

BEGROTING 2020
GEMEENTE HEERHUGOWAARD

Heerhugowaard
Stad van kansen

Inleiding

Faciliterend voor het geluk van onze inwoners: dat is de rode draad van de Begroting 2020. Een begroting waarin wij onze beleidsvoornemens voor het aankomende jaar en de financiële onderbouwing ervan presenteren. Leidraad vormen de Voorjaarsnota 2019 en de door u aangenomen moties.

Het wordt een bijzonder jaar. De ambtelijke fusie is op 1 januari 2020 een feit. Dat heeft forse effecten op onze begroting. We geven met deze begroting de mogelijkheid om een robuuste ambtelijke organisatie neer te zetten, die met deze beleidsrijke begroting aan de slag kan.

Tegelijkertijd geven we met deze begroting de ambtelijke organisatie de opdracht om de in eerdere jaren uit achtereenvolgende jaarrekeningen blijvende substantiële onderuitputting van budgetten aan te pakken. We gaan financieel scherper aan de wind varen.

Al met al leidt dit tot een solide meerjarenperspectief, waarbij de aanzienlijke (incidentele) financiële middelen die in het vooruitzicht staan bij een bestuurlijke fusie, nog niet zijn ingerekend.

Financieel perspectief

Het onderstaand meerjarig financieel perspectief heeft als basis de stand Voorjaarsnota 2019 waarna ook de effecten uit de nadien verschenen Meicirculaire 2019 zijn meegenomen.

Meerjarig financieel perspectief	Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023	
Verwacht begrotingsresultaat begroting 2020 (stand Voorjaarsnota 2019 en effecten Meicirculaire 2019)	€		€ 0		€ 0		€ 963.000	
Technische mutaties agv inrekenen begrotingscijfers 2020	€ 270.000		€ 342.000		€ 374.000		€ 441.000	
Meerjarig financieel perspectief		€1.292.000		€ 342.000		€ 374.000		€1.404.000

Deze begroting maakt het mogelijk om te investeren in een sterke, duurzame, leefbare en vitale samenleving. Een samenleving waarbinnen we verantwoordelijkheid geven” aan inwoners, ondernemers, instellingen en maatschappelijke organisaties en onze verantwoordelijkheid als overheid nemen. Samen het verschil maken in Heerhugowaard, stad van kansen!

Met deze “Heerhugowaardige” begroting blijven we werken aan een duurzame financiële positie en kunnen we waarde toevoegen aan de samenleving.

Namens het college,

Bert Fintelman
Wethouder Financiën

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Leeswijzer	3
Programma 0 Bestuur en Dienstverlening	5
Programma 1 Veiligheid	15
Programma 2 Verkeer en Vervoer	23
Programma 3 Economie	28
Programma 4 Onderwijs	34
Programma 5 Sport, Cultuur, Recreatie en Openbaar groen	39
Programma 6 Sociaal domein	46
Programma 7 Duurzaamheid	60
Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing	67
Paragrafen	74
Financiën	133
Bijlagen	155

Leeswijzer

In de programma's hebben de thema's uit de Voorjaarsnota 2019 een plek gekregen. Veel programma's en prestaties hebben een meerjarig effect, en niet alleen een effect in 2020. U wordt hierin meegenomen in de begroting.

De volgorde van de onderwerpen is gebaseerd op de landelijke richtlijnen. De thema's van de gemeente Heerhugowaard zijn op basis van deze richtlijnen opgenomen in de begroting.

Effect-indicatoren

De effectenmonitor gegevens zijn gebaseerd op de wettelijk verplicht te benoemen onderwerpen. Deze begroting vermeldt deze 40 wettelijk verplichte indicatoren. Het zijn indicatoren die de raad weinig tot geen gelegenheid biedt om te kunnen sturen. Dat dit niet wenselijk is, werd tijdens de behandeling van de begroting 2019 al aangegeven door uw raad.

Tijdens de behandeling van de vorige begroting is afgesproken om samen nader te onderzoeken welke indicatoren voor de gemeente Heerhugowaard waarde hebben. Waarde voor de raad, en daarmee ook de organisatie, om te kunnen sturen om de door de raad gewenste effecten te kunnen bereiken. Dit proces is in de tussentijd opgestart. Het proces is nog niet afgerond en komt in deze begroting nog niet tot uitdrukking.

Om de tussenstappen met u te delen, wordt separaat een notitie opgesteld met daarin een verkenning van de eerste stappen die met Programma 2 Veiligheid en 3 Verkeer & Vervoer hiertoe zijn gezet. Het doel is om samen met uw raad de indicatoren die van waarde zijn voor de gemeente Heerhugowaard te bepalen.

reserves

In de voorgaande begrotingen werden alle mutaties op reserves (zowel stortingen als onttrekkingen) op één kostenplaats binnen de begroting opgenomen. Met ingang van de begroting 2020 is er voor gekozen om mutaties op reserves die specifiek aan een programma zijn te koppelen zijn ook onder dit programma te begroten.

Heerhugowaard
Stad van kansen

PROGRAMMA'S

Programma 0: Bestuur en ondersteuning

Daadkrachtig en herkenbaar bestuur én TOP-dienstverlening aan onze inwoners van Heerhugowaard, dat is waar het gemeentebestuur voor staat. In dit programma staan de ambtelijke fusie met Langedijk, dienstverlening & digitaal werken, democratische vernieuwing en regionale samenwerking centraal.

Ambtelijke fusie met gemeente Langedijk

Vanaf 1 januari 2020 werken de ambtelijke organisaties van Heerhugowaard en Langedijk samen in één nieuwe werkorganisatie. De beide raden hebben hiertoe in 2019 besloten en daarbij ook besloten dat deze ambtelijke fusie de voorloper is van een bestuurlijke fusie. Die is voorzien per 1 januari 2022. In 2020 gaat de aandacht uit naar de nieuw gevormde teams van de twee 'oude' organisaties, de afstemming en harmonisatie van werkwijzen en processen etc. Dit alles grotendeels in het gemeentehuis van Heerhugowaard. De nieuwe organisatie bedient de twee gemeentebesturen. Dit vraagt van beide kanten enige gewenningstijd.

Wat willen we bereiken?

Gemeente Heerhugowaard levert een goede dienstverlening en goede informatievoorziening aan haar inwoners.

Welke prestatie gaan we daarvoor leveren?

- We zorgen ervoor dat in 2020 en verder de dienstverlening goed op peil blijft en de raadsagenda wordt uitgevoerd;
- Inzetten op de ontwikkeling van eigen personeel. Dit helpt onze organisatie vitaal te houden, wat uw raad in de raadsagenda specifiek als doel noemt.

De uitvoering van een plan voor de verduurzaming van het gemeentehuis zal, na akkoord Raad, in 2020 van start gaan (zie ook Programma 8 Duurzaamheid);

Digitale dienstverlening

TOP-dienstverlening is ons uitgangspunt. Onze professionals in de organisatie leveren dit door altijd een stap voor te zijn, door de zaken met elkaar en voor elkaar aan te pakken en uit te voeren en door het werk met passie te verrichten. In 2020 wordt een toekomstgerichte visie op dienstverlening opgesteld, waarin nadrukkelijk aandacht is voor digitale dienstverlening (conform motie 13 d.d. 4 juli 2019, Bij19-540).

Datalab

De gemeente Heerhugowaard beschikt over een eigen Datalab. Binnen dit Datalab worden gegevens gecombineerd, geanalyseerd en gepresenteerd om bij de beleidscyclus en binnen de bedrijfsvoering kansen in de samenleving en eigen organisatie slimmer te benutten. Het Datalab wordt het kenniscentrum en partner bij datavraagstukken, aanjager van datagedreven werken en initiatiefnemer van dataexperimenten.

Wat willen we bereiken?

Gemeente Heerhugowaard levert een goede dienstverlening en goede informatievoorziening aan haar inwoners.

Welke prestatie gaan we daarvoor leveren?

- Vanaf 2020 is bij de werkorganisatie Langedijk-Heerhugowaard uitgangspunt: dienstverlening digitaal te doen waar dat kan, en (persoonlijk) maatwerk te leveren waar dat beter is;

- De komende jaren zet de werkorganisatie Langedijk-Heerhugowaard in op verbetering van de digitale dienstverlening;
- Een visie en strategie op datagedreven werken voorbereiden, waarbij ook de mogelijkheid wordt onderzocht om een voorziening op te zetten waar data voor iedereen beschikbaar is en hergebruikt mag worden (conform motie 13 d.d. 4 juli 2019, Bij19-540).

Democratische vernieuwing

In 2019 is veel geleerd over de complexiteit van het onderwerp Democratisch vernieuwen. Democratische vernieuwing bevindt zich op de grensvlakken van bestuur en beheer en omvat onze samenleving als geheel. Sinds 2010 is een breed scala aan participatieve instrumenten ingezet zoals klankbordgroepen, innovatiegroepen en werkateliers, inloopavonden en safari's door Heerhugowaard. We zien dat veel van deze benaderingen een positief effect hebben op de kwaliteit en het draagvlak van de oplossing en op de relatie.

Het jaar 2020, staat in het teken van het uitvoeren van verschillende nieuwe, maar ook reeds beproefde samenwerkingsvormen en vormen van democratische vernieuwing.

Binnen het programma Omgevingswet en binnen een gebiedsontwikkelingsproject in Heerhugowaard komt dit tot uiting. Ook vragen wij studenten of ervaringsdeskundigen om dat wat is geleerd met ons te delen om Heerhugowaard verder te helpen in democratisch vernieuwen. Er zijn diverse middelen binnen projecten in de voorjaarsnota benoemd, waar democratische vernieuwing onderdeel van is.

Wat willen we bereiken?

Een betere verbinding tussen bestuurders, organisatie, raad en samenleving door het vergroten van de gezamenlijke betrokkenheid.

Welke prestatie gaan we daarvoor leveren?

- In 2020 volgt de eerste evaluatie van de experimenten die zijn uitgevoerd en hebben wij de eerste gereedschappen om de participatie-toolkit te vullen;
- Er is in 2020 een passende Heerhugowaardse werkwijze die medewerkers kan ondersteunen bij projecten en experimenten met democratische vernieuwing.

Regionale samenwerking en bovenregionale ontwikkeling

Op een ander schaalniveau dan dat van de gemeente spelen steeds meer instanties en organisaties een rol, waarbij veel belangen een rol spelen. Bestuurlijk gaat de aandacht steeds meer uit naar deze bovenlokale verbanden. De Focusagenda van de Regio Alkmaar is hier een voorbeeld van met de drie focuspunten Wonen, Bereikbaarheid en Energie-innovatie. De gemeente Heerhugowaard kiest voor meer personele inzet op de regionale- en bovenregionale ontwikkelingen om de gemeente op een goede manier te kunnen positioneren (*RIB 19-277*).

Wat willen we bereiken?

De gemeente Heerhugowaard is sterk gepositioneerd in regionale- en bovenregionale verbanden.

Welke prestatie gaan we daarvoor leveren?

- In 2020 ontwikkelt de samenwerking met Langedijk zich verder;
- In de verschillende programma's komen de gemeenschappelijke regelingen aan bod. In het algemeen blijft het college de werkzaamheden en kosten van de GR'en kritisch beoordelen. In de programma's komen ook de inhoudelijke thema's aan bod die op (boven) regionaal niveau spelen en van groot belang zijn voor Heerhugowaard.

Effectindicator

Wettelijk verplicht op te nemen indicatoren (zie ook de leeswijzer):

Taakveld	Indicator	eenheid	periode	waarde	bron	omschrijving
0.0	Gemiddelde WOZ waarde	€	2018	211	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
0.0	Demografische druk	%	2019	73,8	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
0.0	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2019	653	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
0.0	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2019	694	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.

Verbonden partijen

Verbonden partijen per taakveld

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang (jaarlijkse bijdrage)	
				2019	2020
0.4 Overhead	Regionaal Historisch Centrum Alkmaar	Alkmaar	Het laten uitvoeren van de wettelijk verplichte taak tot beheer van het gemeentearchief.	€ 208.946 (€ 3,74 per inwoner)	€ 2.17.916 (€ 3,87 per inwoner)
0.61 OZB woningen	Cocensus	Alkmaar	Samenwerking (uitvoeringswerkzaamheden) op het gebied van belastingen. Het betreft de uitvoering van de wet WOZ (herwaardering), de aanslagoplegging, de afhandeling van bezwaaren beroepschriften, de (dwang)invordering en de afhandeling van verzoeken om kwijtschelding. alsmede de contacten met de Waarderingskamer, CBS, dataland en de gemeentelijke afnemers (belastingdienst en waterschap).	€ 868.000	€ 893.300
0.5 Treasury	NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Den Haag	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van de overheden.		€ 0
	NV Houdstermaatschappij GKHN (Gasbedrijf Kop Noord Holland)	Amsterdam	Het beheren van de aandelen van de deelnemende gemeenten in de belegging NV NUON en Alliander N.V..		€ 0
0.1 Bestuur	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland-Noord NV	Alkmaar	Optimale benutting van de economische potenties van Noord-Holland Noord door professionele wervingskracht en versterking van de kernkwaliteiten van de regio, die moeten leiden tot extra autonome groei van arbeidsplaatsen in de regio en meer nieuwe vestigingen.	€ 114.325	€ 101.817

Vereniging van Nederlandse Gemeenten   Den Haag

1. De Vereniging heeft ten doel haar leden collectief en individueel bij te staan bij de vervulling van hun bestuurstaken.

2. De Vereniging heeft voorts tot doel voor de leden of groepen van leden afspraken te maken met andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector en overeenkomsten inzake de arbeidsvoorwaarden van personeel in de sector gemeenten aan te gaan met werknemersorganisaties. De Vereniging bindt een lid dat zijn lidmaatschap heeft opgezegd gedurende de in artikel 6, sub b, bedoelde opzeggingstermijn niet aan overeenkomsten waarvoor de onderhandelingen zijn aangevangen op of na de datum van de opzegging, voor zover het lid in de kennisgeving daarvan de wens niet langer gebonden te worden nadrukkelijk heeft aangegeven.

3. De Vereniging heeft tevens ten doel het behartigen van de belangen van haar leden welke samenhangen met de door hen uitgevoerde bestuurs- en beheerstaken alsook de met deze taken samenhangende:

- a. voorwaarden, tarieven en prijzen voor (onder andere energie gerelateerde) producten en diensten, alsmede;
- b. de overige aan het gebruik van hierboven genoemde producten gerelateerde kosten en voorwaarden.

Dit alles in de meest ruime zin des woords.

Alliander staat voor een energievoorziening die iedereen onder gelijke condities toegang geeft tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie.

0.5 Treasury

Alliander NV

Duiven

Wat mag het kosten?

Lasten	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Bestuur	2.980	2.863	2.869	2.871	2.871
Burgerzaken	1.450	1.492	1.495	1.503	1.503
Beheer overige gebouwen en gronden	654	589	589	589	589
Overhead	15.160	15.776	15.776	15.776	15.776
Treasury	3.198	3.385	3.318	3.010	2.966
OZB woningen	0	0	0	0	0
OZB niet-woningen	0	0	0	0	0
Parkeerbelasting	0	0	0	0	0
Overige belastingen	441	542	542	542	542
Algemene uitkering en overige uitk.	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	1.680	5.022	5.621	4.255	2.868
Onvoorzien	75	75	75	75	75
Totaal lasten	25.638	29.744	30.285	28.621	27.190
Baten					
Bestuur	104	104	104	104	104
Burgerzaken	507	425	450	479	479
Beheer overige gebouwen en gronden	487	487	487	487	487
Overhead	938	938	938	938	938
Treasury	5.365	5.534	5.531	5.451	5.348
OZB woningen	5.863	6.071	6.071	6.071	6.071
OZB niet-woningen	5.681	6.159	6.159	6.159	6.159
Parkeerbelasting	254	254	254	254	254
Overige belastingen	94	94	94	94	94
Algemene uitkering en overige uitk.	86.788	89.221	89.274	89.539	90.388
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0
Totaal baten	106.081	109.287	109.362	109.576	110.322
Totaal programma exclusief mutaties reserves	80.443	79.541	79.075	80.953	83.130
Mutaties reserves					
Toevoeging reserves	3.374	3.501	3.635	3.778	3.968
Onttrekking reserves	5.407	7.439	7.407	5.651	4.312
Totaal programma inclusief mutaties reserves	82.476	83.479	82.847	82.826	83.474

Toelichting

Overhead

Lasten:

De stijging van de overhead kan op hoofdlijnen als volgt worden verklaard:

- In de Voorjaarsnota 2019 werd reeds melding gemaakt van een verwachte loonstijging als gevolg van een nieuw af te sluiten CAO. Op voorhand werd in de Voorjaarsnota een stijging van 3% ingerekend. Een gedeelte van deze loonstijging is op het taakveld Overhead terecht gekomen;
- In de Voorjaarsnota 2019 is onder punt OBV02 opgenomen dat de inzet van uren door het ambtelijk apparaat steeds meer verschuiven van grondexploitaties naar binnenstedelijke en infrastructurele werken. Dit betekent ook dat een minder groot deel van de overhead kan worden doorbelast naar grondexploitaties en derhalve als last achterblijft in de exploitatie;
- Een daling van de overhead wordt veroorzaakt door het feit dat het aandeel van de overhead in de bijdrage aan de RUD niet langer wordt begroot op het taakveld Overhead maar op het taakveld Openbare orde en veiligheid. Het betreft derhalve een verschuiving van lasten binnen de begroting (zie ook programma 2 Veiligheid).

OZB woningen

Baten:

De verhoging van de baten in 2020 is gebaseerd op de mutaties die zijn opgenomen in de Voorjaarsnota 2019; het betreft hier de punten BV5 (Groei OZB 2019) en BV6 (Inflatiecorrectie tarieven 2019)

OZB niet-woningen

Baten:

De verhoging van de baten in 2020 is gebaseerd op de mutaties die zijn opgenomen in de Voorjaarsnota 2019; het betreft hier de punten BV5 (Groei OZB 2019) en BV6 (Inflatiecorrectie tarieven 2019).

In de Voorjaarsnota 2016 (3.2.2T) is besloten om de structureel ingeraamde baten OZB van het RTIC voor 3 jaar (2017 t/m 2019) uit de begroting te halen in afwachting van verdere besluitvorming. Overeenkomstig het besluit van destijds komen de OZB-baten m.i.v. 2020 weer terug in de begroting. Inmiddels is gebleken dat de bouw van het RTIC niet door is gegaan, in de begeleidende aanbiedingsnota bij deze begroting stelt het college voor deze baten structureel af te boeken.

Overige baten en lasten

Lasten:

Dit taakveld wordt gebruikt om de budgetmutaties uit Voorjaarsnota's en Kaderbrieven in eerste instantie centraal te registreren. Vervolgens worden de budgetten op voorspraak van de budgethouders overgeheveld naar de taakvelden waar zij betrekking op hebben. Voor een aantal in de Voorjaarsnota 2019 beschikbaar gestelde budgetten kon deze overheveling op praktische gronden nog niet plaatsvinden (bijv. OBV15 Bedrijfsvoering Werkvoorraad en OBV16 Bedrijfsvoering fusie). Dit betekent dat het toekennen van deze extra budgetten op dit taakveld tot uiting komt.

Onttrekking reserves

De verhoogde onttrekking aan reserves is het gevolg van de volgende ontwikkelingen:

- Bij het vaststellen van de raadsbegroting 2019 heeft de raad besloten om in 2019 en 2020 respectievelijk € 104.000 en € 1.076.000 aan de Algemene Reserve te om een sluitend perspectief in stand te houden. De hogere onttrekking in 2020 komt in de bovenstaande tabel naar voren;
- Bij het vaststellen van de Voorjaarsnota 2019 heeft de raad besloten om een gedeelte van de budgetverruiming incidenteel te dekken uit de bestemmingsreserve "Uitvoering raadsagenda en bedrijfsvoering". Voor 2020 betreft dit een bedrag van € 1.358.000. De hogere onttrekking in 2020 komt in de bovenstaande tabel naar voren.;
- In de begroting 2019 stond nog een onttrekking van € 237.000 aan de reserve OZB het nieuwe MCA. Deze reserve is ultimo 2019 uitgeput wat betekent dat de onttrekking in de begroting 2020 komt te vervallen.

Algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen betreft vooral de uitkering uit het gemeentefonds (inclusief de uitkeringen sociaal domein) en de onroerende zaakbelastingen (OZB). Deze middelen kennen, in tegenstelling tot (niet vrij aanwendbare) heffingen als rioolheffing en afvalstoffenheffing, geen vooraf bepaald bestedingsdoel.

De niet vrij aanwendbare heffingen worden, evenals de ontvangsten van de specifieke uitkeringen, verantwoord in de programma's waarvan ze (voor een deel) de kosten dekken.

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Afwijking
Algemene uitkering en overige uitk.	80.175	86.788	89.221	2.432
OZB woningen	5.740	5.863	6.071	208
OZB niet-woningen	5.367	5.681	6.159	478
Treasury	2.177	2.167	2.149	-18
Parkeerbelasting	264	254	254	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	93.724	100.752	103.853	3.101

Toelichting

Algemene uitkering

De algemene uitkering gemeentefonds 2020 neemt ten opzichte van 2019 met 2,432 miljoen euro toe. Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- een toename van het accres;
- extra middelen als gevolg van de groei van de gemeente;
- taakmutaties en decentralisatie- en integratie-uitkeringen.

Hierna worden deze oorzaken kort toegelicht.

Accres

Hogere rijksuitgaven zorgen ervoor dat ook het gemeentefonds in omvang groeit (accres). Via een hogere uitkeringsfactor wordt het accres verdeeld naar de gemeenten volgens de methodiek trap op - trap af (voordeel ten opzichte van 2019: € 680.000).

Verdeelmaatstaven

De gemeente Heerhugowaard groeit nog steeds waardoor het aandeel van Heerhugowaard als gevolg van de toename van diverse verdeelmaatstaven (zoals inwoners, jongeren, ouderen, wooneenheden, uitkeringsgerechtigden etc.) in het gemeentefonds groter wordt.

In de Voorjaarsnota 2019 is, op basis van de gemiddeld gerealiseerde groei in de afgelopen jaren, een bedrag van € 788.000 opgenomen. Dit bedrag is toegevoegd aan de raming 2020 van de algemene uitkering gemeentefonds.

Taakmutaties

Onder taakmutaties worden wijzigingen in het takenpakket van de gemeente verstaan. Dat kunnen nieuwe taken zijn, uitbreiding van bestaande taken, maar ook het geheel of gedeeltelijk vervallen van taken. Ook uitnamen uit het gemeentefonds als gevolg van veronderstelde efficiencyvoordelen, of beëindiging van tijdelijke taken worden taakmutaties genoemd. Sommige taakmutaties worden bekostigd via zogenaamde Integratie- en/of decentralisatie uitkeringen. Taakmutaties zijn in principe budgettair neutraal. De voor- en nadelen komen bij de andere programma's terug. Een uitzondering hierop zijn de extra middelen voor Jeugdhulpvraag voor 2019, 2020 en 2021. Met ingang van de begroting 2019 is het budget jeugdhulp reëel geraamd waardoor de extra middelen Jeugdhulpvraag ten gunste van het meerjarenperspectief gebracht kunnen worden (zie ook [CBB190362 Raadsinformatiebrief Effecten meicirculaire 2019](#)). Op basis van informatie in de Meicirculaire 2019 is in de raming van de algemene uitkering voor 2022 en 2023 ook rekening gehouden met extra middelen van het Rijk voor Jeugdhulpvraag.

Onroerende zaakbelastingen

Uitgangspunt van beleid is dat de onroerende zaakbelasting (OZB) niet meer is dan de stijging van de consumentenprijsindex (CPI voor alle huishoudens). Het inflatiepercentage voor de begroting 2019 is 2,7%. Dit heeft een positief effect op de begroting van € 307.000.

Overhead

Bedragen x € 1.000

Overhead	2019	2020	Afwijking
<i>Lasten</i>			
Uitvoering lopende begroting	34	34	0
Exploit.-bijdrage gemeenschap. regeling	216	0	216
Doorbelasting loonkosten	10.605	10.988	-382
Doorbelasting goederen en diensten	3.374	3.301	73
Kapitaallasten	1.728	1.847	-119
Doorbelasting goederen en diensten	-696	-696	0
Doorbelasting overdrachten	-242	-242	0
<i>Totaal Lasten</i>	<i>15.020</i>	<i>15.233</i>	<i>-213</i>
<i>Doorbelastingen</i>			
Doorbelasting verrekeningen	-797	-394	-403
<i>Totaal Doorbelastingen</i>	<i>-797</i>	<i>-394</i>	<i>-403</i>
Totaal overhead	14.223	14.839	-615

Toelichting

De stijging van de overhead is reeds toegelicht in het onderdeel "Wat mag het kosten"

Programma 1: Veiligheid

Met dit programma willen we bijdragen aan een fijn en veilig Heerhugowaard. Veiligheid is een voorwaarde voor veel activiteiten in de stad en één van onze kerntaken als gemeente. Zorgen voor een fijn en veilig Heerhugowaard kunnen we als gemeente niet alleen. Veiligheid maken we samen; met de politie, brandweer, ambulance, tal van maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners.

Wat willen we bereiken?

Inwoners, ondernemers en bezoekers voelen zich veilig in de gemeente Heerhugowaard en zijn bereid samen met onze professionele partners in de regio de veiligheid te vergroten.

De samenhang van veiligheid

Veiligheid is complex en kent een nauwe samenhang met diverse domeinen en organisaties. Om een ordening aan te brengen in de vele onderwerpen van veiligheid wordt veiligheid vaak opgedeeld in fysieke en sociale veiligheid, wat ook meteen de verbondenheid met het fysiek en sociaal domein aangeeft. Bij fysieke veiligheid zijn de hoofdpunten brandveiligheid, evenementenveiligheid, constructieve veiligheid, verkeersveiligheid en crisisbestrijding, maar ook een prettige en schone (lees: sociaal veilige) inrichting van de openbare ruimte.

Bij sociale veiligheid gaat het om maatschappelijke onderwerpen zoals woonoverlast, overlast in de openbare ruimte, maatschappelijke onrust, problematische jeugd, personen met verward gedrag, woonfraude, ondermijnende criminaliteit en drugshandel. Oplossingen voor vraagstukken op het gebied van veiligheid vragen in veel gevallen om een integrale aanpak. Samenwerking en verbinding zijn hiervoor essentieel. Verschillende samenwerkingsvormen worden steeds belangrijker voor een effectieve aanpak van maatschappelijke vraagstukken. Zo wordt de inzet van de veiligheidsregio en de politie regionaal afgestemd.

Regionale samenwerking Veiligheidsregio

Het huidige beleidsplan van de Veiligheidsregio is gericht op het verminderen van leed en schade. Het hoofddoel van het beleidsplan is het uitvoeren van de reguliere taken zoals brandweezorg, de rampen- en crisisbestrijding, het verlenen van geneeskundige hulp (GHOR), het voorzien in de meldkamerfunctie en het organiseren van het Veiligheidshuis. In 2020 zal de Veiligheidsregio een nieuw beleidsplan presenteren. Verdere informatie voor de Veiligheidsregio vindt u in de paragraaf verbonden partijen.

Integraal Meerjarenbeleidsplan Veiligheid

De politie is nationaal georganiseerd en lokaal verbonden. Het Integraal Meerjarenbeleidsplan Veiligheid (IMV) beoogt een integrale impuls op de samenwerking tussen de politie, het openbaar ministerie (OM) en de gemeenten op het niveau van de eenheid Noord-Holland.

Het IMV 2018-2022 bevat de volgende vier thema's:

1. Aanpak van criminaliteit met een ondermijnend effect op de samenleving;
2. Versterken ketensamenwerking tussen zorg- en veiligheidsdomein;
3. Contra-terrorisme en (het tegengaan van) radicalisering en extremisme (CTER);
4. Aanpak cybercrime en gedigitaliseerde vormen van (vermogens)criminaliteit.

Het plan is er op gericht aan te sluiten bij lokale initiatieven die de veiligheid en de leefbaarheid voor de inwoners en ondernemers vergroten. Het IMV heeft als doel de lokale aanpak door integraal samen te werken te versterken en hierdoor een bijdrage te leveren aan de veiligheid van de inwoners van de gemeente binnen de politie, eenheid Noord-Holland.

Voor ieder thema maakt de projectleider een uitvoeringsplan. Daarin staat welke doelstellingen worden nagestreefd en hoe die worden behaald. Beschreven wordt welke producten worden opgeleverd en welke capaciteit en middelen nodig zijn om de doelstellingen te realiseren. De V10 (vergadering voorzitters van de basisteam driehoeken, politie en OM) stelt de uitvoeringsplannen bestuurlijk vast nadat alle burgemeesters uit de eenheid daarover zijn geconsulteerd.

In 2020 krijgt veiligheid in Heerhugowaard vorm aan de hand van de volgende thema's:

Een veilige woon- en leefomgeving

De woonomgeving is de plek waar men zich thuis voelt, tot rust komt en zich veilig voelt. Belangrijke aspecten bij een veilige woon- en leefomgeving zijn betrokkenheid van bewoners bij de buurt, de kwaliteit van sociale netwerken, informele sociale controle, zelfredzaamheid, e.d. De veilige woon- en leefomgeving kan onder druk komen te staan door overlast zoals woonoverlast, woninginbraken en verloedering in de wijk. Door de inzet van een breed en veelzijdig stelsel van preventieve maatregelen (inzet maatschappelijk werk) tot toezicht en handhaving wordt de aanpak vormgegeven. Maar ook door inwoners zelf te betrekken bij veiligheid.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Het voortzetten van de directe aanpak van overlastproblemen;
- Een goede samenwerking tussen zorg en veiligheid;
- Het voortzetten van de persoonsgerichte aanpak bij complexe casuïstiek;
- Een integrale, vroegtijdige signalering en aanpak van risicojongeren;
- Het geven van doelgerichte communicatie bij incidenten en gebeurtenissen (informerend, betekenisgeving, handelingsperspectief).

Het verbeteren en consequent inzetten van toezicht en handhaving

Handhaving en toezicht in de openbare ruimte vormen een belangrijk instrument in het gemeentelijke veiligheidsbeleid. Toezicht en handhaving worden steeds meer onderkend; het aantal meldingen en verzoeken neemt toe. Om veiligheidsredenen is het wenselijk dat boa's zoveel mogelijk in duo's kunnen werken. Om die reden heeft de raad in de voorjaarsnota 2019 ingestemd met de uitbreiding van de formatie voor boa's met 2 fte. Deze uitbreiding is opgenomen in de begroting 2020. U ontvangt tevens een separate notitie ter besluitvorming over taken, prioriteiten en capaciteit betreffende de gemeentelijke handhaving. In afwachting van het besluit dat uw raad neemt, is de keuze gemaakt de eventuele structurele financiële consequenties al op te nemen in de begroting 2020. De focus ligt nadrukkelijk niet alleen meer op handhaving. Aspecten als probleemgerichte benadering, balans tussen preventie en repressie en in verbinding staan met de wijk en haar netwerk worden minstens zo belangrijk.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Het op peil houden en consequent inzetten van gemeentelijk toezicht en handhaving;

Een verdiepend onderzoek op het veiligheidsgevoel

Uit de cijfers blijkt dat het veiligheidsgevoel onder de inwoners van Heerhugowaard geen progressie laat zien in relatie tot de dalende criminaliteitscijfers in Heerhugowaard. Dit beeld wordt ook gezien bij diverse andere gemeente in de regio en in het land. Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2019 heeft u een motie (Bij19-541) aangenomen voor een verdiepend onderzoek. Een verdiepend onderzoek moet inzicht geven in de oorzaken hiervan. De uitkomsten van dit onderzoek moeten leiden tot concrete acties om het veiligheidsgevoel te verbeteren.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Het (laten) uitvoeren van een verdiepend onderzoek in Heerhugowaard naar het veiligheidsgevoel. De uitkomsten van dit onderzoek moeten leiden tot concrete acties om het veiligheidsgevoel te verbeteren.

Het faciliteren van buurtpreventie initiatieven

Naast de gemeente hebben ook inwoners zelf een verantwoordelijkheid in het bijdragen aan een veilige woon- en leefomgeving. Inwoners kunnen bijvoorbeeld een melding doen van een onveilige situatie of bijdragen door het starten van een burgerinitiatief. Indien gewenst worden initiatieven van inwoners door de gemeente ondersteund.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Het faciliteren van initiatieven van inwoners.

Ondermijning

Ondermijning vormt een bedreiging voor de veiligheid en integriteit. Het heeft een ontwrichtend effect op de samenleving. Ondermijning is niet altijd even zichtbaar omdat het vaak geen directe slachtoffers kent. Wel heeft ondermijning zichtbare gevolgen, zoals het oneigenlijk gebruik van panden, brandgevaar en het veiligheidsgevoel van inwoners en ondernemers. Enkele voorbeelden zijn: illegale hennepcultuur, drugshandel, witwassen, woonfraude, mensenhandel en misstanden in de prostitutie.

Om een eventueel waterbedeffect te voorkomen en inzet en middelen te bundelen, wordt op het gebied van ondermijning op driehoeksniveau samengewerkt aan een bewustwordingsplan voor de gemeentelijke organisaties, het maken van beleid en communicatie. Sinds 2019 is er voor de gemeente Heerhugowaard en Langedijk een projectleider Ondermijning aangesteld en een plan van aanpak gemaakt. In 2020 zal verder uitvoering gegeven worden aan dit plan met als doel de weerbaarheid van de gemeente voor ondermijnende criminaliteit te vergroten.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Om de verdere aanpak van ondermijning vorm te geven is een integraal projectplan opgesteld. In 2020 wordt uitvoering gegeven aan dit projectplan. Onderwerpen zijn onder andere arbeidsuitbuiting, drugshandel, zorgfraude en het versterken van het Bibob-beleid;
- Het vergroten van de bestuurlijke en ambtelijke weerbaarheid voor ondermijning door te investeren in bewustwording van medewerkers en bestuur van verschillende vormen van ondermijning;

Effectindicator

Wettelijk verplicht op te nemen indicatoren:

Taakveld	Indicator	eenheid	periode	waarde	bron	omschrijving
1.0	Verwijzingen Halt	aantal per 10.000 inw 12-17jr	2018	130	Stichting Halt	Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.
1.0	Winkeldiefstallen	aantal per 1.000 inwoners	2018	1,4	CBS - Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
1.0	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2018	5,1	CBS - Criminaliteit	Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamenlijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
1.0	Diefstallen uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2018	1,9	CBS - Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

1.0	Vernieling	aantal per 1.000 inwoners	2018	6,2	CBS - Criminaliteit	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.
-----	------------	---------------------------------	------	-----	---------------------	---

Verbonden partijen

Verbonden partijen per taakveld

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang (jaarlijkse bijdrage)	
				2019	2020
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer, 1.2 Openbare orde en Veiligheid	Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	Alkmaar	Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de veiligheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.	€ 3.071.746	€ 3.187.097
1.2 Openbare orde en Veiligheid	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)	Hoorn	De regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. De taken betreffen in elk geval de wettelijk bepaalde taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.	€ 635.839	€ 656.146

Wat mag het kosten?

Lasten	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Crisisbeheersing en brandweer	3.301	3.322	3.322	3.322	3.322
Openbare orde en Veiligheid	2.314	2.614	2.614	2.614	2.614
Totaal lasten	5.615	5.936	5.936	5.936	5.936
Baten					
Crisisbeheersing en brandweer	0	-27	-27	-27	-27
Openbare orde en Veiligheid	64	64	64	64	64
Totaal baten	64	37	37	37	37
Totaal programma exclusief mutaties reserves	-5.551	-5.898	-5.898	-5.898	-5.898
Mutaties reserves					
Toevoeging reserves					
Onttrekking reserves					
Totaal programma inclusief mutaties reserves	-5.551	-5.898	-5.898	-5.898	-5.898

Toelichting

Openbare orde en veiligheid.

Lasten:

De stijging van de lasten op dit taakveld wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het feit dat het aandeel van de overhead in de bijdrage aan de OD NHN niet langer wordt begroot op het taakveld Overhead maar op het taakveld Openbare orde en veiligheid. Het betreft derhalve een verschuiving van lasten binnen de begroting.

Programma 2: Verkeer en Vervoer

Bereikbaarheid is een belangrijke voorwaarde voor de aantrekkelijkheid van Heerhugowaard, of het nu gaat om wonen, werken, ondernemen of bezoeken. Goede verbindingen voor alle soorten van vervoer zijn essentieel voor Heerhugowaard. Als belangrijke speler in de regio Alkmaar heeft Heerhugowaard in 2019 een substantiële bijdrage geleverd aan het *Ontwikkelbeeld mobiliteit regio Alkmaar*. In 2020 vindt uitwerking van dit ontwikkelbeeld plaats. Het in ontwikkeling zijnde mobiliteitsprogramma, waar wij in de eerste helft van 2020 een voorstel voor besluitvorming aan uw raad voorleggen, vormt het Heerhugowaardse kader voor de uitwerking van dit ontwikkelbeeld. Het mobiliteitsprogramma, dat het stramien van de omgevingswet volgt, kenmerkt zich door aandacht voor duurzame mobiliteit: het verplaatsen van mensen en goederen. Hierbij vormt ketenmobiliteit, het gebruik maken van vervoerswijzen¹ voor een verplaatsing, de kern in dit hoofdstuk. De verduurzaming van mobiliteit maakt deel uit van het hoofdstuk over duurzaamheid. De binnenstedelijke ontwikkelopgaven van Heerhugowaard vragen om een vernieuwende kijk op de wijze waarop inwoners zich verplaatsen. Dit krijgt uitwerking in het mobiliteitsprogramma en betreft onderwerpen als het stimuleren van ketenmobiliteit, parkeerstrategieën en ontsluitingsprincipes voor de verschillende vervoerwijzen. Daarom zetten we in op duurzame vervoerketens voor personen en goederen. Tegelijkertijd streven we naar een goed functionerend mobiliteitssysteem waarbij bereikbaarheid en verkeersveiligheid bijdragen aan een aantrekkelijke stad waar iedereen graag woont en werkt.

Wat willen we bereiken?

Uw raad geeft in de Raadsagenda aan dat goede verbindingen essentieel zijn voor Heerhugowaard om haar activiteiten en voorzieningen af te stemmen met en op haar omgeving. In het verlengde hiervan concretiseert de Raadsagenda deze ambitie met het verbeteren van de infrastructuurnetwerken en het realiseren van een hoogwaardig OV-netwerk.

Bereikbaarheid van Heerhugowaard

Heerhugowaard vormt als gemeente en als onderdeel van de regio een belangrijke economische en infrastructurele schakel tussen Noord-Holland Noord en de metropoolregio Amsterdam. In de regio is infrastructuur aanwezig op alle niveaus en in alle richtingen. Een schaa sprong is noodzakelijk als we Heerhugowaard ook toekomstbestendig bereikbaar willen houden. Knooppuntontwikkeling van het stationsgebied vormt de kern van onze inzet voor de versterking van het openbaar vervoer per trein en bus in relatie met het *OV-toekomstbeeld 2040*.

De transformatieopgaven in het Stationsgebied, de Scheg en Westpoort vragen om een duidelijke visie op ontsluiting via de hoofdinfrastructuren voor fiets, openbaar vervoer en auto. Ook de ontwikkelingen van glastuinbouwgebied Alton, bedrijventerreinen als De Vaandel Noord en Midden vragen om een helder beeld over logistieke verkeerstromen.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- In de eerste helft van 2020 leggen wij het Mobiliteitsprogramma, inclusief een uitvoeringsagenda aan uw raad voor. Daarmee geven wij uitvoering aan uw verzoek uit de Raadsagenda om het meerjarenplan Verkeer en vervoer te actualiseren;
- Met de provincie Noord-Holland blijven we in overleg om knelpunten op de N241 en N242 op te lossen.
- Een meer jaren omvattend project is de reconstructie van de hoofdwegenstructuur in het stationsgebied, inclusief de kruispunten van de Zuidtangent en de spooronderdoorgang;

---

¹ vervoerswijzen : bijvoorbeeld lopend, per fiets, openbaar vervoer etc. etc.

- Voor het Altongebied is in 2019 een verkeersplan opgesteld. In 2020 vertalen wij de voorstellen voor maatregelen uit dit plan naar concrete uitvoering.

Openbaar vervoer

Openbaar vervoer speelt in een toekomstbestendig mobiliteitssysteem een belangrijke rol. Niet alleen om zware verkeersstromen van reizigers te accommoderen, maar ook omdat veel binnenstedelijke werklocaties in steden als Haarlem en Amsterdam een steeds minder goede bereikbaarheid voor de auto kennen.

Het stationsgebied van Heerhugowaard is om twee redenen belangrijk. Het gebied vormt een uitvalsbasis voor inwoners van Heerhugowaard die met de trein of bus hun reis willen vervolgen. Dit vraagt om voldoende stallingsplekken voor de fiets en om directe en comfortabele looproutes vanuit de aankomstplekken naar het station. Anderzijds is het trein- en busstation de plek waar reizigers Heerhugowaard binnenkomen en hun reis naar werk en school voortzetten.

Naast Programma Hoogfrequent Spoor is het OV Toekomstbeeld 2040 een belangrijk strategisch proces van provincie, metropoolregio en rijk waar Regio Alkmaar en Heerhugowaard in participeren. Het OV-Toekomstbeeld 2040 biedt voor Heerhugowaard en haar inwoners kansen, bijvoorbeeld als het gaat om de bereikbaarheid van werkplekken. Om die reden zullen wij bij de betreffende partijen blijven pleiten voor het behouden en liefst nog verbeteren van de frequentie van de treinverbindingen (ook buiten de spits). Ook pleiten wij voor het versnellen van de treinverbindingen naar Amsterdam en Haarlem en de komst van het PHS-Opstelrein De Vaandel.

Voor het openbaar busvervoer richten wij ons ook op de lijnvoering en de doorstroming. Zo zullen maatregelen aan de Oosttangent (zie *binnenstedelijke hoofdstructuur*) voor de verbetering van de doorstroming ook een positief effect hebben op de betrouwbaarheid van het busverkeer.

Wat willen we bereiken?

Goed openbaar vervoer voor onze inwoners.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Voortzetten van de regionale samenwerking en ambtelijke inzet op het langjarige OV-dossier,

Doorfietsroutes

Ontwikkelingen als de elektrische fiets vragen om een vernieuwende blik op (regionale) doorfietsroutes. Als uitwerking van uw Raadsagenda zijn in 2019 samen met de provincie en regiogemeenten plannen uitgewerkt voor de verbetering van fietsverbindingen. Dit werk zetten wij in 2020 voort. Doorfietsroutes maken ook deel uit van het *Ontwikkelbeeld mobiliteit regio Alkmaar*. Wij zetten ons in om fietsroutes in onze gemeente, naar Langedijk en de hele regio veilig, comfortabel, direct en dus snel te maken. Het station is hierin het knooppunt.

Wat willen we bereiken?

Veilige en comfortabele fietsroutes voor onze inwoners.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Samen met de regio en de provincie blijven we werken aan de realisatie van regionale doorfietsroutes.

Fiets

Heerhugowaard beschikt over een goed en comfortabel fietsroutenetwerk. Gezien de ontwikkelingen op fietsgebied (snellere fietsen en bijzondere typen) blijven verbeteringen

mogelijk, zeker als het fietsverbindingen betreft die onderdeel uitmaken van de regionale fietsstructuur. Met de Voorjaarsnota heeft u een bedrag van € 1 miljoen beschikbaar gesteld om tot uitvoering te komen.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Het inventariseren van onveilige wandel- en fietspaden en een plan van aanpak schrijven voor verbetering van verkeersveiligheidsgevoel, met aandacht voor onderhoud, verlichting en tweerichtingsverkeer op rotondes;

Binnenstedelijke (hoofd)structuur

Onze hoofdwegstructuur met de tangenten-stadsring is af. Een toekomstgerichte oplossing voor bijvoorbeeld de Zuidtangent in het stationsgebied is vanuit een participatieproces met veel draagvlak tot stand gekomen. De uitwerking naar een concreet project is onze volgende stap. De voorbereiding gaan we samen met provincie, ministerie en spoorpartijen in 2020 voortzetten.

Bij de binnenstedelijke opgaven zoals het stationsgebied, het stadscentrum en Centrumwaard, vormen ontsluitingsmogelijkheden en parkeermogelijkheden belangrijke randvoorwaarden om tot een gewenste ontwikkeling te komen. Met het mobiliteitsprogramma bieden we in de eerste helft van 2020 een kader waarbinnen deze ontwikkelingen kunnen plaatsvinden. Daarmee wordt deels uitvoering gegeven aan de motie 'Parkeergelegenheid Stadshart' (Bij19-293) als het gaat om parkeren en innovatieve mobiliteitsconcepten.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- In 2019 zijn wij gestart met het opstellen van een masterplan voor het stationsgebied en een ontwikkelvisie Stadshart. Onderdeel hiervan vormt het ontwikkelen van een parkeerstrategie voor beide gebieden en Hiermee geven we deels uitvoering aan de motie "Parkeergelegenheid Stadshart".
- Begin 2020 leggen we u een nota voor die het gebruik van parkeernormen bevat, conform de Wet Ruimtelijke Ordening en de komende Omgevingswet.

Oosttangent

In 2019 zijn we in samenspraak met de provincie gestart met een onderzoek naar de verbetering van de doorstroming van de Oosttangent. Daaruit bleek dat we met eenvoudige, snel te realiseren maatregelen geen structurele oplossing kunnen bieden. We hebben aanvullend onderzoek laten uitvoeren naar maatregelen die op korte termijn moeten leiden tot verbetering van de doorstroming, zonder de lange termijn te blokkeren. Het Plan van Aanpak dat wij u voor de begroting hebben voorgelegd (zoals verzocht met uw motie Prioriteit doorstroming Oosttangent – Bij19-542), concretiseren we in 2020. We nemen de voorbereidingen voortvarend ter hand. Onze inzet is om in 2020 ook met de daadwerkelijke realisatie te starten.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- In 2020 concretiseren we het Plan van Aanpak Oosttangent. Onze inzet is om in 2020 ook met de daadwerkelijke realisatie te starten.

Verkeersveiligheid

Volgens de motie 'Verkeersveiligheid in Heerhugowaard' (Bij19-539) zullen wij binnen de kaders van de (groot) onderhoudsprogramma's proberen tegelijkertijd verbeteringen uit te voeren op het gebied van verkeersveiligheid. Voor het doorvoeren van de verbeteringen is vaak cofinanciering mogelijk vanuit de provincie (50 procent).

De Westtangent ondergaat in 2020 groot onderhoud. Wij willen dit moment tegelijkertijd aangrijpen om ons, na afronding van het politieonderzoek naar het dodelijk ongeval eerder dit jaar, te beraden op mogelijke aanpassing van de weg.

In 2019 is een start gemaakt met inrichtingsplannen voor de Middenweg, Basiusstraat en Dreef als uitwerking van een in participatie op te stellen plan voor Centrumwaard. Voor de (mede)financiering hiervan onderzoeken we de mogelijkheden voor bijdragen vanuit de provincie. Dit project zien we ook als uitvoering van de motie “Verkeersveiligheid in Heerhugowaard”.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Binnen onderhoudsprojecten werken aan de verbeteringen van de verkeersveiligheid in woonwijken;
- Mogelijke aanpassing Westtangent;
- Voortzetten project Centrumwaard.

Wat mag het kosten?

Lasten	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Verkeer en vervoer	9.599	10.169	10.169	10.169	10.169
Parkeren	317	337	337	337	337
Rrecreatieve havens	0	49	49	49	49
Economische havens en waterwegen	431	436	436	436	436
Totaal lasten	10.347	10.991	10.991	10.991	10.991
Baten					
Verkeer en vervoer	1.012	993	993	993	993
Parkeren	12	12	12	12	12
Rrecreatieve havens	0	38	38	38	38
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0
Totaal baten	1.024	1.043	1.043	1.043	1.043
Totaal programma exclusief mutaties reserves	-9.323	-9.949	-9.949	-9.949	-9.949
Mutaties reserves					
Toevoeging reserves	2.931	3.294	3.221	3.221	3.221
Onttrekking reserves	2.991	3.468	3.464	3.461	3.461
Totaal programma inclusief mutaties reserves	-9.263	-9.775	-9.706	-9.709	-9.709

Toelichting

Verkeer en vervoer

Lasten:

De lastenstijging binnen het taakveld Verkeer en vervoer wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de volgende ontwikkelingen:

- Voor de werkzaamheden aan de Middenweg Zuid en de Kerkweg/Veenhuizerweg zijn kredieten gevoteerd waar kapitaallasten uit voortvloeien. Door het vorderen van het werk zijn de kapitaallasten in de begroting 2020 hoger dan die in de begroting 2019 zijn opgenomen;
- In de Voorjaarsnota 2019 zijn middelen voor de groei van het fysiek domein opgenomen (GR2). Een gedeelte van deze middelen is onder dit taakveld ingezet voor de verhoging van de dotatie aan de Voorziening groot onderhoud wegen;
- In de begroting is de jaarlijks ophoging van de dotatie aan de Voorziening groot onderhoud wegen (€ 175.000) verwerkt in de jaarschijf 2020. Deze ophoging wordt overigens gedekt door een hogere onttrekking aan de Reserve Beheer en Sociale structuur (zie onttrekking reserves).

Toevoeging reserves

In de Voorjaarsnota 2019 zijn middelen opgenomen voor het ophogen van de dotatie aan de Reserve Beheer en Sociale Structuur (GR1). Deze extra dotatie is opgenomen onder het programma Verkeer en vervoer

Onttrekking reserves

De hogere onttrekking aan reserves die in de tabel naar voren komt wordt veroorzaakt door de overheveling van de onttrekking aan de Reserve NBK 1 van het de centrale kostenplaats naar programma 3 Verkeer en Vervoer. Het betreft derhalve een verschuiving binnen de begroting.

Onder het taakveld Verkeer en vervoer werd reeds aangegeven dat het verhogen van de dotatie aan de Voorziening groot onderhoud wegen gedekt wordt door een hogere onttrekking aan de reserve Beheer en Sociale Structuur.

Programma 3: Economie

Een aantrekkelijke stad is een stad waar mensen graag wonen, bedrijven zich graag vestigen en bezoekers graag komen. Heerhugowaard zet als belangrijke schakel in de Regio Alkmaar en in Holland boven Amsterdam in op een gezonde economische positie. Heerhugowaard biedt kansen voor iedereen. We willen dat doen door de goede bereikbaarheid te behouden, het ondernemersklimaat te versterken, een kwalitatief en aantrekkelijk woningaanbod te bieden en de leefbaarheid en het voorzieningenniveau te handhaven en waar mogelijk te versterken. Dat doen we in harmonie met onze mooie natuurlijke omgeving, zowel in als net buiten onze stad.

Wat willen we bereiken?

De gemeente Heerhugowaard is niet alleen een prettige plek om groen-stedelijk te wonen met een diversiteit aan voorzieningen, maar is ook aantrekkelijk voor verschillende type bedrijven en bezoekers. Uitgangspunt is een goede balans tussen levendigheid en leefbaarheid.

De economie binnen de gemeente is toekomstbestendig en duurzaam, waar vraag en aanbod naar werklocaties en winkellocales en leisure in evenwicht zijn. Daarbij is ook aandacht voor wijk en sociale economie.

Gebruikmaken van de innovatiekracht van ondernemers (o.a. rondom energie en klimaatbestendigheid) en stimuleren van toekomstgericht onderwijs. De gemeente brengt partijen bij elkaar, legt verbindingen, ondersteunt initiatieven vanuit de markt en helpt ondernemers richting succes. Deze weg is reeds ingezet en zetten we voort.

Regionale samenwerking

Economische ontwikkelingen in de regio noodzaken ons voortdurend na te denken over onze positie, betekenis en ambitie in die regio, uiteraard steeds meer samen met Langedijk. Vanuit tactisch en strategisch oogpunt blijven we ons daarom manifesteren met een houding die gericht is op samenwerking. Dat kan op het niveau van de Regio Alkmaar of Holland boven Amsterdam, maar ook steeds vaker in relatie tot de Metropoolregio Amsterdam. Daarnaast zijn er ook intensieve samenwerkingen met andere type organisaties zoals het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord, Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid (RPA) en Greenport. Samen met onze partners nemen we als gemeente een rol aan van verbinder, facilitator en verleider.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Heerhugowaard, binnen de Regio Alkmaar, versterkt haar relatie met het Ontwikkelingsbedrijf NHN door duidelijke afspraken te maken in het jaarplan over de uit te voeren werkzaamheden voor 2020.

Accountmanagement bedrijven

De samenleving verandert de laatste jaren snel. Inwoners en ondernemers worden mondiger en ontplooiën initiatieven op gebieden waar de overheid vroeger dominant was. Er worden andere eisen gesteld aan de gemeente en er worden andere vaardigheden en competenties van de medewerkers verwacht. De gemeente werkt niet meer voor de samenleving, maar met de samenleving. De rol van de gemeente verschuift van initiëren en bepalen, naar regisseren, stimuleren en faciliteren. Het accountmanagement van Heerhugowaard werkt al langer volgens dit principe en dat leidt tot een goede samenwerking met onze ondernemers.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

Het blijven bezoeken van bedrijven en netwerkevents in 2020 en verder.

Bruisende centrumgebieden

Het Stadshart en Centrumwaard zijn belangrijk voor onze stad en bieden onze inwoners en bezoekers een mix aan winkels, persoonlijke dienstverlening, horeca, leisure en cultuur.

Ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeente hebben in het Stadshart de stichting 'Zeg maar Hugo' opgericht met als doel het versterken van het vestigings- en bezoekersklimaat. Het huidige masterplan Stadshart wordt geactualiseerd op basis van de nieuwste ontwikkelingen. Deze richt zich op de samenhang en vergroening van de openbare ruimte, de verbinding stationsgebied-stadshart en de globale gebouw-volumes van nieuwe ontwikkelingen.

Voor het winkelgebied in Centrumwaard sluit het economisch domein aan bij de op te stellen gebiedsvisie en/of ontwikkelstrategie voor Centrumwaard (zoals benoemd in de Raadsagenda 2018-2022 en de Voorjaarsnota 2019).

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Het afronden van een lokale uitwerking Detailhandel en Commerciële voorzieningen in samenwerking met ondernemers en de gemeente Langedijk (2020)
- Verder verstevigen van de samenwerking tussen partners in het Stadshart vanuit de stichting 'Zeg maar Hugo' (2020 en verder);
- Marketing van Heerhugowaard, gericht op bewoners, bezoekers en bedrijven (2020 en verder);
- Ondersteuning bij het opstellen van een gebiedsvisie en/of ontwikkelstrategie voor Centrumwaard in 2020;
- Het voortdurend stimuleren en faciliteren van ondernemers en initiatiefnemers in overige centrumgebieden en werklocaties (2020 en verder);

Werklocaties

Op basis van het onderzoek naar de regionale behoefte aan bedrijventerreinen stellen we samen met Langedijk een visie Werklocaties op. Daarin nemen we ook de meest gewenste en optimale programmering voor Westpoort en de Scheg mee. Hierbij kijken we niet alleen naar een invulling voor bedrijven, maar ook naar functies als wonen of onderwijs. Ook de locatie Stationsgebied speelt een prominente rol. Waar nodig zetten we in op herstructurering of transformatie, al dan niet gecombineerd met andere functies. Uiteindelijk geeft de visie een integraal antwoord op de juiste typologie van de verschillende terreinen en de samenhang daartussen. Op die manier bieden we diverse typen vestigingslocaties. In het Altongebied wordt in samenwerking met verschillende partijen uitvoering gegeven aan de gebiedsvisie. Diverse projecten daaruit dragen nu al zichtbaar bij aan een sterke toekomst van dit glastuinbouwgebied.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Het afronden van een lokale visie Werklocaties voor de verschillende bedrijventerreinen in de gemeenten Heerhugowaard en Langedijk, waarbij terreinen meer complementair worden gepositioneerd. Waar nodig zetten we in op herstructurering of transformatie (2020)

Toerisme

Het vrijetijdsaanbod van de gemeente is vooral van belang voor de inwoners (zie programma 6 Recreatie, pagina 41), maar richt zich in toenemende mate ook op bezoekers. Op het gebied van recreatie en toerisme wordt samengewerkt in de Regio Alkmaar. Door Heerhugowaard te profileren als jonge stad in een oude droogmakerij in samenhang met het waterrijke Langedijk,

wordt een onderscheidend toeristisch aanbod geboden die voor inwoners en (regio) bezoekers van belang is. Daarnaast gaan we samen met ondernemers aan de slag met een plan voor citymarketing. Dat plan richt zich naast bezoekers mogelijk ook op bewoners en bedrijven.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Het afronden van het plan voor Citymarketing en waar mogelijk onderbrengen bij ondernemers en bewoners (2020).
- Met de regio verder uitvoering geven aan de toeristische visie 'Regio Alkmaar, Parel aan Zee' (2020 en verder);
- Het intensiveren van de toeristische samenwerking met Langedijk. We gaan daarin niet uit van onze gemeentegrenzen, maar van complementariteit en versterking (2020 en verder);
- Uitvoering geven aan de regionale doelstellingen Waterrecreatie en Verblijfsrecreatie (2020 en verder).
- Ruimte bieden voor bedrijven en ondernemers in toerisme, recreatie en cultuur (2020 en verder).

Triple Helix

De Triple Helix benadering (samenwerking tussen scholen, de publieke sector en het bedrijfsleven) is de afgelopen jaren goed zichtbaar geworden. Het Regionaal Investeringsfonds mbo (RIF) stimuleert deze benadering. Als gemeente investeren we daarmee in de samenwerking tussen ROC Horizon College, ESPEQ en ons bedrijfsleven. Eerder hebben we met de Bedrijfskring de samenwerking 'Heerhugowaard maakt werk door verbinding' opgestart. Een nieuwe ontwikkeling is het Living Lab van het ROC met logies voor internationale studenten aan de W.M. Dudokweg. Voor de locatie aan de Umbriëlaan heeft het ROC de eerste ideeën voor een mogelijke nieuwe campus ontwikkeling kenbaar gemaakt. Al deze initiatieven vormen bovendien een basis voor mogelijke gebiedsontwikkelingen.

Het Expertisecentrum Terra Technica is in regionaal verband opgezet voor een betere aansluiting van technische opleidingen en de arbeidsmarkt. Door het verbinden van onderzoek, onderwijs en het bedrijfsleven voor innovatieve toepassingen is het de bedoeling dat kansrijke en succesvolle initiatieven uit de regio mogelijk worden gemaakt en versneld. Gezamenlijk worden initiatieven ontplooid, waarbij Terra Technica de uitvoering verzorgt.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

Op het gebied van uitvoering en samenwerking tussen onderwijs, overheid en bedrijfsleven gaan we het volgende doen:

- Het arbeidspotentieel wordt optimaal benut door het creëren van een sluitende aanpak van (kwetsbare) jongeren richting de arbeidsmarkt en het uitbreiden van plaatsingsmogelijkheden. Wij doen dit onder andere door het project 'Heerhugowaard maakt werk door verbinding' te stimuleren en faciliteren en zoeken de verbinding met partners, onder andere binnen de projecten 'Dudoc XP' en 'VMBO On Stage' (2020 en verder);
- De gemeente stimuleert Terra Technica om te komen met interessante projecten (2020 en verder).

Innovatie & duurzaamheid

We werken in Regio Alkmaar en Holland boven Amsterdam aan een toekomstbestendige economie. Daarbinnen brengen wij Heerhugowaard actief onder de aandacht als interessante stad in Noord-Holland met innovatie en duurzaamheid hoog in het vaandel. Onderwerpen als energielabels voor bedrijfsgebouwen, circulaire economie en het verduurzamen van

bedrijventerreinen maken onderdeel uit van het programma duurzaamheid. Samen met ondernemers geven we hier vorm en inhoud aan, mogelijk gekoppeld aan een 'Waards innovatieplatform' (zoals in de Raadsagenda 2018-2022 genoemd).

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Onderzoeken welke meerwaarde het oprichten van een 'Waards Innovatie Platform' heeft (2020 en verder).
- Stimuleren en faciliteren van ondernemers en het ontwikkelingsbedrijf NHN in het verduurzamen van werklocaties (2020 en verder);

Effectindicator

Wettelijk verplicht op te nemen indicatoren:

Taakveld	Indicator	periode	waarde	bron	omschrijving
3.0	Funciemenging	2018	50,0%	CBS BAG / LISA - bewerking ABF Research	De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
3.0	Vestigingen	2018	118,9	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
3.0	Banen	2018	647	LISA	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 65 jaar.

Wat mag het kosten?

Lasten	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Economische ontwikkeling	119	418	418	418	418
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	37	40	40	40	40
Economische promotie	220	220	70	70	20
Totaal lasten	1.376	1.678	1.528	1.528	1.478
Baten					
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	38	38	38	38	38
Economische promotie	50	50	50	50	50
Totaal baten	1.088	1.088	1.088	1.088	1.088
Totaal programma exclusief mutaties reserves	-288	-591	-441	-441	-391
Mutaties reserves					
Toevoeging reserves					
Onttrekking reserves					
Totaal programma inclusief mutaties reserves	-288	-591	-441	-441	-391

Toelichting

Economische ontwikkeling

Lasten:

In de Voorjaarsnota 2019 is onder punt OVBV02 opgenomen dat de inzet van uren door het ambtelijk apparaat steeds meer verschuift van grondexploitaties naar binnenstedelijke en infrastructurele werken. Het nadelige effect hiervan voor de gemeentelijke begroting komt op het taakveld Economische ontwikkeling tot uiting.

Programma 4: Onderwijs

Kwalitatief onderwijs vinden we belangrijk. Het uitgangspunt is dat onderwijs passend is bij de behoeften van elk kind. Om alle kinderen op weg naar een startkwalificatie te helpen wordt samengewerkt met de schoolbesturen in onze gemeente en regionale samenwerkingsverbanden binnen het onderwijs. Het voorkomen en verhelpen van onderwijsachterstanden, bijvoorbeeld door taalondersteuning voor zowel jonge kinderen als ouders, staat zowel landelijk als lokaal hoog op de agenda. In 2019 is de bijdrage vanuit het rijk voor het tegengaan van risico's op onderwijsachterstanden en voor- en vroegschoolse educatie opgehoogd. Hierdoor is het mogelijk om het aantal plaatsen en aantal uren voorschoolse educatie uit te breiden. Er komen meer peuters in aanmerking door het verruimen van de doelgroep. Daarnaast is aandacht voor kinderen binnen het basisonderwijs die extra ondersteuning nodig hebben om hun onderwijsloopbaan succesvol(ler) te maken. Gemeente, bedrijven, scholen en het middelbaar beroepsonderwijs werken samen om zoveel mogelijk jongeren met een startkwalificatie te laten starten op de arbeidsmarkt.

Wat willen we bereiken?

Alle kinderen een startkwalificatie naar vermogen zodat zij klaar zijn voor vervolgonderwijs dan wel de arbeidsmarkt. Daarnaast genieten kinderen, die dat nodig hebben, een vorm van passend onderwijs en optimale kansen om hun talenten te ontwikkelen. Verder zetten we in op het gebied van onderwijskansen met als doel om de onderwijsloopbaan van leerlingen met een groter risico op onderwijsachterstanden succesvol(ler) te maken.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Het voorschools educatief aanbod voor doelgroepkinderen op de opvanglocaties in Heerhugowaard wordt uitgebreid naar het wettelijk verplichte aantal minimum uren;
- Het aantal opvangplaatsen met voorschool educatie wordt uitgebreid en meer verspreid aangeboden in de gemeente;
- Er wordt samen met de samenwerkingsverbanden en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie gewerkt aan het voorkomen van thuiszitters, onder meer door uitvoering te geven aan het Thuiszitterspact. Dit wordt zichtbaar in het verminderen van het aantal leerlingen dat ongeoorloofd afwezig is.

Passend onderwijs

Passend onderwijs gaat onder meer over een goede samenhang tussen onderwijs en jeugdhulp. Om te bereiken dat leer- en ontwikkelomstandigheden voor onze kinderen en jongeren zo gunstig mogelijk zijn, wordt onderwijs samengewerkt met een uitvoeringsagenda passend onderwijs. Deze agenda is de leidraad voor wat we gaan doen om te komen tot een gezamenlijk aanbod op het gebied van passend onderwijs.

Wat willen we bereiken?

Een sluitende keten tussen de gemeentelijke jeugdhulp en het (voor ieder kind passende) onderwijs Wanneer ieder kind een onderwijsplek heeft met de juiste onderwijszorg en waar nodig jeugdhulp, beiden we de beste omstandigheden voor een kansrijke toekomst.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- De definitie van de doelgroep wordt aangepast en in overleg met de Jeugdgezondheidszorg wordt een nieuwe procedure voor toeleiding vastgesteld;
- Er is een gezamenlijke focus met de schoolbesturen en opvangorganisaties in Heerhugowaard op het tegengaan van onderwijsachterstanden. Dit wordt uitgewerkt in een actieplan;

- Er wordt gewerkt aan vroegtijdige signalering in de kinderopvang, zodat peuters eerder passende ondersteuning ontvangen en zonder achterstand instromen in het basisonderwijs;
- Er is een gezamenlijke lange termijn visie van gemeenten en samenwerkingsverbanden op de aansluiting jeugdhulp en onderwijs;
- Er is een gezamenlijke uitvoeringsagenda passend onderwijs – jeugdhulp, met daarin onder andere het doorontwikkelen van Onderwijs Zorg Arrangementen voor leerlingen die zowel extra onderwijssteuning als jeugdhulp nodig hebben. Ten behoeve van het arrangement maken gemeenten en onderwijs afspraken over de inzet van jeugdhulp en de ondersteuning in het onderwijs;

Onderwijshuisvesting

Een goed schoolgebouw is een randvoorwaarde om het primaire onderwijsproces goed te faciliteren. Allereerst door het bieden van een, zowel kwantitatief als kwalitatief, adequate werk- en leeromgeving voor docenten en leerlingen. Daarnaast kan het realiseren van huisvesting noodzakelijk zijn om specifieke onderwijsarrangementen (denk aan expertisecentrum passend onderwijs) mogelijk te maken. Uiteraard is er aandacht voor duurzaamheid bij het realiseren van nieuwe huisvesting. De laatste tien jaar worden alle nieuwe gebouwen voorzien van warmte-koude-opslag en zonnepanelen en zijn daarmee in beginsel 'van gas los'. De uitdaging wordt om ook de bestaande voorraad verder te verduurzamen. Onderwijshuisvesting is altijd een (wettelijk bepaalde) gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en schoolbesturen. De aanwezige goede samenwerking tussen het scholenveld en gemeente op dit punt dient dan ook gewaarborgd te worden. Daarnaast is ook de toegankelijkheid belangrijk in de uitgangspunten van de onderwijshuisvesting van de scholen in onze gemeente. Een recente ontwikkeling in het primair onderwijs is de verbreding van scholen naar integrale kindcentra (IKC). Het doel is om voor kinderen van 2 tot en met 12 jaar een doorlopende leerlijn te creëren. Daarbij is kinderopvang in brede zin altijd een partner, maar ook andere functies gericht op het kind kunnen onderdeel uitmaken van een IKC. In toenemende mate is er ook de wens om de huisvesting van de verschillende IKC-functies te integreren

Wat willen we bereiken?

Het doel van onderwijshuisvesting is om het primaire onderwijsproces zo goed mogelijk te faciliteren. De gemeente biedt vanuit haar wettelijke taak voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs een - zowel kwantitatief als kwalitatief- adequate werk- en leeromgeving voor docenten en leerlingen.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Huisvesting van het basisonderwijs in De Draai: allereerst zijn we bezig om het schoolgebouw van De Helix uit te breiden om de groei van deze school van De Blauwe Loper op te kunnen vangen. Dat zal voorjaar 2020 gereed zijn. Daarnaast start op 1 augustus 2020 in het zuidelijk deel van De Draai de nieuwe Blosse-school De Nieuwe Draai. Allereerst in tijdelijke huisvesting, waarna met alle betrokkenen wordt gewerkt aan het definitieve schoolgebouw, dat in 2023 gereed moet zijn. Zorgpunt bij beide projecten is de doorgaande kostenstijging in de bouw. Die heeft er al toe geleid dat bij de uitbreiding van De Helix er een aanvullend budget nodig is gebleken. Voor de tijdelijke huisvesting van De Nieuwe Draai worden offertes opgevraagd;
- Het expertisecentrum passend onderwijs in De Vaandel-Zuid: samen met onze partners Heliomare, Aloysius en Stichting Maatschappelijk Vastgoed wordt momenteel de aanbesteding voorbereid. Oplevering van het gebouw zal volgens planning begin 2022 plaats vinden;

- Doordecentralisatie Blossie: in de tweede helft 2019 zal duidelijk worden of en zo ja, in welke vorm, we kunnen toewerken naar een overeenkomst met Blossie;
- Herschikking bestaande onderwijslocaties: nog in een verkennende fase zijn gesprekken met Blossie en De Blauwe Loper over mogelijke herschikking op de locaties van De Vaart en Carrousel/Montessori. Doel is te komen tot vervangende nieuwbouw voor het basisonderwijs in combinatie met het huisvesten van andere wijkfuncties;
- Actualisatie verordening onderwijshuisvesting en Integraal Huisvestingsplan (IHP): er ligt een wetsvoorstel voor, dat belangrijke veranderingen met zich meebrengt op het gebied van onderwijshuisvesting. Het gaat om de introductie van het begrip renovatie, het opheffen van het investeringsverbod voor het primair onderwijs en een wettelijke functie van het IHP. Als het voorstel is omgezet in wetgeving dient dat te leiden tot aanpassing van onze verordening en van het IHP;
- Bekostiging onderwijshuisvesting: naar aanleiding van de ingediende motie voor een adequate bekostiging van onderwijshuisvesting heeft de VNG een expertiseteam ingesteld. Portefeuillehouder John Does maakt hier deel van uit. Dit team moet nog dit najaar met onderbouwing en aanbevelingen komen naar het VNG-bestuur om een adequate bekostiging van onderwijshuisvesting bij het rijk te bepleiten. Dat is hard nodig, omdat we zien dat de kosten voor onderwijshuisvesting als gevolg van de hausse in de bouw ongekend blijven stijgen. Hierdoor wordt het gat tussen de kosten en de bekostiging van het rijk steeds groter.

Effectindicator*Wettelijk verplicht op te nemen indicatoren:*

Taakveld	Indicator	eenheid	periode	waarde	bron	omschrijving
4.0	Absoluut verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	2017	1,79	DUO/Ingrado	<p>Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht.</p> <p>De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2017" staat voor schooljaar "2016/2017".</p>
4.0	Relatief verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	2017	14,6	DUO/Ingrado	<p>Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatieplichtige jongere ongeoorloofd afwezig is.</p> <p>De periodeaanduiding "2017" staat voor schooljaar "2016/2017".</p>
4.0	Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	%	2016-2017	1,5	DUO/Ingrado	<p>Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.</p> <p>De cijfers van DUO hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2017" staat voor schooljaar "2017/2018"</p>

Wat mag het kosten?

Lasten	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Openbaar basisonderwijs	153	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	5.441	5.449	5.449	5.442	5.442
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.234	1.253	1.253	1.228	1.128
Totaal lasten	6.828	6.702	6.702	6.670	6.570
Baten					
Openbaar basisonderwijs	89	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	178	267	267	267	267
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	18	18	18	18	18
Totaal baten	285	285	285	285	285
Totaal programma exclusief mutaties reserves	-6.543	-6.417	-6.417	-6.384	-6.284
Mutaties reserves					
Toevoeging reserves	157	157	157	157	157
Onttrekking reserves	827	808	808	808	808
Totaal programma inclusief mutaties reserves	-5.873	-5.766	-5.766	-5.733	-5.633

Toelichting

Openbaar basisonderwijs

Lasten:

Het voordelige resultaat op de lasten wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de vrijval van afschrijving op investeringen welke het einde van hun levensduur hebben bereikt.

Programma 5: Sport, cultuur, recreatie en openbaar groen

Iedere inwoner van Heerhugowaard moet actief en passief kunnen deelnemen aan het vraaggerichte aanbod op het gebied van cultuur, sport en recreatie. Activiteiten op deze gebieden zijn ontspannend en stimulerend voor lichaam en geest en bieden plezier voor jong en oud.

Iedereen zou moeten kunnen deelnemen aan deze activiteiten, ongehinderd door leeftijd, lichamelijke of geestelijke gezondheid of sociale positie. Het weghalen van belemmeringen om te participeren in deze vormen van plezier, ontspanning en ontplooiing is daarom een belangrijk aandachtspunt. Het sport- en culturaanbod op school biedt kinderen bovendien de mogelijkheid om zijn of haar talenten en kwaliteiten te ontdekken én ontwikkelen waardoor zij over voldoende bagage beschikken om stevig in het leven te staan.

De gemeente faciliteert en stimuleert daarom het gebruik van passende en aantrekkelijke sport-, cultuur- en recreatievoorzieningen die toegankelijk en laagdrempelig zijn voor iedereen die er gebruik van wil maken. En daar waar nodig wordt geïnvesteerd in de basisvoorzieningen. Hierbij wordt aangesloten bij thema 4 en 5 'Heerhugowaard goed beheerd: een goed niveau van voorzieningen' en prioriteit '6: het op peil brengen en houden van voorzieningen voor sport, cultuur en kunst'.

Sport

Sport verbindt! De gemeente staat voor inclusiviteit in de sport. Iedereen doet mee naar zijn of haar kunnen en wordt daar goed in begeleid. In een tijd van individualisering en vereenzaming van mensen is het des te belangrijker dat inwoners zich verbonden voelen aan hun buurt of vereniging. Naast verbondenheid brengt sporten ook gezondheid en fitheid. Door het Preventieakkoord wordt een bewustzijn gecreëerd en doelen gesteld voor een gezonde levensstijl. De gemeente stimuleert inwoners en verenigingen om sportief en gezond te leven met bijvoorbeeld rookvrije sportaccommodaties en gezonde kantines. Ook de sportaccommodaties en de beweegvriendelijke buitenruimtes zijn van belang bij (een leven lang) sporten. Een voorwaarde voor sportstimulering is het bieden van een actueel en kwalitatief goed aanbod van toegankelijke, duurzame en goed onderhouden sportaccommodaties en buitenruimtes dat door de inwoners hoog wordt gewaardeerd en bijdraagt aan een prettige leefomgeving. Om het beleid van de gemeente uit te kunnen voeren is de uitvoeringsorganisatie Sport NV een aantal jaren geleden opgericht.

Wat willen we bereiken?

Er is een kwalitatief goed aanbod van sport- en beweegmogelijkheden in de gemeente Heerhugowaard. Iedere inwoner van Heerhugowaard heeft de mogelijkheid om een leven lang plezier te hebben van sport en beweging.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- We gaan samen met inwoners een behoefteonderzoek doen naar voorzieningen en in 2020 afronden;
- Mensen met een beperking krijgen een extra steuntje in de rug om optimaal deel te kunnen nemen aan voorzieningen. Dit doen wij via de samenwerkingsovereenkomst 'Aangepast Sporten' met de regio;
- Er wordt een inventarisatie gemaakt van accommodaties waar sprake is van achterstallig onderhoud. Op basis van deze uitkomst wordt een onderhouds- en investeringsplan gemaakt. Zo nodig wordt voor dekking van oplossingen die niet kunnen wachten tot de volgende begrotingscyclus een beroep gedaan op de gereserveerde gelden in het kader de voorjaarsnota 2019 (motie Bij19-534 onderzoek voorzieningen);

- In 2019 worden de openbare ruimtes beweegvriendelijker gemaakt door het aanleggen van beweegroutes. In 2020 worden deze uitgebreid met beweegtoestellen;
- We gaan onderzoeken waar de behoeftes voor aanvullende voorzieningen van sportaccommodaties noodzakelijk zijn en waar we de openbare ruimtes nog beweegvriendelijker kunnen maken;
- In 2020 worden, gebaseerd op de resultaten van het onderzoek, de aanvullende voorzieningen van sportaccommodaties gerealiseerd en de openbare ruimtes beweegvriendelijker gemaakt;
- Het is noodzakelijk lokale verbindingen tot stand te brengen en uit te bouwen tussen gemeentelijke voorzieningen, gesubsidieerde/commerciële sport, onderwijs, BSO/ kinderopvang, welzijn, zorg, gezondheid en bedrijven. De rol die de gemeente hierin kan spelen is er één van regievoerder, samenwerkingspartner en facilitator;
- We blijven verenigingen ondersteunen zodat ze kunnen anticiperen op ontwikkelingen die spelen in de samenleving, zoals de vergrijzing, individualisering en digitalisering.

Kunst & cultuur

De gemeente stimuleert de actieve en passieve deelname aan cultuur van inwoners door te zorgen voor een adequate culturele infrastructuur. Naast de intrinsieke waarde van kunst en cultuur versterkt dit de sociale samenhang, de verbondenheid met de stad en de lokale economie. Kunst en cultuur vormt mensen. Doordat mensen met kunst en cultuur in aanraking komen doen zij kennis en vaardigheden op, leren eigen esthetische voorkeuren te ontwikkelen en geven dieper inzicht in zichzelf en anderen. Hiermee kun je niet vroeg genoeg beginnen. Daarom investeert de gemeente, via Stichting Cool, in de culturele loopbaan van de jeugd door het bieden van verdiepende programma's op het gebied van kunst, - cultuur- en erfgoededucatie, taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid. De gemeente heeft hiertoe convenanten gesloten met het onderwijs en de culturele instellingen. Daarnaast is de gemeente met ingang van 2019 aangesloten bij het Jeugdfonds Sport & Cultuur om te zorgen dat alle kinderen en jongeren kunnen deelnemen aan kunst en cultuur (gelijke kansen voor iedereen).

Wat willen we bereiken?

De gemeente Heerhugowaard heeft een gevarieerd en aantrekkelijk cultuuraanbod dat breed toegankelijk is en openstaat voor innovatie. Het doel is om kunst en cultuur meer te verbinden met de leefwereld van iedereen, zodat deze meer zichtbaar is en op natuurlijke wijze gemakkelijker toegankelijk is voor iedereen. Dit vraagt om samenwerking en co-creatie met vele partijen.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Het verbeteren van de culturele loopbaan van de jeugd met verdiepende programma's op het gebied van kunsteducatie inclusief erfgoed, leesbevordering en mediawijsheid in het primair- en voortgezet onderwijs;
- Het op peil houden van de culturele infrastructuur. Dit geldt voor zowel gebouwen als activiteiten in de binnen- en buitenruimte op het gebied van onder andere erfgoed, kunsteducatie, podiumkunsten en amateurkunst;
- Wij faciliteren culturele organisaties in het verstevigen van samenwerking met andere partijen.
- Het doorontwikkelen van de pilot combinatiefunctionaris Jeugd en Cultuur in het preventieve voorveld met als doel om jongeren te laten ontplooiën door middel van cultuuractiviteiten.

Recreatie

Naast het bieden van aantrekkelijke sport- en cultuurvoorzieningen, is het van belang om Heerhugowaarders een attractief en gevarieerd recreatieaanbod te verschaffen. Heerhugowaard is een stad waar het prettig wonen, werken en leven is en daarbij hoort attractief recreatieaanbod waar mensen heerlijk kunnen ontspannen. Hiermee wordt ook een impuls gegeven aan het trekken van bezoekers naar onze stad, bijvoorbeeld naar het Park van Luna. In Programma 4 is nader ingegaan op toerisme (het aantrekken van bezoekers).

Wat willen we bereiken?

Heerhugowaard heeft een attractief recreatieaanbod

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Om het recreatieaanbod te versterken, zetten we in op het verduurzamen en beter toegankelijk maken van het huidige aanbod;
- We kijken naar toekomstige mogelijkheden, zoals de ontwikkelingen rondom het recreatiegebied Geestmerambacht. Na het uitsteden van de provincie en de gemeente Schagen uit de gemeenschappelijke regeling is het Recreatieschap Geestmerambacht (Geestmerambacht en Park van Luna) een transitietraject gestart om tot een nieuwe visie voor het schap te komen;
- De overgang van de Erfgoedwet naar de Omgevingswet vraagt verdere aanpassing van het gemeentelijke erfgoed beleid in de overgang van sectoraal naar maatschappelijk belang. Er loopt een onderzoek naar het opzetten van Leerlijn Cultureel erfgoed Heerhugowaard;
- In HHW zijn de recreatiegebieden aantrekkelijk en nodigen uit tot bewegen, ontspannen, verblijven en ontmoeten;
- In regionaal verband wordt gewerkt aan het versterken van de recreatieve netwerken voor wandelen, fietsen en varen (zie ook Programma 4);
- De bovenregionale doelstelling Waterrecreatie krijgt lokaal vertaling in het verbeteren van de doorvaarbaarheid van de vaarweg Rustenburg - Verlaat en door ruimte te geven aan de Haven Broekhorn om hun positie te versterken (zie ook Programma 4).

Openbaar Groen

Het groen in Heerhugowaard moet nog meer in samenhang worden gezien met andere producten en domeinen. Dit vraagt om een verdiepingsslag en verbreding van de huidige visie en beleid. Groen als basis voor een toekomstbestendige leefomgeving, waarbij onder meer onderwerpen als klimaatadaptatie, recreatie en bewegen steviger hun plek krijgen. Er wordt gewerkt aan de eerste stap: het opstellen van een nieuwe groenvisie. Uitgangspunten van deze visie worden gebruikt voor het vernieuwen van het groenbeleid en onderhoud. Aanvullend wordt onderzoek gedaan naar zieke bomen in de gemeente, waarbij wordt gekeken welke maatregelen nodig zijn.

Wat willen we bereiken?

- In Heerhugowaard is een robuuste stedelijke groenstructuur aanwezig die zich vanuit het buitengebied fijnmazig vertakt tot diep in de wijken. In Heerhugowaard zijn de stads-, wijk- en buurtparken aantrekkelijk en nodigen uit tot bewegen, ontspannen, verblijven en ontmoeten.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Onderzoeken welke doelstellingen we beogen met het intensiveren van groenbeheer;
- Actualiseren van de voorziening Wijken ten aanzien van de aanleg van onkruidvrije en robuuste groeiplaatsen bij herinrichtingen;

- (Her)inrichten van de openbare ruimte met het uitgangspunt: 'Grijs waar het moet, Groen of Blauw waar het kan';
- Actualiseren van het beleid ten aanzien van groen (inclusief bomen);
- De biodiversiteit in Heerhugowaard minimaal gelijk aan die van de periode 2013-2017;
- De gemeente onderhoudt de parken, bomen en plantsoenen duurzaam.

Effectindicator

Wettelijk verplicht op te nemen indicator:

Taakveld	Indicator	eenheid	periode	waarde	bron	omschrijving
5.0	% Niet-sporters	%	2016	46,9	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Verbonden partijen

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang (jaarlijkse bijdrage)	
				2019	2020
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Recreatieschap Geestmerambacht	Haarlem	Als gemeenschappelijk openbaar lichaam invulling te geven aan: <ul style="list-style-type: none"> het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het hiervoor geformuleerde. Het gebied is aangegeven in de regeling.	€ 113.441	
5.2 Sportaccommodaties	Heerhugowaard Sport NV	Heerhugowaard	Het beheren en exploiteren van (binnen) sportaccommodaties, voorts al hetgeen met één en ander verband houdt, alles in de ruimste zin van het woord.	€ 1.913.274	

Wat mag het kosten?

Lasten	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Sportaccommodaties	5.216	5.375	5.375	5.375	5.375
Cultuurpresentatie, cultuurproductie	2.798	2.821	2.821	2.821	2.821
Musea	212	218	218	218	218
Cultureel erfgoed	27	27	27	27	27
Media	2.098	2.104	2.104	2.104	2.104
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.682	4.119	4.119	4.119	4.119
Totaal lasten	14.033	14.664	14.664	14.664	14.664
Baten					
Sportaccommodaties	1.931	2.030	2.030	2.030	2.030
Cultuurpresentatie, cultuurproductie	422	436	436	436	436
Musea	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0
Media	281	281	281	281	281
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	216	179	179	179	179
Totaal baten	2.850	2.926	2.926	2.926	2.926
Totaal programma exclusief mutaties reserves	-11.182	-11.740	-11.740	-11.740	-11.740
Mutaties reserves					
Toevoeging reserves	96	56	40	37	37
Onttrekking reserves	330	327	327	327	327
Totaal programma inclusief mutaties reserves	-10.948	-11.469	-11.453	-11.450	-11.450

Toelichting

Sportaccommodaties

Lasten en baten:

In de begroting 2020 zijn de kapitaallasten van het therapiebad opgenomen. Tegenover deze extra kapitaallasten zijn aan de batenkant van de begroting de inkomsten opgenomen die zullen worden gegenereerd als gevolg van de exploitatie van dit bad.

Openbaar groen

Lasten:

De lastenstijging binnen het taakveld Openbaar groen wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de volgende ontwikkelingen:

- In de Voorjaarsnota 2019 zijn middelen voor de groei van het fysiek domein opgenomen (GR2). Een gedeelte van deze middelen is onder dit taakveld ingezet voor de verhoging van de onderhoudsbudgetten;
- Door de extra inzet van personeel (1 FTE t.o.v. 2019) en de stijging van de loonkosten als gevolg van de nieuwe CAO is het taakveld Openbaar groen zwaarder belast;
- Vanuit het investeringsschema uit de begroting 2019 hebben investeringen plaatsgevonden in de werf en het materieel. De kapitaallasten van deze investeringen zijn ten laste van dit taakveld gebracht.

Programma 6: Sociaal domein

De Heerhugowaardse samenleving is een inclusieve en zorgzame samenleving voor jong en oud, waar niemand om welke reden dan ook wordt buitengesloten. Inwoners die een steuntje in de rug nodig hebben worden zoveel mogelijk in hun eigen omgeving geholpen. Daarom kiezen we bij voorkeur voor preventie en organiseren we een stevige basis in de nabijheid. Dat doet de gemeente niet alleen. Er is (regionale) samenwerking met alle ketenpartners op het gebied van beleid ontwikkelen en inkoop. Zo houden we de zorg op termijn houdbaar en betaalbaar. De inwoners van Heerhugowaard doen op eigen wijze en eigen vermogen zo lang mogelijk actief mee aan de samenleving. We werken aan een veilige en toegankelijke woonomgeving en een gevarieerd zorg en dienstenaanbod. Hierbij werken wij domeinoverstijgend en integraal samen met alle betrokken partners

Transformatie sociaal domein

Kwetsbare inwoners kunnen rekenen op passende ondersteuning; licht waar mogelijk, zwaar en specialistisch indien nodig. Er ligt een stevige opgave om de zorg betaalbaar en toekomstbestendig te houden, mede gelet op de veranderende samenleving en de demografische ontwikkelingen. We leggen nog meer de focus op het versterken van het preventieve voorveld waarmee we tevens een verschuiving van zware naar lichte zorg realiseren. Daarbij staat samenwerking tussen verschillende disciplines (integraliteit) en innovatie centraal. Dit sluit aan bij de ontschotting van budgetten binnen het sociaal domein. Hiervoor is een cultuuromslag, gedragsverandering en minder bureaucratie nodig bij alle betrokken partijen: van complexe, verkokerde ondersteuning naar eenvoudige, integrale en preventieve ondersteuning, zo thuis mogelijk, waarbij de cliënt centraal staat. Het is een langdurig proces dat in verbinding en in samenwerking met de (boven)regio, andere domeinen en ketenpartners plaatsvindt.

Wat willen we bereiken?

Inhoudelijke verbetering en vernieuwing binnen het sociaal domein met het oog op effectievere, betaalbare en toekomstbestendige zorg, hulp en ondersteuning

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Opstellen van een nieuw toekomstbestendig en meerjarig integraal beleidskader sociaal domein, dat als fundament zal dienen voor de transformatie van het sociaal domein. Het integraal beleidskader sociaal domein zal in samenwerking met alle betrokken stakeholders in meerdere werksessies vorm krijgen;
- Starten en doorontwikkelen van innovatieve pilots met het oog op de transformatie van het sociaal domein, waarbij experimenteerruimte wordt geboden om op basis van goede ervaringen toe te werken naar effectievere zorg, hulp en ondersteuning;
- Een brede integrale benadering en werkwijze doorontwikkelen en implementeren middels de pilot 10 gezinnen, waarbij alle leefgebieden van gezinnen met complexe problematiek worden meegenomen.

Zorg goed besteed

Meer datagestuurd werken helpt de transformatieopgave daadwerkelijk vorm te geven. Een versnelling op kennis- en data gedreven werken is noodzakelijk. Datagestuurd beleid en uitvoering maakt duidelijk wat er werkt, wat niet werkt en wat we daarom beter niet meer moeten doen. Het effect van preventieve acties is beter te volgen. Zo krijgen we meer inzicht in patronen, samenhang en effectiviteit van maatregelen. Dit doen we met behulp van beschikbare data en gebruikmaken van aanwezig kennis, ook van onze uitvoeringsorganisaties. Bijna alle inspanning is er nu op gericht om de processen in de vingers te krijgen: aantallen cliënten en euro's, betere bedrijfsvoering etc. Om de transformatie in het sociaal domein te kunnen faciliteren hebben we

informatie en inzicht nodig om effectiever, preventief, betaalbaar en integraal te kunnen gaan werken.

Wat willen we bereiken?

De zorg, hulp en ondersteuning betaalbaar en toekomstbestendig houden. Daarvoor willen we de effectiviteit en resultaten van de inzet vanuit het sociaal domein met behulp van beschikbare data en gebruikmaking van aanwezige kennis, ook van onze uitvoeringsorganisaties, steeds beter inzichtelijk maken.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Het starten van een verkenning om te onderzoeken hoe de effectiviteit en resultaten van de inzet vanuit het sociaal domein optimaal gemeten en gemonitord én in beeld gebracht kunnen worden. Hieraan wordt de ambitie 'Gebruik big data' uit uw raadsagenda gekoppeld;
- Het doorontwikkelen van het 'Dashboard Sociaal domein' waarmee uw raad ieder kwartaal geïnformeerd wordt over de stand van zaken op basis van de beschikbare data.
- Onderzoeken hoe op een kwalitatieve manier de effectiviteit en resultaten van de zorg; hulp en ondersteuning vanuit het sociaal domein in beeld gebracht kunnen worden.
- Het doorontwikkelen van kwaliteits- en rechtmatigheidstoezicht op basis van een evaluatie van de regionale pilot 'Toezicht Wmo' die in 2019 is gestart, waarbij we inzetten op fraudepreventie en -bestrijding en toezicht op kwaliteit van de geleverde zorg.

Jeugd

Ieder kind moet zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen en opgroeien in een veilige omgeving. De focus ligt op het preventieve voorveld: we willen meer aan de voorkant signaleren en daarop inspelen door preventieve ondersteuning in te zetten. Daarbij is het belangrijk dat, indien een kind of jongere hulp nodig heeft, die zo passend mogelijk beschikbaar is. Niet alleen een volledig aanbod is belangrijk, ook de samenwerking tussen alle betrokken partijen waarbij verder wordt ingezet op een verschuiving van zware naar lichte zorg. We willen de hulp thuis of zo dichtbij mogelijk organiseren. Hiermee wordt beoogd om gezinnen in onze gemeente de meest optimale zorg, hulp en/of ondersteuning te bieden.

Wat willen we bereiken?

Iedere kind, jongere en gezin krijgt waar nodig passende jeugdhulp en ondersteuning.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Het gebruik van de Verwijsindex wordt in het kader van vroegsignalering bevorderd;
- Door een outreachende werkwijze, versterking van het preventieve voorveld en toepassing van verschillende methodieken zoals Beschermjassen wordt minder instroom in 2e lijns zorg beoogd;
- Het doorontwikkelen van de pilot combinatiefunctionaris Jeugd en Cultuur in het preventieve voorveld met als doel om jongeren te laten ontplooiën door middel van cultuuractiviteiten;
- De doorstroom van jeugdigen uit zware residentiële jeugdhulpvoorzieningen naar een passende 'zo thuis mogelijke' setting bevorderen;
- Het creëren van innovatieve kleinschalige woonzorgvoorzieningen voor kwetsbare jongeren;
- Het intensiveren van de samenwerking met relevante partners, waaronder praktijkondersteuners en huisartsen;
- Het doorontwikkelen van een werkwijze rondom 18-/18+ met als doel borgen van zorgcontinuïteit na het bereiken van de 18-jarige leeftijd;

- Landelijke ontwikkelingen doorvertalen naar lokaal beleid en uitvoering, zoals wijziging van het Woonplaatsbeginsel.

Hulp en ondersteuning op maat

Inwoners van Heerhugowaard kunnen zo lang mogelijk zelfstandig wonen en meedoen aan de samenleving. Waar nodig faciliteert de gemeente dat inwoners ondersteuning krijgen gericht op de zelfredzaamheid en het behoud van de eigen regie. Voor inwoners die langdurig en/of intensieve ondersteuning nodig hebben en voor wie het informele netwerk geen of onvoldoende hulp biedt is er een kwalitatief goed vangnet in de vorm van een individuele maatwerkvoorziening. De focus ligt op doorontwikkeling van dagbesteding als algemene voorziening waarmee we een verdere verschuiving van zware naar lichte zorg realiseren; laagdrempelig, flexibel en dichtbij in de wijk. Hiermee beogen we ook de mantelzorgers te ontlasten en de administratieve lasten te verlichten.

Wat willen we bereiken?

Er is een goed vangnet om de zelfredzaamheid van inwoners te stimuleren om zo lang mogelijk zelfstandig thuis te blijven wonen en deel te blijven nemen aan de samenleving.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- In regionaal verband maken we nadere afspraken voor de realisatie van de
- decentralisatie van beschermd wonen gedurende de ingroeiperiode van tien jaar, onder andere door een concretisering van het regionaal transitieplan beschermd wonen: taakhoudelijk, operationeel en financieel;
- Op (boven)regionaal en lokaal niveau wordt er verder samengewerkt aan het verbeteren van de aanpak van personen met verward gedrag. Hierbij leggen we het accent op versterking van de samenwerking met en tussen betrokken partijen. Specifiek voor personen met verward gedrag die een veiligheidsrisico vormen wordt met een Persoons Gerichte Aanpak gezocht naar onorthodoxe oplossingen die de toekomstige maatschappelijke kosten van deze persoon voorkomen;
- Voor het regionaal vervoer en leerlingenvervoer voeren wij een inkooptraject uit voor de afspraken vanaf 2021;
- Doorontwikkeling van de lopende pilots algemene voorziening dagbesteding met als doel formuleren van een visie op de dagbesteding;
- Met de inkoop van Wmo-maatwerkvoorzieningen realiseren we adequate en kwalitatief goede zorg en ondersteuning voor kwetsbare inwoners. We sturen op resultaten door het voeren van regiegesprekken en het uitwisselen van kennis tussen gemeente en zorgaanbieders en we meten de cliënttevredenheid.

Ontwikkeling rondom beschermd wonen en maatschappelijke opvang

De overheveling van taken en het budget 'Beschermd Wonen' van de centrumgemeente naar de lokale gemeenten wordt vanaf 2022 in een periode van tien jaar stapsgewijs ingevoerd. Die tijd is nodig om alle voorwaarden voor een goede overgang naar 'lokaal in de wijk' te realiseren: een breed aanbod aan woonvoorzieningen, mogelijkheden voor participatie, langdurende (informele) zorg en ondersteuning in de thuissituatie. De maatschappelijke opvang blijft voorlopig ondergebracht bij de centrumgemeenten, in 2026 wordt bekeken of ook die taak naar alle gemeenten gaat.

Wat willen we bereiken?

Een goede stapsgewijze overgang van de taken en budget van "Beschermd Wonen" naar de lokale gemeenten realiseren.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Ter voorbereiding van de overheveling 'Beschermd Wonen' komen tot concrete (financiële) uitvoeringsafspraken in regionaal verband;
- De samenwerking zoeken met regiogemeenten, andere domeinen en samenwerkingspartners opzoeken om tot een passend 'lokaal in de wijk' te komen in 2032.

Toegankelijkheid

Een toegankelijk(er) en gastvrij Heerhugowaard (raadsagenda thema 1 Heerhugowaard inclusief en zorgzaam, a) draagt eraan bij dat iedereen kan meedoen aan de samenleving. De ambitie 'alle gemeentelijke gebouwen goed toegankelijk' zal als onderdeel van en in samenhang met andere domeinen moeten worden gezien. Dit vraagt om een verdieping en brede verkenning in diverse domeinen:

- Fysieke domein: gebouwen, openbare ruimte, (duurzaam) verkeer/vervoer, wonen;
- Sociale domein: cultuur/sport, ontmoeting, scholen, werk en inkomen;
- Communicatie: inzetten op bewustwording en voorlichting.

Wat willen we bereiken?

Heerhugowaard toegankelijk en gastvrij. Er zijn mogelijkheden om elkaar te ontmoeten en dat draagt bij aan het terugdringen van sociale eenzaamheid. We streven naar buurtontmoetingsplekken die maximaal ondersteunend zijn aan initiatieven en qua openheid, sfeer, en functionaliteit aansluiten bij wat bewoners willen. De accommodaties zijn geen doel op zich, maar een middel om ontmoeting en actief burgerschap te faciliteren.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- We werken aan een toegankelijke(re) stad zodat inwoners zo min mogelijk drempels, fysiek of sociaal, ervaren om deel te nemen aan het dagelijkse leven.;
- In samenwerking met gemeente Langedijk maken we een begin een Lokale Inclusie Agenda. Samen met stakeholders en ervaringsdeskundigen verkennen we wat nodig is voor een degelijk plan van aanpak toegankelijkheid. De resultaten van de Ongehinderd app waarmee de bereikbaarheid en toegankelijkheid van gemeentelijke gebouwen in beeld is gebracht nemen we hierin mee;
- Onze gemeente wil de veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van LHBTI inwoners bevorderen. De acceptatie van de LHBTI-community is vergroot de afgelopen jaren, maar er valt nog veel te winnen op dit gebied. In gesprek met ketenpartners zal gekeken worden hoe het plan van aanpak Regenboogstad Heerhugowaard ingevuld kan worden. Aansluiting wordt gezocht bij de gemeente Alkmaar en Langedijk.

Ontwikkelingen rondom wonen met zorg

Rondom 'wonen met zorg' is een aantal ontwikkelingen van belang. De positie van bijzondere doelgroepen en spoedzoekers op de woningmarkt is kwetsbaar, zeker nu door de extramuralisering meer mensen de woningmarkt betreden. Er is sprake van mensen die langer zelfstandig (thuis) blijven wonen en van een uitstroom van mensen uit de GGZ die passende woonruimte nodig hebben. Ook zijn er alternatieven nodig voor het intramuraal wonen. Het gaat daarbij specifiek om betaalbare vernieuwende, kleinschalige en geclusterde woonzorgarrangementen met levensloopbestendige of gemakkelijk aanpasbare woningen, in een omgeving die uitnodigt tot ontmoeting met goed toegankelijke voorzieningen nabij. De komende periode ligt de focus op de woonzorgvraag van kwetsbare inwoners van Heerhugowaard: inwoners die na verblijf in Beschermd Wonen zelfstandig kunnen wonen met ondersteuning, zowel kwetsbare jongeren (tussen 17 en 23 jaar) als de doelgroep ouderen. Het

sociale- en fysieke domein trekken samen op om de oplossingen integraal vanuit een gezamenlijke (omgevings)visie aan te pakken.

Wat willen we bereiken?

We willen dat inwoners, zowel kwetsbare jongeren als ouderen, zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen met passende ondersteuning.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Samen met het fysieke domein en ketenpartners een aanbod organiseren op het gebied van wonen en zorg dat aansluit bij de behoefte; in het kader van waardig ouder worden, maar ook voor kwetsbare inwoners zoals mensen met psychische problemen en jongeren. In programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing wordt dit als een van de ambities uit de Woonvisie 2018-2050 verder uitgewerkt;
- Onderzoek naar de oorzaak van de groei van het aantal aanvragen woningurgenties om te kunnen bepalen of er vanuit de gemeente bijstelling van beleid moet komen.

Woonvisie Heerhugowaard 2018-2050

In Heerhugowaard moet het aantrekkelijk wonen, werken en verblijven zijn voor alle groepen in de samenleving. In de Woonvisie Heerhugowaard 2018-2050 is dit doel vertaald naar ambities voor de thema's 'Duurzaam wonen', 'Fysiek domein', 'Sociaal domein' en 'Economisch domein'.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

Voor het thema 'Sociaal domein' worden de volgende prestaties geleverd

- Op lokaal en regionaal niveau zetten we in op het verhogen van de beschikbaarheid van betaalbare zelfstandige woningen voor kwetsbare inwoners en op passende begeleiding en ondersteuning van deze groep, waardoor zij in staat zijn om zelfstandig te wonen en de leefbaarheid in de buurt op niveau blijft;
- Iedereen doet mee en dat kan met een passend dak boven het hoofd, in een voor iedereen toegankelijke leefomgeving; uitgezocht wordt wat daarvoor precies nodig is;
- Betaalbare huisvesting en woonvormen met ambulante begeleiding voor doelgroepen jeugdzorg en Wmo: uitgezocht wordt wat aanwezig is en wat mist;
- Onderzoek wordt verricht naar de mogelijkheden voor tijdelijke huisvesting in geval van calamiteiten;
- We hebben oog voor het voorkomen en tegengaan van eenzaamheid. We houden hiermee rekening in de ontwikkeling van de openbare ruimte en binnen gebouwen (uitvoering amendement A Eenzaamheid, Bij19-537)

Invoering Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg

De invoering van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) per 2020, waarin niet de gedwongen opname maar de zorg centraal staat, betekent een uitbreiding van de taak van de gemeenten. De regels rondom gedwongen zorg waar de burgemeester opdracht toe moet geven, veranderen. Gemeenten moeten onderzoek doen naar de vraag of gedwongen zorg op zijn plaats is.

Wat willen we bereiken?

Zorgvuldige uitvoering van de gemeentelijke taak in de nieuwe Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg per 2020 en richten zich op a. melding en onderzoek en b. crisismaatregel

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Implementatie van de Wvggz per 2020 in de verschillende werkprocessen, overlegstructuren en informatiesystemen.

Veilig Thuis/Geweld hoort nergens thuis

Met de gestegen bijdrage voor Veilig Thuis willen we kindermishandeling en huiselijk geweld beter in beeld brengen en voorkomen. Er wordt gewerkt aan het verbeteren van de veiligheidsketen in de regio Alkmaar. Ook willen we de gemeentelijke organisatie nog beter inrichten om zaken die vanuit Veilig Thuis naar de gemeente komen, goed te kunnen oppakken. In het programma 'Geweld hoort Nergens Thuis' wordt in Noord-Holland Noord gewerkt aan het terugdringen van kindermishandeling en huiselijk geweld, de schade ervan te beperken en de vicieuze cirkel van geweld van generatie op generatie te doorbreken.

Wat willen we bereiken?

Terugdringen van kindermishandeling en huiselijk geweld, de schade ervan beperken en de vicieuze cirkel van geweld van generatie op generatie te doorbreken.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Door de verbeterde Meldcode en het programma 'Geweld hoort nergens thuis' wordt huiselijk geweld en kindermishandeling beter in beeld gebracht, voorkomen en teruggedrongen;
- Verbeteren veiligheidsketen in de regio Alkmaar;
- Verbeteren inrichting van de gemeentelijke organisatie in relatie tot zaken vanuit Veilig Thuis.

Effectief armoedebeleid

Iedereen doet mee in de samenleving (raadsagenda thema 1 b). Wie dat niet zelf kan, krijgt daarbij passende ondersteuning. Het gemeentelijk minimabeleid, (gericht op de pijlers meedoen, gezondheid en vangnet) en het uitvoeringskader schuldhulpverlening (gericht op de pijlers preventie, vroegsignalering, stabiliseren, oplossen en nazorg) zijn daarbij van groot belang. De opbrengsten uit het evaluatieonderzoek en klanttevredenheidsonderzoek over de effectiviteit van het minimabeleid zullen richting geven om het beleid te blijven verbeteren.

Wat willen we bereiken?

Optimalisatie van de mogelijkheden om mensen naar vermogen perspectief te bieden en deel te laten nemen in de samenleving.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Een nieuw communicatieplan wordt ontwikkeld om de bekendheid en het gebruik van de minima-voorzieningen te verhogen en zodoende huidige onderbesteding aan te pakken;
- Doorontwikkelen van het huidige beleid op basis van de onderzoeksresultaten van de armoedemonitor, inkomenseffectmeting en de evaluatie van het minimabeleid en klanttevredenheidsonderzoek;
- Verkennen wat er nodig is om een effectief armoedebeleid te ontwikkelen, waarin aandacht wordt besteed aan verborgen armoede, kinderarmoede en armoede en gezondheid;
- Verschillende bestaande landelijke initiatieven worden onderzocht om de dienstverlening voor de minima te verbeteren. Hierbij kan gedacht worden aan Stichting Leergeld of het inrichten van een Noodfonds (uitvoering van motie Bij19-547);

Inclusief en zorgzaam

Thema 1 in uw raadsagenda omvat het bestrijden van eenzaamheid alsook het zijn van een dementievriendelijke gemeente.

Wat willen we bereiken?

Het voorkomen en tegengaan van eenzaamheid. Heerhugowaard is een dementievriendelijke gemeente.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Opstellen van een plan voor een duurzame en effectieve aanpak om (het gevoel van) eenzaamheid onder alle leeftijdsgroepen te verminderen. We sluiten hierbij aan bij wat er gebeurt in Heerhugowaard, ondersteunen initiatieven die bijdragen aan gemeenschapskracht en betekenisvolle verbinding voor (kwetsbare) mensen in de stad; Het accent ligt op mobiliteit, informatievoorziening en ontmoetingsmogelijkheden (uitvoering van motie Bij19-537 Eenzaamheid);
- Er vindt een inventarisatie plaats van het huidige aanbod en gebruik van (maatschappelijk) vastgoed in relatie tot vraagstukken rondom ontmoeting, meedoen en de aanpak van eenzaamheid en toegankelijkheid met bijzondere aandacht voor kwetsbare doelgroepen. De inventarisatie maakt onderdeel uit van het brede onderzoek naar een goed niveau van voorzieningen in Heerhugowaard, dat wordt uitgevoerd in 2020.
- Uitvoering plan van aanpak en de intentieovereenkomst voor een dementievriendelijke samenleving. Het plan van aanpak is in 2019 in overleg met mantelzorgers, ervaringsdeskundigen en stakeholders opgesteld en passend bij lokale behoeften en omstandigheden. De gemeente Langedijk neemt ook deel in dit traject.

Aan het werk

We hechten groot belang aan het ontwikkelen van initiatieven om mensen aan het werk te helpen (raadsagenda thema 4 en 5). We analyseren de mogelijkheden om de dienstverlening te optimaliseren om mensen naar vermogen perspectief te bieden en deel te laten nemen in de samenleving. Dat vergt een goed afgestemde uitvoeringsorganisatie Participatiewet. In 2019 is gestart met drie concrete pilots die daartoe bijdragen. Dit zijn: 1. Mens in beeld; 2. Vergroten mogelijkheden vergunninghouders; 3. Creëren doorzettingsmacht en uitwisseling kennis en ervaring rond de integrale aanpak complexe zaken, waarbij inwoner centraal staat. Door middel van deze pilots krijgen we inzicht hoe wij dat perspectief zo goed mogelijk gezamenlijk kunnen bieden en dit tegelijk zo efficiënt mogelijk te organiseren. In 2020 zullen de resultaten van de pilots opgeleverd worden en zal gekeken worden hoe de behaalde inzichten vertaald kunnen worden in gemeentelijk beleid.

Wat willen we bereiken?

Optimalisatie van de mogelijkheden om mensen naar vermogen perspectief te bieden en deel te laten nemen in de samenleving.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Doorontwikkeling van regionaal gestarte pilots in het kader van schuldenbestrijding en kijken of deze ingebed worden in bestaand beleid. Het betreft de pilots vroegsignalering, verbetering bewindvoering, de buddy-app en de virtuele financiële avatar;
- Doorontwikkeling van de samenwerking met het onderwijs en het bedrijfsleven (Heerhugowaard maakt werk door verbinding) waardoor jongeren kunnen doorstromen naar werk.

Nieuwkomers

Per 1 januari 2021 wijzigt de Wet Inburgering. De regie komt bij de gemeenten te liggen. De insteek is om dit zoveel mogelijk regionaal op te pakken en voor te bereiden. De regio Alkmaar heeft inmiddels een maatschappelijke opgave gedefinieerd en een plan van aanpak geschreven.

Er wordt momenteel invulling gegeven om de dienstverlening voor de doelgroep zo optimaal mogelijk te maken. Ook wordt hierbij waar mogelijk de doelgroep bij betrokken.

Wat willen we bereiken?

Optimalisatie van de mogelijkheden om mensen naar vermogen perspectief te bieden en deel te laten nemen in de samenleving.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Het ontwikkelen van een integraal programma voor de doelgroep nieuwkomers ter voorbereiding op de nieuwe Wet Inburgering.

Effectindicator

Wettelijk verplicht op te nemen indicatoren:

Taakveld	Indicator	eenheid	periode	waarde	bron	omschrijving
6.0	Jongeren met delict voor rechter	%	2015	2,78	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
6.0	Kinderen in uitkeringsgezin	%	2015	3,99	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Cijfers worden medio september geactualiseerd.
6.0	Werkloze jongeren	%	2015	1,4	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Cijfers worden medio september geactualiseerd.
6.0	Netto arbeidsparticipatie	%	2018	69	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
6.0	Personen met een bijstandsuitkering	per 1.000 inw 18jr eo	tweede halfjaar 2018	22,9	CBS - Participatiewet	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

6.0	Lopende re-integratievoorzieningen	per 1.000 inw.15-65jr	eerste halfjaar 2018	22,5	CBS - Participatiewet	Het aantal reïntegratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar
6.0	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	tweede halfjaar 2018	10,4	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.
6.0	Jongeren met jeugdbescherming	%	tweede halfjaar 2018	1,6	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

6.0	Jongeren met jeugdreclassering	%	tweede halfjaar 2018	0,3	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	<p>Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.</p>
-----	--------------------------------	---	----------------------	-----	-------------------------------	---

6.0	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	per 1.000 inw	tweede halfjaar 2018	30 CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.
-----	--	---------------	----------------------	-------------------------------------	--

Verbonden partijen

Verbonden partijen per taakveld

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang (jaarlijkse bijdrage)	
				2019	2020
7.1 Volksgezondheid	GGD Hollands Noorden	Alkmaar	Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de gezondheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.	€ 2.209.544	€ 2.082.000 (excl. VT)
6.3 Inkomensregelingen	Werkvoorzieningschap Noord-Kennemerland (WNK)	Alkmaar	Het uitvoeren van de vernieuwde 'Wet Sociale Werkvoorziening' vanaf 2008.	€ 0	€ 21.712
	Bedrijfsvoeringsorganisatie Halte Werk	Alkmaar	Het uitvoeren van de Participatiewet en daaraan verwante regelingen.	€ 3.294.515	€ 3.327.000

Wat mag het kosten?

Lasten	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Samenkracht en burgerparticipatie	6.581	5.579	5.579	5.579	5.519
Wijkteams	3.237	3.646	3.646	3.646	3.574
Inkomensregelingen	16.049	16.361	16.556	16.556	16.556
Begeleide participatie	3.828	3.646	3.646	3.646	3.646
Arbeidsparticipatie	2.263	2.340	2.340	2.340	2.240
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.010	1.010	1.010	1.010	1.010
Maatwerkdienstverlening 18+	7.407	7.549	7.549	7.549	7.549
Maatwerkdienstverlening 18-	17.575	17.753	17.753	17.753	17.753
Geëscaleerde zorg18+	824	812	812	812	812
Geëscaleerde zorg 18-	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Volksgezondheid	2.633	2.715	2.715	2.715	2.715
Totaal lasten	62.907	62.911	63.106	63.106	62.874
Baten					
Samenkracht en burgerparticipatie	63	66	66	66	66
Wijkteams	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	13.780	13.780	13.780	13.780	13.780
Begeleide participatie	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+	280	280	280	280	280
Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg18+	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Totaal baten	14.123	14.126	14.126	14.126	14.126
Totaal programma exclusief mutaties reserves	-48.784	-48.785	-48.980	-48.980	-48.748
Mutaties reserves					
Toevoeging reserves	750	0	0	0	0
Onttrekking reserves	126	0	0	0	0
Totaal programma inclusief mutaties reserves	-49.408	-48.785	-48.980	-48.980	-48.748

Toelichting

Toevoeging reserves

Op basis van het onderdeel AEF29 Uitvoeringsorganisatie Participatiewet uit de Voorjaarsnota 2019 is in de begroting 2019 is een incidentele toevoeging aan de reserve Uitvoeringsorganisatie Participatiewet opgenomen. Gezien het incidentele karakter komt deze toevoeging niet terug in de begroting 2020.

Onttrekking reserves

Ultimo 2019 zal de Reserve bedrijfsvoering Sociaal Domein uitgeput zijn. Dit betekent dat de begrote onttrekking die in dit programma is opgenomen komt te vervallen in de begroting 2020.

Programma 7: Duurzaamheid

Naar verwachting zal in oktober 2019 het nationaal Klimaatakkoord zijn ondertekend en zullen de concrete doelstellingen en maatregelen uit dat akkoord tot uitvoering worden gebracht. Ook het Deltaplan ruimtelijke adaptatie en de Nationale adaptatiestrategie geven aanleiding tot gemeentelijk handelen op het gebied van klimaatadaptatie en verschillende Green Deals en het Grondstoffenakkoord maken dat werk gemaakt moet worden van de circulaire economie. Deze voorbeelden van landelijke thema's betekenen voor de gemeente Heerhugowaard een extra onderbouwing van de bestaande wensen en ambities, onder meer uit de Raadsagenda 2018-2022: Heerhugowaard energieneutraal in 2030 en Heerhugowaard als toekomstbestendige, duurzame, gezonde stad.

Duurzaamheid omvat in het gemeentelijke handelen en denken een breed scala aan onderwerpen binnen verschillende taakvelden met elk hun eigen dynamiek en prioritering. Op al deze onderwerpen worden stakeholders en inwoners nauw betrokken, wordt regionaal en bovenregionaal samengewerkt en wordt verbinding gezocht binnen de gemeentelijke organisatie.

Lokale- en regionale energiestrategie

Het nationaal Klimaatakkoord is de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015), met de doelstelling 49 procent CO₂ reductie in 2030 en als einddoel 95 procent CO₂-reductie in 2050. In het Klimaatakkoord zijn vele maatregelen benoemd, onderverdeeld in vijf onderwerpen (klimaattafels). Vanuit de klimaattafels duurzame elektriciteitsopwekking en de gebouwde omgeving is aan 30 regio's gevraagd een Regionale Energiestrategie (RES) op te stellen, Heerhugowaard neemt deel in de regio Noord-Holland-Noord. Op 1 juni 2020 zal een concept-RES en op 1 april 2021 een definitieve RES worden opgeleverd waarin staat beschreven waar, hoe en wanneer de opgaven van 'duurzame elektriciteit opwek' en 'aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving' uit het Klimaatakkoord worden uitgewerkt. Binnen de gemeentelijke organisatie wordt hieraan gewerkt in multidisciplinaire teams.

Vooruitlopend op het RES-traject heeft Heerhugowaard een Lokale EnergieStrategie (LES) opgesteld waarin een beschrijving wordt gegeven van de energie- en warmteopgaven en scenario's zijn benoemd voor het behalen van de plaatselijke doelstellingen en ambities. De LES zal worden uitgewerkt in een concreet uitvoeringsprogramma, waarbij op wijkniveau in beeld wordt gebracht op welke termijn en op welke wijze de energie- en warmtevraagstukken opgelost kunnen worden. Daarbij rekening houdend met het karakter en landschap van Heerhugowaard. De LES zal gebruikt worden als inbreng van Heerhugowaard in het RES-proces.

Wat willen we bereiken?

In het jaar 2030 wekt Heerhugowaard net zoveel duurzame energie op als de stad verbruikt. Daarnaast werken we aan een klimaatrobuuste stad.

Er wordt uitvoering gegeven aan de doelstelling uit de regionale Focusagenda 'We zetten in op duurzame energie, vanuit de noodzaak én de kans om in 2050 energieneutraal te zijn'.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

Lokale Energiestrategie

- Oplevering uitvoeringsprogramma op basis van de in 2019 vast te stellen lokale energiestrategie 2020;
- Vooruitlopend op het uitvoeringsprogramma de keuzes uit de LES laten meewegen bij het uitvoeren van de hoge duurzaamheidsambities in al lopende projecten als het Stationsgebied, De Vaandel, De Draai en overige nieuwbouwprojecten;

Regionale Energiestrategie

- Besluitvorming startnotitie RES ingepland voor het laatste kwartaal 2019;
- Opstellen van de Regionale Energie Strategie voor Noord-Holland Noord.
  - Lokale verrijking scenario's door inspraak en participatie eerste kwartaal 2020
  - Concept-RES 1 juni 2020
  - Definitieve RES (1.0) 1 april 2021

Communicatie, participatie en financiën

De maatregelen voortkomend uit het Klimaatakkoord, RES en LES vergen verschillende concrete acties van de inwoners, met name particuliere huizenbezitters. Dit vraagt om een structurele inzet van de gemeentelijke organisatie en een strategische inzet en afstemming met nationale, regionale en commerciële communicatie. Het vergt tevens creativiteit in de manier waarop inwoners worden betrokken bij de duurzaamheidsopgaven en vernieuwende vormen van participatie worden niet uit de weg gegaan. Er wordt verbinding gezocht binnen de gemeentelijke organisatie, om opgaven in het sociaal domein (draagkracht, langer thuis blijven wonen) inzake mobiliteit, wonen, omgevingswet, openbare ruimte en klimaat met de duurzaamheidsopgaven te verbinden. Naast participatie met de inwoners wordt ook een structureel overleg opgezet met de belangrijkste stakeholders in de warmtetransitie. Op die manier wordt tot buiten de gemeentegrenzen gewerkt aan een betaalbare en praktische manier om de diverse transitie tot stand te laten komen. In samenspraak met het Ontwikkelbedrijf Noord-Holland Noord wordt gewerkt aan een aanpak verduurzaming bedrijventerreinen, waarvoor ook Provinciale subsidiestromen beschikbaar zijn.

Om ervoor te zorgen dat alle inwoners kunnen meedoen in de warmte- energie- en klimaattransities zullen financiële producten worden ontwikkeld voor zowel individuele als collectieve oplossingen. Daarbij zal een voorstel worden gedaan de voorwaarden voor de inzet van de huidige reserve duurzaamheid te wijzigen.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Communicatie- en participatiestrategie;
- Voorbereiden en uitvoeren van functie energieambassadeurs voor bewustwording, stimulering en begeleiding van inwoners bij de energietransitie;
- Inzet energie ambassadeur.

Wijkaanpak

De uitrol van het warmtenet van HVC in de Rivierenwijk-Zuid krijgt zijn beslag. Naast het aansluiten van de woningen van Woonwaard wordt gezocht naar manieren om zoveel als mogelijk ook de woningen in particulier bezit aan te sluiten op het warmtenet (mede om uitvoering te geven aan de garantstelling van de gemeente aan HVC) en deze woningen ook verder te verduurzamen. Hierbij wordt praktijkervaring opgedaan voor de wijkaanpakken die in de toekomst ook kan worden toegepast in andere wijken. Heerhugowaard leert niet alleen van de eigen pilot-wijkaanpak maar zorgt ervoor dat de landelijk opgedane kennis op een praktische manier wordt toegepast.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Pilot Rivierenwijk voortzetten (2019 – 2021);
  - woningen sociale huur aansluiten op warmtenet HVC;
  - ook particuliere woningbezitters zoveel mogelijk laten aansluiten op warmtenet;
  - wijkaanpak voor verdere verduurzaming bestaande bouw;
- Start overige wijkaanpak(ken) op basis van LES (2020 en verder);

- Uitvoering geven aan garantstelling HVC bij uitrol warmtenet;
- Oplevering warmtetransitieplan op basis van LES uiterlijk 1 januari 2022 maar zoveel eerder als mogelijk blijkt.

Klimaatadaptatie en klimaatrobuustheid

Een thema dat een verbinding vormt tussen Groen, Openbare Ruimte, Landschap en Duurzaamheid. Door de verandering van het klimaat neemt extreem weer toe. Extremen als grote en langdurige droogte, clusterbuien en hittestress kunnen worden opgevangen, maar dat vergt veel van de inrichting van de openbare ruimte en het landschap. Een klimaatrobuuste en toekomstbestendige stad is ingericht op deze weerextremen. Een klimaatadaptieve en groene inrichting biedt ook kansen om onderwerpen als biodiversiteit, luchtkwaliteit en waterkwaliteit te koppelen. Dit helpt zelfs mee aan het verbeteren van de leefbaarheid, gezondheid en woongeluk in Heerhugowaard. Bij de uitvoering en inrichting ontstaan tevens kansen voor veiligheid, circulaire economie en duurzaamheid in zijn algemeenheid.

Omdat klimaatrobuustheid lokaal en regionaal verankerd moet worden, is er een regionaal samenwerkingsverband Noord-Kennemerland-Noord opgezet. De doelen en ambities (ook op Europees, landelijk en provinciaal niveau) van dit samenwerkingsverband worden in een lokaal programma klimaatrobuustheid vertaald, waarbij met klimaatstresstesten risico's in beeld worden gebracht, die in overleggen met belanghebbenden verder uitgediept worden. Dit is de start om tot uitvoering te komen. In dit verband wordt mede samenwerking gezocht met het waterschap, bedrijven, overige (maatschappelijke) stakeholders en inwoners.

Wat willen we bereiken?

De samenwerking tussen de gemeente Heerhugowaard en overheden en stakeholders in de regio is versterkt en in een structurele samenwerkingsvorm wordt uitvoering gegeven aan de diverse transitieopgaven.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Klimaatstresstesten in 2019 opleveren en voeren risicodialoog;
- Samenwerking met gemeenten, waterschappen en inwoners versterken en formaliseren;
- Klimaatadaptatie als uitgangspunt van ontwerp bij stedelijke vernieuwingsprojecten.

Een nieuw gemeentehuis

De nieuwe werkorganisatie Langedijk- Heerhugowaard is gehuisvest in het bestaande multifunctionele gebouw aan de Parelhof. Dit gebouw wordt voor de inhuizing van de ambtelijke organisaties verder verbouwd en daarbij ingrijpend verduurzaamd. Er wordt een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden en kansen voor verduurzaming van het gemeentehuis, waarbij rekening wordt gehouden met de uitgesproken wensen en ambities van uw raad en de voorbeeldrol die de gemeente heeft in de diverse duurzaamheids- en transitieopgaven. Op basis van verschillende scenario's krijgt uw raad een keuze voorgelegd voor de uitvoering. Hierbij zal het gemeentehuis niet als zelfstandig gebouw worden gezien, maar worden ook kansen gezien voor de omgeving en het stadshart.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Uitvoering geven aan verduurzaming bij de vernieuwbouw van het gemeentehuis ook in 2020 en verder;
- Blijvend verduurzamen overig gemeentelijk vastgoed waar dat mogelijk blijkt.

Circulaire economie

In samenspraak met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord wordt de komende jaren gewerkt aan beleid inzake circulaire economie. Circulariteit gaat over meer dan alleen afval en reststromen, een brede visie op circulariteit heeft gevolgen voor alle grondstoffen- en productiestromen in de gemeente en regio. Hierbij zal een goede en structurele samenwerking met industrie, bedrijvigheid en transport in de gemeente Heerhugowaard van essentieel belang zijn.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- In samenspraak met de regio en stakeholders opstellen van beleid omtrent de circulaire economie in 2020 en verder.

Erkende maatregelen, informatieplicht, BENG

Naar aanleiding van het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) zijn voor 19 bedrijfstakken erkende maatregelen voor energiebesparing formeel aangewezen. Deze maatregelen worden doorgaand geactualiseerd. Deze erkende maatregelen verdienen zichzelf binnen 5 jaar of minder terug en diverse bedrijven zijn op basis van het Activiteitenbesluit milieubeheer verplicht deze energiebesparingsmaatregelen te treffen en daarover actief te informeren. Ook utiliteitsgebouwen die worden opgeleverd na 2020 moeten bijna energieneutraal zijn: Bijna EnergieNeutrale Gebouwen (BENG). Deze wettelijke verplichtingen brengen voor de gemeente, in nauwe samenwerking met de Omgevingsdienst NHN, een extra last inzake vergunningverlening en handhaving met zich mee.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Benutten kansen bestaande warmtenetten (HVC, Duurzame Ring Heerhugowaard);
- Uitvoering geothermieproject Alton met koppelkansen bestaande bouw;
- Samenwerking met Ontwikkelbedrijf NHN voor verdere verduurzaming bedrijventerreinen.

Natuur- en Milieu Educatie (NME)

NME is een onderdeel van het programma Duurzaamheid. In Heerhugowaard zijn de schooltuinen een tastbare en directe vorm van natuur- en milieueducatie. Plaatsen voor schooltuinen zijn schaars en vaak snel veranderlijk. In samenwerking met het programma Groen zal worden gezocht naar een meer structurele plaats.

Overige domeinen

Duurzaamheid is een domein overstijgend begrip. Programma's als Verkeer en Vervoer (mobiliteit) en hun inzet op duurzame mobiliteit en duurzame ketenmobiliteit, alsook Wonen zijn daarom afgestemd met deze paragraaf duurzaamheid.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- In stedelijke vernieuwing hebben en houden we ook aandacht voor duurzaamheid, klimaatadaptatie, vergroening en langzaam verkeer. Snelle en veilige langzaam verkeersroutes, voor iedereen toegankelijk, zijn belangrijk in de stad. Beheer en intensiever groen onderhoud en ontwerp gaan bij stedelijke vernieuwing hand in hand.

Effectindicator

Wettelijk verplicht op te nemen indicatoren:

Taakveld	Indicator	eenheid	periode	waarde	bron	omschrijving
7.0	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2017	216	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
7.0	Hernieuwbare elektriciteit	%	2017	10	Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor	

Verbonden partijen

Verbonden partijen per taakveld

Taakveld	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Openbaar belang (doel)	Financieel belang (jaarlijkse bijdrage)	
				2019	2020
7.3 Afval	Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar en omstreken (VVI)	Alkmaar	Het behartigen van het belang van de verwerking van de door de deelnemende gemeenten in gevolge de 'Afvalstoffenwet' verkregen afvalstoffen.	€ 1.928.900	€ 1.788.500
7.4 Milieubeheer	Coöperatie Coöperatief Stimuleringsfonds Duurzame Energie Coöperatie Regio Alkmaar U.A.	Alkmaar	De Coöperatie heeft als doel te voorzien in bepaalde stoffelijke behoeften van haar Leden, krachtens met hen gesloten Leden Inbreng Overeenkomsten, in het bedrijf dat voor hun behoefte uitoefent of doet uitoefenen, met betrekking tot de doelen zoals opgenomen in artikel 2.1 van de oprichtingsakte van de coöperatie.	€ 0	€ nnb.

Wat mag het kosten?

Lasten	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Riolering	4.738	5.140	5.140	5.140	5.140
Afval	5.234	5.726	5.726	5.726	5.726
Milieubeheer	349	332	332	332	332
Begraafplaatsen en crema	108	116	116	116	116
Totaal lasten	10.429	11.314	11.314	11.314	11.314
Baten					
Riolering	5.468	5.864	5.864	5.864	5.864
Afval	6.720	7.274	7.274	7.274	7.274
Milieubeheer	7	7	7	7	7
Begraafplaatsen en crema	140	140	140	140	140
Totaal baten	12.335	13.285	13.285	13.285	13.285
Totaal programma exclusief mutaties reserves	1.906	1.971	1.971	1.971	1.971
Mutaties reserves					
Toevoeging reserves	51	51	51	51	51
Onttrekking reserves	26	26	26	26	26
Totaal programma inclusief mutaties reserves	1.881	1.946	1.946	1.946	1.946

Toelichting

Riolering

Lasten:

Om de legestarieven 100% kostendekkend te houden wordt het saldo tussen de baten en de lasten aan de voorziening riolering gedoteerd. Deze dotatie kan vervolgens worden gebruikt voor het versneld afschrijven van oude investeringen. De dotatie aan de voorziening is € 405.000 hoger dan in de begroting 2019.

Baten:

Conform het RB2015-097 d.d. 11 november 2015 stijgen de tarieven eigenarendeel en grootverbruik ten opzichte van 2019 met 6,8% (4,1% conform RB+ 2,7% stijging prijsindex). Dit resulteert in € 418.000 aan hogere baten rioolheffing.

Afval

Lasten:

Er heeft een toename van kosten plaatsgevonden welke hoofdzakelijk is veroorzaakt door de volgende ontwikkelingen:

- Hogere kapitaallasten als gevolg van investeringen in materieel en werf
- Hogere kosten als gevolg van prijsverhogingen afvalverwerkers
- Hogere loonkosten als gevolg van verandering van toerekeningssystematiek (m.i.v. 2019 wordt ook een gedeelte van het GCC toegerekend)

Baten:

Op basis van het uitgangspunt dat het inzamelen van afval kostendekkend moet zijn, zijn de tarieven voor inzameling voor het begrotingsjaar 2020 verhoogd. Deze verhoging leidt tot een hogere totale opbrengst Afvalstoffenheffing.

Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

De afgelopen decennia is Heerhugowaard sterk gegroeid tot een jonge stad met circa 56.750 inwoners. De laatste uitbreidingsgebieden zijn in ontwikkeling, waarna er hoofdzakelijk nog binnen de stadsgrenzen gebouwd wordt om ruimte te bieden aan de bevolkingsgroei en om de druk op de woningvoorraad in de regio te verminderen. In combinatie met de landelijke ontwikkelingen op het gebied van aardgasvrij wonen, het invoeren van de omgevingsvisie en het vergrijzen van de bevolking vraagt dit een andere manier van kijken naar woningbouw. De bouw van woningen is niet langer een op zichzelf staande opgave, maar eerder een kans om de kwaliteit van leven in de stad te verhogen. Wij richten ons dan ook op het versterken en toekomstgericht maken van Heerhugowaard.

Gebiedsontwikkeling in de bestaande stad

Hoewel in de uitleggebieden (met name in De Draai) nog tot 2030 wordt gebouwd, zal de aandacht voor stedelijke ontwikkeling zich steeds meer gaan verleggen naar de bestaande stad. Het verleggen van dit accent in gebiedsontwikkeling komt door beleid van hogere overheden en een nieuwe dynamiek: binnenstedelijk en bij ov-knooppunten ontwikkelen. De gebieden in een straal van 1.200 meter rondom ons NS-station (inclusief het Stadshart) en in Centrumwaard worden dan ook steeds meer de podia van onze veranderende stad. Ons stationsgebied zien we als het knooppunt dat Heerhugowaard en Langedijk met elkaar verbindt, waar onze visie op onze stationsomgeving en de visie op water van onze fusiepartner samenkomen. We zijn bovendien continu met ondernemers, bewoners, ontwikkelaars, andere overheden en stakeholders in gesprek om de vele nieuwe initiatieven een plek te geven.

Wat willen we bereiken?

In Heerhugowaard moet het aantrekkelijk wonen, werken en verblijven zijn voor alle groepen in de samenleving.

In de Woonvisie Heerhugowaard 2018-2050 is dit doel vertaald naar ambities voor de thema's 'duurzaam wonen', 'fysiek domein', 'sociaal domein' en 'economisch domein'.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- We leggen onze strategische en organisatorische focus de komende jaren op de gebieden van de Economische Boulevard (1.200 meter rondom het NS-station en dan met name op Beveland, Stationsgebied, Stadshart en De Frans), op Centrumwaard en op Westpoort;
- Voor een mogelijke toekomstige ontwikkeling van het Stationsplein wordt eind 2019/begin 2020 een marktverkenning opgesteld;
- Naast het masterplan Stationsgebied is een ontwikkelplan nodig voor de hele Economische Boulevard. Als uitwerking van de omgevingsvisie gaan we de diverse ontwikkelingen op de Economische Boulevard daarom meer in samenhang brengen. Daar hoort een aantrekkelijke wervende verbeelding bij die ons verhaal vertelt;
- Voor Centrumwaard en voor Westpoort worden de eerste nieuwe voorbereidende stappen gezet. Voor beide ontwikkelingsgebieden wordt het speelveld verkend en een gebiedsvisie en/of een ontwikkelstrategie opgesteld.
- Het huidige masterplan Stadshart wordt geactualiseerd op basis van de nieuwste ontwikkelingen;
- Op basis van de ontwikkelingsstrategie en naar aanleiding van de aanwezige ontwikkelinitiatieven, worden de gronden van De Vaandel Zuid in exploitatie genomen;

Versnellingslocaties en prioritaire ontwikkelingsgebieden

Een aantal particuliere initiatieven voor nieuwbouw en transformatie van bestaand vastgoed is aangemerkt als een verzameling versnellingslocaties in onze woningbouwopgave. De dynamiek is groot en neemt toe: er is (nog altijd) sprake van krapte op de woningmarkt, complexiteit in binnenstedelijk ontwikkelen en steeds meer marktinitiatieven die ook vanuit de participatiemaatschappij op ons af blijven komen. We gaan onze uitnodigingsstrategie daarom vanaf nu met een duidelijke langjarige ontwikkelrichting vastleggen. Onze nieuwe omgevingsvisie vormt daarvoor de basis.

Binnenstedelijk ontwikkelen vereist veel van onze gemeentelijke organisatie, terwijl de druk op de woningmarkt toeneemt en de versnelling in bouwprojecten op alle bestuursniveaus wordt uitgedragen. Al onze opgaven in bestaand stedelijk gebied zijn lastiger te realiseren in geld, organisatie en tijd. De relatie tussen onze ambities als Stad van Kansen, de druk op de woningmarkt en onze rolinvulling van flexibele, vraaggerichte overheid, zullen de komende jaren in balans gebracht moeten worden. Nieuwe innovatieve manieren van samenwerken in de regio Alkmaar en met bijvoorbeeld marktpartijen kan daarbij ook weer nieuwe kansen bieden. We gaan bovendien meer focus aanbrengen op die binnenstedelijke gebieden in onze gemeente die prioriteit behoeven: naast knooppuntontwikkeling zijn dat Centrumwaard en Westpoort. De komende jaren zullen meer initiatieven binnen de gebiedsontwikkelingen daadwerkelijk uitgevoerd worden. Denk aan de aanpak van de Zuidtangent met spooronderdoorgang, initiatieven in en om het Stationsgebied en in ons Stadshart, de versnellingslocaties en de spontane stadsontwikkeling van De Vaandel Zuid.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Voor de zomer van 2019 zijn versnellingslocaties benoemd. Deze locaties zijn in ontwikkeling genomen en worden in 2020 en verder nader uitgewerkt. Het betreft nieuwe appartementencomplexen met ook gemengde functies, meer voorzieningen, een groener, fraaier en ook op het NS-station gerichte openbare ruimte, zodat de verblijfs- en vervoerswaarde van ons ov-knooppunt toeneemt;
- Bij de gewenste versnelling van de woningbouw houden we rekening met de geformuleerde ambities ten aanzien van betaalbaarheid, duurzaamheid en bereikbaarheid;
- Als uitwerking van de omgevingsvisie zullen we de diverse ontwikkelingen op de Economische Boulevard meer beeldend in samenhang brengen, zodat ruimtelijke kwaliteit, energietransitie, klimaatadaptatie, (woningbouw)programma en planning op elkaar worden afgestemd. Ook zullen we voor de ontwikkelingsgebieden Centrumwaard en Westpoort het speelveld in beeld gaan brengen. En dit alles natuurlijk veel meer vanuit een perspectief van Heerhugowaard en Langedijk samen;
- Het stationsgebied wordt de komende jaren in samenhang ontwikkeld met het verbeteren van het openbaar vervoerssysteem in de regio en de provincie. Het uitwerken van de oplossing voor de Zuidtangent, wegenstructuur en openbare ruimte naar een concreet project en het begeleiden en realiseren van particuliere ontwikkelinitiatieven gaan gelijk op. De versnellingslocaties spelen daar een belangrijke pionierende rol in;
- Binnenstedelijke ontwikkelingen hebben altijd effect op de mobiliteit en dat zullen we ook in de gebiedsontwikkelingen moeten accommoderen. Met het Mobiliteitsprogramma geven we hier invulling aan (zie programma 2 Verkeer en Vervoer);

(Boven)regionale ontwikkelingen

Ook op regionaal niveau wordt met de Woningmakers Regio Alkmaar actief gepleit voor het vergroten en versnellen van de bouwproductie. Dat heeft in onze gemeente geleid tot de reeds genoemde versnellingslocaties. Niet alleen onze gemeente, maar de hele regio staat voor een grote woningbouwopgave - die overigens voor een substantieel deel bestaat uit grondgebonden woningen - die qua omvang niet alleen maar binnenstedelijk kan worden ingevuld. We zullen als gemeente met de regio's Alkmaar Noord-Holland Noord moeten blijven inspelen op deze grote woningbehoefte. De regionale ambitie om bovenop de reeds geplande 23.000 nieuwe woningen in het noordelijk deel van Noord-Holland 40.000 woningen extra te bouwen, blijft ons uitgangspunt. Dit om de druk op de eigen regio en die van de Metropoolregio Amsterdam te verminderen. Met de Focusagenda Regio Alkmaar en met het OV toekomstbeeld 2040 wordt deze woningbouwopgave ook steeds meer geïntegreerd met de mobiliteitsopgaven en de energietransitie.

Op provinciaal niveau is onlangs het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken' 2019-2023 van het nieuwe college van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland gepresenteerd. Dit coalitieakkoord geeft ruimte aan gemeenten om binnen de voorwaarden van het huidige ov-knooppuntenbeleid zelf te bepalen hoe woningbouw wordt vormgegeven en of meer woningen worden gebouwd dan eerder is vastgesteld. Deze verruiming geldt bij binnenstedelijke knooppunten, waaronder in een straal van 1.200 meter rondom ons NS-station.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- In de Focusagenda Regio Alkmaar worden het woondossier, mobiliteit en energietransitie als samenhangende speerpunten gezien. De aanpak van de Ring Alkmaar en specifiek de N242 langs het Stationsgebied en Westpoort zullen we met de provincie Noord-Holland agenderen;
- We zetten sterk in op versnelling van de woningbouwopgave bij ov-knooppunten en binnenstedelijk;
- We werken aan het planologisch verankeren van het nieuwe GS-coalitieakkoord voor de regio Alkmaar. Bijvoorbeeld door afstemming van de regionale woningbouwambities en lokale gebiedsontwikkelingen met de Provinciale Ruimtelijke Verordening.

Participatieve aanpak en de Omgevingswet

De grote projecten met grondexploitaties zijn uiteindelijk eindig. Daarmee droogt in gebiedsontwikkeling ook het ons bekende verdienmodel van waardevermeerdering van grond met traditionele woningbouwprogramma's de komende jaren op. Daar zullen we ons op moeten voorbereiden, met nieuwe ontwikkelstrategieën maar ook organisatorisch.

Een complicerende factor vormt de toenemende onvoorspelbaarheid waarmee binnenstedelijke gebiedsontwikkeling tot stand komt in het licht van de rol die wij als gemeente willen vervullen. Een uitnodigende, faciliterende houding van ons met een groei aan initiatieven vanuit de stad zelf, maakt de beheersbaarheid van de inzet van mensen en middelen steeds een uitdaging. Binnenstedelijke projecten vereisen een brede, participatieve aanpak met ruimte voor initiatief. De invoering van de Omgevingswet zet daar ook op in.

Eind 2016 is hiervoor een projectgroep Invoering Omgevingswet gestart, samen met Langedijk. Inmiddels ligt er een houtskoolschets die is vertaald in een basiswaarden- en themakaart voor het hele grondgebied van Langedijk en Heerhugowaard. Op strategisch niveau is met in- en externe stakeholders een beweging in gang gezet die verder moet worden vormgegeven.

Inmiddels is landelijk duidelijk dat de Omgevingswet meer omvat dan een wetswijziging in een eenvoudige projectvorm. Voor Heerhugowaard en Langedijk wordt een programmaplan geformuleerd. Bestuurlijk is de ambitie vastgelegd te komen tot een compacte set van actiepunten voor de omgevingsvisie en het bijbehorende instrumentarium.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- We werken de komende jaren aan een vastgestelde omgevingsvisie voor het gehele grondgebied van Heerhugowaard en Langedijk; ook maken we onze werkprocessen 'Omgevingswetproof';
- Daarnaast volgen we de landelijke ontwikkelingen Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) kritisch en ondernemen we de noodzakelijke stappen om hierop tijdig te kunnen aansluiten.

Ontwikkelingen rondom wonen

Niet alleen lokaal en (boven)regionaal beleid, maar ook behoeften in de stad zelf en verschuivingen in verschillende doelgroepen, leiden tot meer binnenstedelijk ontwikkelen. Zo zet de groei van het aantal eenpersoonshuishoudens door, waardoor er op termijn minder behoefte is aan eengezinswoningen. Ook is er door de flexibilisering van de arbeidsmarkt en een afname van hypotheekmogelijkheden, een toenemende vraag naar sociale (en vrije sector)huurwoningen. Voor de economische vitaliteit is het belangrijk voldoende huisvestingsmogelijkheden – waaronder ook tijdelijke huisvestingsmogelijkheden – te bieden voor nieuwe (onder andere buitenlandse) werknemers. Ook thema's als verduurzaming, toegankelijkheid en betaalbaarheid, maar ook vergrijzing en de behoefte aan alternatieve woonoplossingen (voor onder andere spoedzoekers en starters), spelen een rol in gebiedsontwikkeling. Voor de ontwikkelingen in wonen met zorg, zie programma 8 Sociaal Domein.

Wat willen we bereiken?

Meer inzicht in alle aspecten van (en de doelgroepen in) het wonen in Heerhugowaard om kansen te verzilveren en met marktpartijen en corporaties het juiste te ontwikkelen. Het samen met de markt en de academische wereld verzamelen van data op het woondossier zal meer duidelijkheid geven.

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Voor 2020 en verder maken we prestatieafspraken met de woningcorporatie en huurdersorganisatie over de beschikbaarheid, betaalbaarheid, duurzaamheid, woningkwaliteit en sociaal maatschappelijke opgaven;
- Specifiek voor kwetsbare inwoners zetten we op lokaal en regionaal niveau in op het verhogen van de beschikbaarheid van betaalbare zelfstandige woningen en op passende begeleiding en ondersteuning van deze groep. Hierdoor zijn zij in staat om zelfstandig te wonen en blijft de leefbaarheid in de buurt op niveau;
- Betaalbare huisvesting en woonvormen met ambulante begeleiding voor doelgroepen jeugdzorg en Wmo: in 2020 wordt uitgezocht wat aanwezig is en wat mist;
- We hebben oog voor het voorkomen en tegengaan van eenzaamheid onder alle leeftijdscategorieën. We houden hiermee rekening in de ontwikkeling van de openbare ruimte en binnen gebouwen (uitvoering amendement A Eenzaamheid, Bij19-537);
- We gaan met corporaties en andere te betrekken partijen in gesprek over mogelijkheden om voor de doelgroep voor wie het maximale bedrag voor sociale huur te hoog is, woningen te realiseren (uitvoering motie Sociale woningbouw Bij19-550);
- Onderzoek naar de mogelijkheden voor tijdelijke huisvesting in geval van calamiteiten;
- Onderzoek naar wat nodig is om spoedzoekers, woonwagenbewoners en (tijdelijke) buitenlandse werknemers te huisvesten;

- De woonruimteverdeling en de ontwikkeling van de sociale huurvoorraad worden structureel gemonitord;
- Onderzoek (2019/2020) naar de woningbehoefteontwikkeling en de strategische woningvoorraad voor de (middel)lange termijn in Heerhugowaard. De resultaten hiervan zullen onderdeel uitmaken van een afwegingskader dat wordt ingezet voor de prioritering van (her)ontwikkellocaties en de uitwerking naar bijbehorende woningbouwprogramma's;
- In 2020 komt een regeling ten behoeve van de inzet van de door de Raad beschikbaar gestelde middelen (reserve 'Bereikbare woningen voor iedereen' van €1.251.000, gebaseerd op de gelijknamige motie (Bij18-656)).

Duurzaam wonen

Heerhugowaard heeft de ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn. Dit houdt in dat binnen de gebouwde omgeving een ingrijpende energie- en warmtetransitie zal gaan plaatsvinden. Hoe die transitie vormgegeven gaan worden, wordt uitgewerkt in de Lokale en Regionale Energiestrategieën (LES en RES, voor meer informatie zie programma Duurzaamheid). Deze transitie, duurzaamheidsambities op gebied van mobiliteit, bedrijvigheid en transport en het klimaatrobuust maken van de gebouwde omgeving gaan de komende jaren een grote rol spelen bij gebiedsontwikkelingen en zal ons denken over de publieke en private ruimte veranderen. Heerhugowaard is al enige tijd bezig stappen te zetten met de energietransitie en in de verduurzaming van de gebouwde omgeving (bijvoorbeeld bij sportaccommodaties).

Welke prestaties gaan we daarvoor leveren?

- Wonen gebeurt zoveel mogelijk energieneutraal;
- Geen aardgasaansluiting meer voor nieuw te ontwerpen woningen sinds 2018, aanpak bestaande bouw formuleren (uitvoering van de LES);
- Actief meenemen van inwoners bij de energietransitie (bijvoorbeeld door de inzet van energieambassadeurs voor de particuliere woningvoorraad);
- Klimaatadaptatie: opvang van water en bestrijding hittestress.

Wat mag het kosten?

Lasten	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Ruimtelijke Ordening	2.120	2.289	2.289	2.269	2.269
Grondexploitatie (niet-bedrijven ter	19.414	19.072	19.072	19.072	19.072
Wonen en bouwen	1.100	1.138	945	945	945
Totaal lasten	22.634	22.499	22.306	22.286	22.286
Baten					
Ruimtelijke Ordening	111	111	111	111	111
Grondexploitatie (niet-bedrijven ter	19.298	18.953	18.953	18.953	18.953
Wonen en bouwen	1.395	1.392	1.034	1.034	1.034
Totaal baten	20.804	20.456	20.098	20.098	20.098
Totaal programma exclusief mutaties reserves	-1.831	-2.043	-2.208	-2.188	-2.188
Mutaties reserves					
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	212	193	0	0	0
Totaal programma inclusief mutaties reserves	-1.619	-1.850	-2.208	-2.188	-2.188

Toelichting

Ruimtelijke ordening

Lasten:

In de Voorjaarsnota 2019 is onder punt OBV02 opgenomen dat de inzet van uren door het ambtelijk apparaat steeds meer verschuiven van grondexploitaties naar binnenstedelijke en infrastructurele werken. Het nadelige effect hiervan voor de gemeentelijke begroting komt mede op het taakveld Ruimtelijke ordening tot uiting.

Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)

Lasten/baten:

Mutaties binnen het grondbedrijf worden via de exploitatie overgeboekt naar de balans; dit gebeurt via het thema Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen). Door een lagere inzet van uren door het ambtelijk apparaat op het grondbedrijf dalen de lasten binnen dit thema, de doorbelasting van deze lasten naar de balans (opgenomen onder de baten) valt vanzelfsprekend ook lager uit.

Wonen en bouwen

Lasten:

In 2021 dalen de lasten op dit taakveld omdat de incidentele kosten voor het invoeren van de Omgevingswet (VJNVJN17-2.3.2G) dan vervallen. De onttrekking aan de reserve Omgevingswet die hier tegenover staat komt vanzelfsprekend dan ook te vervallen (zie daling in de tabel Mutatie reserves)

Heerhugowaard
Stad van kansen

Paragrafen

Paragrafen

Lokale heffingen

Overzicht gemeentelijke lasten 2020

In deze paragraaf worden het beleid en de lastendruk voor 2020 nader uitgewerkt. De uitkomsten voor de verschillende heffingen worden toegelicht. Tevens worden de geraamde opbrengsten en de bijbehorende tarieven in beeld gebracht.

Op 17 december 2019 besluit uw raad over de tariefvoorstellen 2020. De daaruit voortvloeiende belastingverordeningen worden ook ter vaststelling voor de raadsvergadering van 17 december 2019 geagendeerd.

Beleid gemeentelijke heffingen

Jaarlijks worden door uw raad de tarieven voor het heffen van gemeentelijke belastingen en heffingen vastgesteld. Via het Raadsvoorstel RB2018078 (vaststellen Raadsagenda 2018-2022), inclusief bijlage E201818926 (Raadsagenda, Samen het verschil maken in Heerhugowaard), is de Raadsagenda Heerhugowaard 2018-2022 vastgesteld. In het kader van deze raadsagenda wenst de gemeenteraad aan het college de opdracht te verstrekken om de OZB jaarlijks te indexeren met de inflatie. Voor de overige heffingen is er het streven naar volledige kostendekkendheid van de leges.

Toelichtingen op de heffingen die onderdeel zijn van de ontwikkeling van de woonlasten

1 Onroerende zaakbelastingen

De onroerende zaakbelastingen zijn belastingen die worden geheven over binnen de gemeentegrenzen gelegen onroerende zaken (op basis van WOZ-waarde). Uitgangspunt van beleid is dat de lastenstijging voor de burger niet meer is dan de stijging van de consumentenprijsindex. Deze index laat een inflatiepercentage zien van 2,7% (basis CBS juni 2019: consumentenprijsindex alle bestedingen). Daarnaast worden de tarieven gecorrigeerd voor de ontwikkeling van de WOZ waarden.

De berekening van de tarieven (percentages) voor 2019 volgt zodra de totale WOZ-waarde definitief berekend is. In de voorjaarsnota 2019 is al een bedrag ingerekend van € 198.000 voor de groei. De definitieve groei wordt pas medio november 2019 bekend. In het voorstel voor de raadsvergadering van 17 december 2019 wordt hierop teruggekomen.

2 Rioolheffing

De gemeente legt rioolheffingen op voor het gebruik of genot van een aansluiting op de gemeentelijke riolering.

Eigenaren van panden die op het gemeentelijk rioleringsstelsel zijn aangesloten ontvangen elk jaar een aanslag rioolheffing (eigenarendeel) voor een vast bedrag. Gebruikers van panden die op de gemeentelijke riolering zijn aangesloten en meer dan 250 kubieke meter per jaar lozen op het stelsel en de bedrijven die meer dan 500 vierkante meter afwaterende oppervlak hebben, ontvangen een aanslag rioolheffing (gebruikersdeel).

Met betrekking tot de rioolheffing is het beleid dat de tarieven 100% kostendekkend zijn: 'de vervuiler betaalt'.

Uw raad heeft op 15 december 2015 (RB2015-097) besloten in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2016-2020 de wijze van kostendekking aan te passen: het rioolheffingstarief stijgt tot 2030 jaarlijks met 4,1% (exclusief inflatie, met een ondergrens van 0).

De totale lasten in 2020 van € 5.487.751 (inclusief BTW en extra afschrijving van € 2.094.879 op de investeringen) worden voor 100% uit de rioolheffing gedekt.
Conform het RB2015-097 stijgen de tarieven eigenarendeel en grootverbruik ten opzichte van 2019 met 6,8% (4,1% + 2,7% prijsindex stijging).

Overeenkomstig eerdere besluitvorming stijgen de tarieven voor afstromend oppervlakte tot 2022 jaarlijks met 15%.

Taakveld 7.2 Riolering

Netto kosten

Kosten riolering inclusief toegerekende rente	€ 5.065.078
Inkomsten, exclusief heffingen	€ -294.000
Totaal netto kosten	€ 4.771.078

Toe te rekenen kosten

Overhead inclusief toegerekende rente	€ 399.265
BTW	€ 317.408
Totaal toe te rekenen kosten	€ 716.673

Totaal kosten	€ 5.487.751
Opbrengsten rioolheffing	€ 5.487.751
Dekkingspercentage	100%

Opbrengsten rioolheffingen:

Tarieven Riolering (in €)	Eenheden	Tarief	Tarief	Tarief	Totaal opbrengst
	2020	2018	2019	2020	2020
Eigenarendeel	25.201	€ 169,55	€ 179,89	€ 192,12	€ 4.841.616
Eigenarendeel (percelen < 25 m2)	1.255	€ 42,39	€ 44,97	€ 48,03	€ 60.278
Tarief grootverbruik per m3	372.349	€ 0,68	€ 0,72	€ 0,77	€ 286.709
Tarief afstromend oppervlak per m2	1.150.571	€ 0,20	€ 0,23	€ 0,26	€ 299.148
Totaal opbrengsten					€ 5.487.751

3 Afvalstoffenheffing

De gemeente brengt afvalstoffenheffing in rekening voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Ook voor de afvalstoffenheffing is het beleid dat de tarieven kostendekkend zijn. De geraamde totale lasten over 2020 bedragen € 6.398.503 inclusief BTW, toegerekende overhead en de kosten van kwijtschelding.

Met de (financiële) gevolgen van het Grondstoffenbeleidsplan is in de begroting 2020 rekening gehouden.

De stijging van de lasten, ten opzichte van 2019, wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Een hogere doorbelasting van personele kosten en het materieel (inclusief overhead en BTW) als gevolg van de keuzes voor het toerekenen van inzet GCC-medewerkers
- Hogere kosten van verwerking (o.a. door indexering en extra verhoging GFT-tarief)

- In 2020 lager resultaat op inkomsten vanuit inzameling kunststof (PMD) en oud papier en karton

De lasten van afvalinzameling en verwerking bestaan uit een vast en een variabel deel:

Vaste kosten:

Personeel en materieel	€ 1.993.607
Kapitaallasten	€ 354.962
Kwijtschelding	€ 200.000
Perceptiekosten	€ 234.719
Doorbelasting Straatreiniging	€ 276.203
Voorlichting	€ 50.000
Overige kosten	€ 192.000
Overhead	€ 685.065
B.T.W.	€ 110.697
	<hr/>
	€ 4.097.253

Variabele kosten:

Verwerkingskosten	€ 2.625.000
Opbrengsten grondstoffen	- € 875.000
B.T.W.	€ 551.250
	<hr/>
	€ 2.301.250

TOTAAL	<hr/>
	€ 6.398.503
	<hr/> <hr/>

Bij de bepaling van de afvalstoffenheffing wordt uitgegaan van drie heffingscategorieën:

- 1 persoonshuishouden
- 2 persoonshuishouden; en
- meerpersoonshuishouden

Het vaste deel (2020: € 4.097.253), wordt over het totaal aantal objecten (huisaansluitingen) gelijk verdeeld, ongeacht de heffingscategorieën.

Het variabele deel (2020: € 2.301.250), wordt op basis van de verdeelsleutel 75% - 100% en 125% toegerekend aan de drie heffingscategorieën.

Bij de berekening van de tarieven is rekening gehouden met 0,5% oninbaar.

De omvang van de egalisatievoorziening 'Afvalstoffenheffing' is vastgesteld op maximaal € 7,50 per huisaansluiting. Het doel van deze voorziening is om naar de toekomst een gelijkmatig patroon in de tariefstelling na te streven. In 2019 heeft er nog een onttrekking uit de voorziening plaatsgevonden van €136.000. De omvang van de voorziening is nu ca. € 25.000. Voor 2020 is geen onttrekking geraamd.

De kostendekkendheid van de afvalstoffenheffingen 2020 is als volgt berekend:

Taakveld 7.3 Afval

Netto kosten

Kosten inzameling inclusief toegerekende rente	€ 5.926.491
Inkomsten, exclusief heffingen	€ -875.000
Totaal netto kosten	€ 5.051.491

Toe te rekenen kosten

Overhead inclusief toegerekende rente	€ 685.065
BTW	€ 661.947
Totaal toe te rekenen kosten	€ 1.347.012

Totaal kosten	€ 6.398.503
Opbrengsten afvalstoffenheffing	€ 6.398.359
Dekkingspercentage	100%

Opbrengst afvalstoffenheffing:

Tarieven	Aantal objecten	Tarief Vast	Tarief Variabel	Tarief 2020	Tarief 2019	Totaal opbrengst 2020
1 persoonshuishouden	6.628	€ 175,07	€ 72,11	€ 247,18	€ 227,99	€ 1.638.309
2 persoonshuishouden	8.015	€ 175,07	€ 96,14	€ 271,21	€ 248,77	€ 2.173.748
meerpersoonshuishouden	8.760	€ 175,07	€ 120,17	€ 295,24	€ 269,54	€ 2.586.302
Totaal	23.403					€ 6.398.359

4 Ontwikkeling van de woonlasten

De ontwikkeling van de woonlasten is gelet op bovenstaande:

Eigenaren

Gemiddelde woonlasten	Eenpersoons		Meerpersoons	
	2019	2020	2019	2020
Afvalstoffenheffing				
Heffing	€ 225,82	€ 247,18	€ 267,37	€ 295,24
Mutatie (in Euro's)		€ 21,36		€ 27,87
Mutatie (in procenten)		9,5%		10,4%
OZB				
Percentage WOZ waarde	Nog niet bekend 0,10896%		Nog niet bekend 0,10896%	
Rioolheffing				
Tarief	€ 179,89	€ 192,12	€ 179,89	€ 192,12
Mutatie (in Euro's)		€ 12,23		€ 12,23
Mutatie (in procenten)		6,8%		6,8%

Toelichting op de overige gemeentelijke belastingen en heffingen

1 Parkeertarieven

De parkeertarieven worden geheven op basis van de 'Parkeergeldverordening 2007' (RB2006-119). Het huidige tarief voor de gemeentelijk parkeervoorzieningen is bij de besluitvorming over de voorjaarsnota 2017 door uw raad vastgesteld. Het maximale dagtarief is daarbij verlaagd van € 6,00 naar € 2,00. Het eerste kwartier parkeren is gratis en ieder volgend kwartier kost € 0,30. Met de verlaging van het maximale dagtarief zijn de inkomsten niet kostendekkend en wordt niet meer volledig voldaan aan het uitgangspunt: de gebruiker betaalt. Naast de parkeerinkomsten worden de kosten voor parkeren structureel gedekt uit algemene middelen.

Taakveld 2.2 Parkeren

Netto kosten

Kosten	€ 336.970
Inkomsten, excl. heffingen	€ -12.273
Totaal netto kosten	€ 324.697

Toe te rekenen kosten

Overhead incl. toegerekende rente	€ 150.141
BTW	
Totaal toe te rekenen kosten	€ 150.141

Totaal kosten	€ 474.838
Begrote opbrengsten	€ 253.715
Dekkingspercentage	53%

2 Lijkbezorgingsrechten

Het uitgangspunt voor de tarieven van de lijkbezorgingsrechten is volledige kostendekking op alle tarieven die betrekking hebben op:

- De uitgifte van graven (inclusief grafonderhoud);
- Het begraven;
- De algemene kosten voor het in stand houden (groenbeheer) van de twee gemeentelijke begraafplaatsen.

Een gespecificeerde uiteenzetting van de totstandkoming van het lijkbezorgingsrecht is opgenomen in het raadsbesluit RB2011-001 d.d. 25 januari 2011 en in B&W-besluit BW14-0193 d.d. 8 april 2014. De prognose is dat de totale opbrengst van lijkbezorgingsrechten voor 2020 gelijk blijft.

De aanvrager betaalt leges om alle kosten te dekken die hij direct veroorzaakt. De gemeente betaalt de kosten die betrekking hebben op het deel van de begraafplaats dat nog niet in gebruik is.

De kostendekkendheid van de lijkbezorgingsrechten 2020 is als volgt berekend:

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen

Netto kosten

Kosten	€ 115.768
Inkomsten, excl. heffingen	
Totaal netto kosten	€ 115.768

Toe te rekenen kosten

Overhead incl. toegerekende rente	€ 39.050
BTW	
Totaal toe te rekenen kosten	€ 39.050

Totaal kosten	€ 154.818
Begrote opbrengsten	€ 140.000
Dekkingspercentage	90%

3 Marktgeden

Marktgeden:

Na een periode van bevroren tarieven (tot 2015) worden de tarieven nu jaarlijks verhoogd met de prijsindex (2020 2,7%). Deze beperkte verhoging zorgt er echter nog niet voor dat de tarieven kostendekkend zijn. Het economisch herstel binnen de ambulante handel is nog beperkt en laat geen hogere of snellere stijging van de tarieven toe. De aandacht is daarom binnen het product nog steeds gericht op het beperken van kosten. Kanttekening bij het streven naar kostendekkende tarieven is, dat de weekmarkt ook een maatschappelijke en sociale functie heeft. Het behouden van deze functie, is tot op heden de rechtvaardiging om geen 100% kostendekkende tarieven te hebben.

Taakveld 3.3 Marktgeden

Netto kosten

Kosten	€ 40.069
Inkomsten, excl. heffingen	
Totaal netto kosten	€ 40.069

Toe te rekenen kosten

Overhead incl. toegerekende rente	€ 8.079
BTW	
Totaal toe te rekenen kosten	€ 8.079

Totaal kosten	€ 48.148
Begrote opbrengsten	€ 38.081
Dekkingspercentage	79%

4 Leges

De kosten die worden gemaakt voor diensten waar leges tegenover staan worden bepaald door de loonsom, overhead en andere kosten. Voorstel is om de tarieven met 2,96% te indexeren. Dit percentage komt voort uit enerzijds de verwachte verhoging van de loonsom en anderzijds de verwachte stijging van de overheadkosten. Dit houdt in dat de meeste leges, die niet vanuit overheidswege worden gemaximeerd, omhoog gaan.

De legesverordening bestaat uit drie titels. Titel 1: Algemene dienstverlening, titel 2: Financiële leefomgeving/omgevingsvergunning en titel 3: Europese dienstenrichtlijn.

Hieronder worden de kosten en opbrengsten per titel weergegeven. Bij het vaststellen van de belastingverordeningen 2020 op 17 december a.s. zullen, net als in 2019, de kosten en opbrengsten per hoofdstuk worden weergegeven.

Beleidsuitgangspunten

Bij de berekening van de kostendekkende heffingen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Indexatie vindt niet plaats op door overheidswege gemaximeerde tarieven;
- Indexatie vindt niet of niet geheel plaats op hoofdstukken die hierdoor boven 100% kostendekkendheid uitkomen;
- De hoofdstukken zijn maximaal 100% kostendekkend waarbij kruissubsidiering is toegestaan;
- De toerekenbare directe loonkosten zijn op basis van de begrote loonsommen afgezet tegen de geschatte aantallen en een tijdsbesteding per product op basis van historische tijdregistratie;
- De toerekenbare interne indirecte kosten (overhead) zijn gebaseerd op een gemiddeld bedrag per fte en worden net, als de directe loonkosten, afgezet tegen de geschatte aantallen en de tijdsbesteding per product.

Titel 1 Algemene Dienstverlening

Deze titel bevat hoofdstukken die volledig kostendekkend zijn (zoals kabels en leidingen), hoofdstukken die niet volledig kostendekkend zijn, omdat bepaalde tarieven van overheidswege gemaximeerd zijn (zoals uitgave van reisdocumenten) en hoofdstukken die gezien hun aard niet kostendekkend zijn gemaakt (zoals gehandicaptenparkeerplaatsen).

Titel 2 Financiële leefomgeving / omgevingsvergunning

Deze titel gaat over omgevingsvergunningen. Het is nog onduidelijk wanneer de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de nieuwe Wet Kwaliteitsborging zal plaatsvinden. De huidige planning is dat beiden op 1 januari 2021 moeten zijn ingevoerd. Er zijn echter geluiden hoorbaar dat dit mogelijk wordt uitgesteld. De Wet kwaliteitsborging zorgt ervoor dat een deel van de vergunningsaanvragen (het toetsen van de eenvoudige bouwplannen) door de markt zullen worden behandeld. Er van uitgaande dat de wet in 2021 in werking treedt, is het de verwachting dat de aanvragen voor eenvoudige bouwaanvragen voor het ingaan van de wet tijdelijk zullen toenemen in verband met de verwachte hogere kosten die door de markt worden gerekend. De toetsing van complexe plannen blijven (nog) wel bij de gemeente. Er staan ook grote projecten in Heerhugowaard in de planning. Door deze ontwikkeling zullen de opbrengsten maar ook kosten ten opzichte van 2019 naar verwachting tijdelijk toenemen.

Zoals in de VJN is opgenomen is de verwachting dat er vanaf 2021 minder aanvragen zullen komen.

Binnen deze titel vindt kruissubsidiëring plaats tussen de bouwprojecten < € 1.000.000 en > € 1.000.000. De kosten voor kleinere bouwaanvragen zijn hoger dan de opbrengsten. Bij de grotere bouwaanvragen zijn de kosten lager dan de opbrengsten. Op deze wijze blijven de kosten voor de kleinere aanvragen op een acceptabel niveau.

Titel 3 Europese dienstenrichtlijn

De leges opgenomen in deze titel zijn verre van kostendekkend. Binnen deze titel worden veel diensten geleverd aan (kleine) ondernemers zoals horeca-exploatievergunningen en evenementenvergunningen. Dit draagt bij aan een prettig leef- en vestigingsklimaat in onze gemeente.

Taakveld 0.2 Leges

Legesverordening	Titel 1	Titel 2	Titel 3
Netto kosten			
Kosten	€ 448.459	€ 932.785	€ 147.724
Inkomsten, excl. heffingen			
Totaal netto kosten	€ 448.459	€ 932.785	€ 147.724
Toe te rekenen kosten			
Overhead incl. toegerekende rente	€ 264.245	€ 688.820	€ 109.824
BTW			
Totaal toe te rekenen kosten	€ 264.245	€ 688.820	€ 109.824
Totaal kosten	€ 712.704	€ 1.621.605	€ 257.548
Begrote opbrengsten	€ 556.034	€ 1.620.297	€ 50.346
Dekkingspercentage	78%	100%	20%

5 Sta- en liggelden

De Stichting Recreatiehaven Broekhorn, opgericht d.d. 10 december 2014, beheert en exploiteert namens de gemeente Heerhugowaard de recreatiehaven Broekhorn. Uitgangspunt is dat de opbrengsten van de liggelden, campergelden en de inkomsten van passanten 100% kostendekkend dienen te zijn voor het beheer en onderhoud van de haven en het havengebouw. De tarieven worden niet gewijzigd in 2020 ten opzichte van 2019.

De kostendekkendheid van de lig- en campergelden 2020 is als volgt berekend:

Taakveld 2.3 Recreatieve havens

Netto kosten

Kosten	€ 37.500
Inkomsten, excl. heffingen	
Totaal netto kosten	€ 37.500

Toe te rekenen kosten

Overhead incl. toegerekende rente	€ -
BTW	
Totaal toe te rekenen kosten	€ -

Totaal kosten	€ 37.500
Begrote opbrengsten	€ 37.500
Dekkingspercentage	100%

Geraamde opbrengsten

In onderstaande tabel staan de gemeentelijke belastingen en heffingen vermeld over de jaren 2019 en 2020.

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Gemeentelijke belastingen en heffingen	2019	2020
Onroerende zaakbelasting		
Eigenaar woningen	5.944	6.099
Eigenaar niet-woningen	3.330	3.417
Gebruiker niet-woning	2.468	2.531
Rioolheffing	5.070	5.488
Afvalstoffenheffing	5.721	6.398
Parkeerbelasting	254	254
Lijkbezorgingsrechten	140	140
Marktgeden	38	38

Weerstandvermogen en risicobeheersing

Aanleiding en achtergrond

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de risico-inventarisatie. Op basis van de geïntariseerde risico's is ook het weerstandsvermogen berekend. Op het risico bij het domein jeugd na zijn de risico's hetzelfde als bij de jaarrekening 2018. Op het domein jeugd zijn na juni 2019 signalen en trends zichtbaar geworden. Deze zijn aanleiding om het risicoprofiel aan te passen.

De overige risico's zijn niet gewijzigd ten opzichte van de bij de jaarrekening 2018 geïntariseerde risico's. Dit vooral omdat het tijdstip van opmaken van de jaarrekening 2018, juni 2019, kort zit op het tijdstip van opstellen van de begroting 2020.

De beschikbare weerstandscapaciteit is lager dan de stand in de jaarrekening 2018. Dit komt met name door de besluiten van de raad bij de voorjaarsnota 2019. Een van de besluiten is bijvoorbeeld om een reserve ad € 9,1 mln. te vormen voor "Uitvoering raadsagenda - projecten leefomgeving en voorzieningen".

De tien, in financiële zin, grootste risico's zijn opgenomen in de volgende paragraaf.

De raad heeft op 26 mei 2015 (RB2015-030) besloten een streefwaarde voor de ratio weerstandsvermogen te hanteren van 1,1 en een zekerheidspercentage van 80% te hanteren bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit. Ook is besloten om bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit, naast de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit te betrekken.

Uit het risicoprofiel volgt dat met een bedrag van € 12.498.000 met 80% zekerheid alle risico's financieel kunnen worden afgedekt. De omvang van het weerstandsvermogen (de algemene reserve plus de onbenutte belastingcapaciteit) is € 15.944.000. Dit resulteert in een ratio voor het weerstandsvermogen van 1,28.

Risicoprofiel

In het onderstaande overzicht staan de 10 risico's met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risico	Kans	Financieel gevolg
De Draai <i>Risico op parameters.</i> In de uitgangspunten bij de 10e herziening van De Draai is als gevolg van recente prijsstijgingen gerekend met een index op de kostprijzen voor 2019, 2020 en 2021 van 2,5%; voor de resterende periode tot 2030 is gerekend met 2%. Uitgaande van het scenario dat voor de resterende periode ook wordt uitgegaan van een kostenindex van 2,5%, is het financieel effect hiervan ca. € 0,7 miljoen. Voor de index op de grondopbrengsten voor de periode 2019 tot 2022 (3 jaar) wordt een percentage van 2% gehanteerd en voor de daarop volgende periode van 7 jaar is gerekend met 1%. Vanaf 2029 is conform de BBV voorschriften geen index meer ingerekend. Indien de opbrengsten index voor de gehele periode 2019 tot 2029 verlaagd wordt naar 1%, heeft dit een nadelig financieel gevolg voor het totale resultaat van De Draai van ca. € 2,7 miljoen. <i>Afzetrisico.</i> Met een ingerekende fasering van ca. 145 woningen per jaar (inclusief de projecten van Esdégé-Reigersdaal) is er gelet op de omzet van de afgelopen	50%	max. € 7.400.000

<p>twee jaar sprake van een realistische en beheersbare grondexploitatie. Mocht de horizon 3 jaar opschuiven waardoor een deel van de woningen later wordt afgezet heeft dit een nadelig effect van € 2,2 mln op het resultaat.</p> <p><i>Prijrisico.</i> De resterende nog te realiseren ca 1700 woningen kennen nog wel een prijsrisico. Indien de grondwaarden met 10% inzakken, heeft dit een nadelig financieel gevolg voor het totale resultaat van De Draai van ca. € 8,7 miljoen. Kortom: de grondexploitatie gaat gepaard met onzekerheden. Hoewel de boekwaarde per 1-1-2019 is gedaald door de positieve ontwikkelingen in 2018 moet er toch nog steeds een bedrag van ca. € 32,5 miljoen worden terugverdiend. De herziening laat in 2019 een Netto Contante Waarde (NCW) resultaat zien van circa € 6,9 mln positief. Deze NCW vormt een buffer voor de bovenstaande risico's. Het totaal van de bovenstaande risico's (€ 14,3 mln) is € 7,34 mln hoger dan deze NCW. Daarom nemen we € 7,4 mln als maximaal risico op in het risico-profiel.</p>		
<p>Jeugd Het risico bestaat dat het beschikbare budget voor Jeugdzorg niet toereikend is voor de vraag naar jeugdzorg bij inwoners. Vanaf de begroting 2019 zijn de budgetten voor jeugdzorg gebaseerd op een onderbouwde inschatting van de kosten jeugdzorg. Doordat de jeugdzorg een open einde regeling is blijft de kans aanwezig dat de kosten van de zorg, door bijvoorbeeld een stijging van de zorgvraag (aantallen), hoger zullen zijn dan de beschikbare budgetten. De inschatting van de maximale omvang van een mogelijke overschrijding van de in de begroting opgenomen budgetten bedraagt voor 2 jaar circa 3 mln. De kans dat dit maximale budgettaire tekort zich ook daadwerkelijk voor gaat doen is op 70% geschat</p>	70%	max. € 3.000.000
<p>Transferium Als in het Transferium (onderdeel Parlan) kinderen geplaatst worden die door de rechter onder voogdij zijn gebracht komen de kosten voor rekening van Heerhugowaard. Dit is op dit moment zo geregeld in de uitwerking van het woonplaatsbeginsel. Doordat aan deze plaatsingen hoge kosten zijn verbonden en deze waarschijnlijk niet volledig vergoed worden door het rijk is dit specifieke risico afzonderlijk opgenomen in het risicoprofiel.</p>	50%	max. € 1.500.000
<p>Garantstellingen De gemeente heeft zich garant gesteld voor financiering van andere organisaties. Een voorbeeld is de garantstelling voor de financiering van de HVC. De exploitatie van de HVC staat onder druk. Dit verhoogt het risico dat aanspraak wordt gemaakt op de afgegeven garantie.</p>	50%	max. € 1.000.000
<p>Zieke bomen Tot op heden worden kosten die verband hebben met zieke bomen (kappen en nieuwe bomen planten e.d.) gedekt uit beschikbare budgetten. Doordat nu zoveel bomen ziek worden (nieuwe ziekten die zich nu ook in Heerhugowaard laten zien) is de kans groter geworden dat te maken kosten om bomen te kappen en vervangen niet meer gedekt kunnen worden uit de reguliere budgetten. De nieuwe risico-inschatting is gebaseerd op het huidige beleid en de huidige inzichten over (mogelijke) aantallen zieke bomen in de gemeente.</p>	50%	max. € 1.000.000

BUIG In onze begroting hebben we een inschatting gemaakt van zowel het te ontvangen budget inkomensdeel WWB als de verwachte uitgaven voor uitkeringen WWB (uitvoering door Halte Werk). De inkomsten kunnen afwijken van de inschatting door een nieuwe verdeelmethode van het rijk en ook de uitgaven kunnen anders zijn door bijvoorbeeld mindere economische omstandigheden (meer klanten).	70%	max. € 700.000
Gemeenschappelijke regelingen Begrotingsoverschrijdingen bij gemeenschappelijke regelingen worden doorbelast aan de gemeente Heerhugowaard. Naast het afzonderlijk in het risicoprofiel opgenomen risico voor de gemeenschappelijke regeling WNK bestaat dit risico ook bij andere gemeenschappelijke regelingen zoals de GGD, RHCA en de veiligheidsregio.	80%	max. € 500.000
Sanering Vanadium Bij de herinrichting van de Rivierenwijk is duidelijk geworden dat het in het verleden gebruikte slakkenzand verontreinigd is met de stof Vanadium. Voor de kosten van sanering, bij vooral de Rivierenwijk, over de periode 2017 t/m 2020 wordt een reserve gevormd van € 2,5 mln. Pas vanaf 2025 staan werkzaamheden ingepland waarbij het risico bestaat dat sanering nodig is van verontreinigd slakkenzand. De omvang van dit risico wordt met de huidige kennis op maximaal € 4 mln ingeschat	10%	max. € 4.000.000
WMO Het risico bestaat dat de beschikbare budgetten voor individuele voorzieningen, zorg in natura en persoonsgebonden budgetten niet toereikend zijn voor de vraag onder inwoners.	50%	max. € 750.000
Algemene uitkering De hoogte van de algemene uitkering is van jaar tot jaar geen vast gegeven en kan variëren	70%	max. € 500.000
Totaal grote risico's		€ 20.350.000
Overige risico's		€ 45.195.000
Totaal alle risico's		€ 64.545.000

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 64.545.000) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. De uitkomst van deze simulatie is dat, bij een zekerheid van 80% met een bedrag van € 12.498.000 de risico's kunnen worden afgedekt.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve en de onbenutte belastingcapaciteit. Na de besluitvorming van de raad bij de jaarrekening 2018 en de voorjaarsnota 2019 is het resterend saldo van de Algemene reserve € 15.506.000 (zie blz. 33 van de voorjaarsnota 2019). De onbenutte belastingcapaciteit is € 438.000. Dit resulteert in een beschikbare weerstandscapaciteit van € 15.944.000.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de gewenste weerstandscapaciteit met de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 15.944.000}{€ 12.498.000} = 1,28$$

De raad heeft op 26 mei 2015 (RB2015-030) besloten een streefwaarde voor de ratio weerstandsvermogen te hanteren van 1,1.

Kengetallen

Naar aanleiding van de vernieuwing in het BBV zijn alle gemeenten vanaf begrotingsjaar 2017 verplicht een tabel met financiële kengetallen op te nemen in de begroting en de jaarstukken. Deze cijfers geven uw raad een globaal inzicht in de verwachte financiële ontwikkelingen van de gemeente. Ook moet er in de begroting een toelichting worden gegeven op de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen en wat dat betekent voor de financiële positie van de gemeente.

Omdat het voor gemeenten bijna niet mogelijk is om eigen normen te formuleren heeft de Provincie op 30 november 2015 een brief naar de gemeente gestuurd met een mogelijke categoriale indeling voor deze normen. Deze categoriale indeling is in deze begroting overgenomen om een oordeel te kunnen vormen over de gepresenteerde kengetallen.

Begroting 2020 Kengetallen	Verloop van de kengetallen					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Netto schuldquote	33,19%	48,92%	46,97%	53,36%	51,42%	45,75%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	33,82%	49,81%	47,81%	54,21%	52,27%	46,60%
Solvabiliteitsratio	56,27%	50,24%	46,42%	42,56%	41,00%	42,19%
Structurele exploitatieruimte	0,00%	0,70%	0,97%	-0,11%	0,25%	0,98%
Grondexploitatie	30,42%	26,79%	21,60%	19,81%	17,59%	13,50%
Belastingcapaciteit	92,49%	96,53%	100,14%	100,14%	100,14%	100,14%

Schuldquote:

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig.

De netto schuldquote voor de gemeente is voor de begroting 2019 bijna 51% hetgeen ruimschoots onder de 90% is, waarmee de uitkomst in categorie A als zeer gunstig wordt

bestempeld. De verwachting is dat de schuldquote de komende jaren verder zal dalen omdat de leningenportefeuille langzaam zal worden afgebouwd.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen:

Omdat bij verstrekte leningen onzekerheid bestaat of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter.

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is min of meer gelijk aan die van de netto schuldquote. Dit omdat de gemeente bijna geen leningen heeft uitstaan, alleen leningen in het kader van de starterswoningen. De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen voor de gemeente is voor de begroting 2019 bijna 50% hetgeen ruimschoots onder de 90% is, waarmee de uitkomst in categorie A als zeer gunstig wordt bestempeld.

Solvabiliteit:

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer.

De verwachting is dat de solvabiliteitsratio van de gemeente voor het begrotingsjaar 2019 uit zal komen op ongeveer 43%. De gemeente komt nog uit in categorie B, hetgeen een verhoogd risico bestempeld. De verwachting is dat de solvabiliteit op de lange termijn jaren zal stijgen richting categorie A. Deze stijging wordt vooral veroorzaakt door het afnemen van de schuldpositie van de gemeente.

Structurele exploitatieruimte:

Dit cijfer drukt uit welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. De indexcijfer geeft aan dat de gemeente voor de gehele begrotingsperiode een structureel positieve exploitatie heeft. De jaarrekening van de gemeente geeft een structureel positief beeld van de exploitatieruimte.

Grondexploitatie:

De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Voor de begroting 2019 zal het kengetal voor de grondexploitaties uitkomen rond de 26%. Het cijfer grondexploitatie van 20 % of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. Door het aantrekken van de woningmarkt zal de komende jaren de boekwaarde van de grondexploitaties omlaag gaan. Dit heeft een positief effect op het kengetal en de verwachting is dat deze dan ook naar categorie A gaat.

Belastingcapaciteit:

Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage hoog ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf gaat in op het onderhoud van kapitaalgoederen en de voornemens voor 2020 op dit gebied.

In de openbare ruimte vinden activiteiten plaats als wonen, werken en recreëren. Voor deze activiteiten zijn kapitaalgoederen nodig waarbij de kwaliteit van het onderhoud van deze kapitaalgoederen bepalend is voor de manier waarop de burger de openbare ruimte ervaart. Met het onderhouden van deze kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Een helder en volledig overzicht is van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.

In artikel 12 BBV is aangegeven voor welke kapitaalgoederen het onderhoud in ieder geval dient te worden aangegeven, te weten:

- wegen;
- riolering;
- waterhuishouding;
- groenvoorziening; en
- gebouwen.

Aanvullend wordt, indien daartoe aanleiding bestaat, nadere informatie over de volgende kapitaalgoederen gegeven:

- verkeer;
- straatmeubilair;
- openbare verlichting;
- straatreiniging;
- sneeuw- en gladheidbestrijding;
- bermen en bermsloten; en
- speelvoorzieningen.

Conform artikel 12 BBV wordt voor de hiervoor genoemde kapitaalgoederen het beleidskader aangegeven. Uitgangspunt bij het actualiseren van beleid is dat dit alleen gebeurt indien daartoe aanleiding bestaat.

Voor wat betreft het beleidskader geldt in deze paragraaf het gewenste onderhoudsniveau als uitgangspunt.

Doelstelling collegeprogramma

In het najaar van 2017 is de Kadernota "Fysiek Domein: Publieke Ruimte, je thuis buitenshuis" door de raad vastgesteld met daarin:

- Doel voor de Publieke Ruimte;
Maak samen van de openbare en private ruimte een publieke ruimte, die toekomstbestendig, veilig en schoon is. Waar mensen graag een onderdeel van willen zijn. Een ruimte die mensen uitnodigt om te bewegen en te verblijven. Zorg voor een thuis buitenshuis.

- Kernpunten om het doel (verder) waar te kunnen maken:
  - Gedeelde en herkenbare ruimte
  - Schoon, heel en veilig
  - Bewust inrichten zorgt voor meerwaarde
  - Ruimte voor initiatief

Dagelijks en groot onderhoud

Groot onderhoud van kapitaalgoederen kost ieder jaar veel geld. Via jaarlijkse dotaties aan onderhoudsvoorzieningen is dit geborgd.

De provincie wijst als toezichthouder op de volgende punten:

- Kwaliteitsniveau onderhoud. Er is sprake van een ondergrens wat betreft het onderhoudsniveau: dat is het niveau waarop nog net geen kapitaalvernietiging plaatsvindt. Op dit moment ligt het onderhoudsniveau in Heerhugowaard boven dit niveau.
- Verlaging van het kwaliteitsniveau door uw raad moet leiden tot actualisatie van het bijbehorende beheerplan. Wanneer dit aan de orde is zorgen we daarvoor.
- De stand van de voorziening, de toevoegingen en de onttrekkingen moeten overeenkomen met de benodigde budgetten volgens het beheerplan. Zo niet dan merkt de provincie het aan als een onvolledige of onrealistische raming. Er is een analyse uitgevoerd waarin ambitieniveaus zijn heroverwogen. De resultaten zijn in de Voorjaarsnota 2016 aan uw raad ter besluitvorming voorgelegd.
- De provincie let bij de begroting extra op de kwaliteit van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Aandacht is er met name voor:

- De actualiteit van de onderhoudsplannen.
Voor de kapitaalgoederen in de openbare ruimte worden de huidige plannen geactualiseerd. Deze plannen worden met de Voorjaarsnota 2020 behandeld.
- Op onderdelen wordt onderzocht of er sprake is van achterstanden in het beheer en onderhoud.
- Het reserveren van middelen voor de uitvoering van regulier klein en groot onderhoud. Voor dagelijks onderhoud zijn budgetten in de begroting opgenomen en voor groot onderhoud zijn onderhoudsvoorzieningen gevormd.
- Vervangingsinvesteringen wegen, waterwegen en bruggen.
Op grond van inspecties wordt vastgesteld welke wegen aan vervanging toe zijn. Voor 2020 zijn dit: het fietspad van de Abe Bonnemaweg naar de Ashok Balothrabrug, de Krusemalaan (tussen Brouwersgracht en Oosttangent) , de Middenweg (tussen Geul en Basserhof), de Molenweg (tussen Middenweg en Oostdijk en de Smaragd).

In het hieronder opgenomen overzicht zijn de budgetten voor beheer, dagelijks en groot onderhoud opgenomen.

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	Begroting 2019	Begroting 2020
Gemeenschappelijke en welzijnsgebouwen	940	817
Verkeerszaken	573	563
Wegen/civiele kunstwerken	6.298	6.819
Straatmeubilair	-15	21
Openbare verlichting	1.307	1.339
Straatreiniging	242	261
Sneeuw- en gladheidbestrijding	160	174
Waterhuishouding	431	436
Bermen en bermsloten	55	86
Speelvoorzieningen	453	494
Openbaar groen	2.692	3.129
Riolering	4.347	4.771
Totalen	17.483	18.910

Uitbreiding areaal

Uitgangspunt is dat voor de groei van het areaal als gevolg van de uitbreiding van de gemeente volledig toereikende budgetten beschikbaar zijn.

Hierna volgen de verschillende onderdelen van de kapitaalgoederen (producten) met de kaders.

Beleidsvelden

1 Herinrichting/ groot onderhoud wijken (Diverse programma's)

De uitvoering van de herinrichting Rivierenwijk-Zuid is vanwege de aanleg van een warmtenet enige tijd uitgesteld. De aanleg van het warmtenet en de drainage zijn in het voorjaar 2019 gestart. De verdere herinrichting is volgend aan deze werkzaamheden.

In het voorjaar van 2019 is het participatietraject herinrichting Stadshart V Basserhof afgesloten met een vastgesteld definitief ontwerp. De uitvoering van werkzaamheden hopen we voor 1 maart 2020 af te ronden.

De herinrichting Stadshart VI (achter Cool) is uitgesteld i.v.m. een geplande verbouwing van zowel de apotheek als het medisch centrum.

In 2020 is het bedrijventerrein De Overtoom aan de beurt voor een groot onderhoud. De voorbereiding vindt plaats eind 2019 / begin 2020.

Het plan Middenweg Centrumwaard wordt mogelijk in een groter kader (gebiedsvisie) opnieuw bekeken.

2 Wegen en civiele kunstwerken (Programma 'Verkeer, vervoer en waterstaat')

Kader

- Kadernota Fysiek Domein (juli 2017)

In 2020 zal aan de hand van de inspectieresultaten groot onderhoud asfalt uitgevoerd worden aan diverse wegen.

3 Riolering (Programma 'Duurzaamheid')

Kader

'Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) 2016 t/m 2020' (RB2015097 d.d. 15 december 2015);

4 Waterhuishouding (Programma 'Verkeer, vervoer en waterstaat')

Kader

'Waterplan Heerhugowaard 2006-2015' (RB mei 2006).

In samenwerking met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) zou de actualisatie van het Waterplan 2006-2015 worden opgepakt. Er komt echter geen nieuw waterplan. In plaats daarvan wordt een uitgebreide analyse van het polderwatersysteem uitgevoerd voor kosten van het hoogheemraadschap, rekening houdend met de doelstellingen uit de EU-kaderrichtlijn water. Indien blijkt dat er maatregelen noodzakelijk zijn, worden te zijner tijd ten aanzien van de uitvoering hiervan afspraken met het hoogheemraadschap gemaakt (trekkerschap, kosten verdeling, e.d.).

5 Openbaar groen (Programma 'Sport, cultuur en recreatie')

Kader

'Groenbeleidsplan 2010 - 2015' (RB2010-028 d.d. 23 maart 2010). Het beleidsplan is gecontinueerd (BW16-0055 d.d. 23 februari 2016).

Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe groenvisie en groenbeleidsplan. Deze zullen in de eerste helft 2020 ter besluitvorming worden aangeboden. Aanvullend daarop wordt onderzoek gedaan naar zieke bomen in de gemeente, waarbij wordt gekeken welke maatregelen moeten worden genomen. Ten behoeve van de intensivering van het groenonderhoud en genoemde maatregelen rondom het bomenbestand, is een bestemmingsreserve van € 500.000 ingesteld.

6 Gemeentelijke- en welzijnsgebouwen (Diverse programma's)

Kader

Onderhoudsplan 'Gebouwen' (RB2011-007 d.d. 26 april 2011).

In 2019 is het Meerjaren onderhoudsplan gebouwen geactualiseerd. Deze wordt tezamen met de meerjarenplannen van de overige kapitaalgoederen openbare ruimte behandeld met de voorjaarsnota 2020.

In verband met de klimaatdoelstellingen streeft het college naar verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. Op welke wijze dit kan worden uitgevoerd laten wij onderzoeken. Bij de uitvoering van dit onderzoek wordt tevens bezien op welke wijze het gemeentehuis van 'gas los' kan worden gemaakt.

Financiering

Algemeen

Treasury is de beheersing, door sturing en bewaking, van financiële posities en de aan deze posities en stromen verbonden kosten en risico's.

Concreet betekent dit voor Heerhugowaard dat de financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden plaats vindt en de rente- en kredietrisico's afgedekt worden. De treasuryfunctie binnen Heerhugowaard dient hierbij uitsluitend de publieke taak en geschiedt binnen de financiële kaders van de Wet financiering decentrale overheden (fido) waarbij prudent beheer een basisvoorwaarde is.

Het treasurybeleid van de gemeente Heerhugowaard is vastgesteld in het Treasurystatuut 2014 (RB2014-009, d.d. 18 februari 2014).

Ten behoeve van de korte en lange termijn financieringsplanning wordt gewerkt met een liquiditeitsprognose. Deze prognose geeft inzicht in de financiële inkomsten- en uitgavenstromen en bestaat uit de volgende onderdelen:

- Een jaarprognose, waarin op maandniveau de verwachte mutaties zijn opgenomen; en
- Een meerjarenprognose over een periode van vijf jaar, waarin per jaar een beeld wordt gegeven van de verwachte financiële ontwikkelingen.

De prognose wordt opgebouwd aan de hand van informatie over:

- De lopende exploitatie en het daaruit voortvloeiende meerjarenperspectief;
- De grote projecten / investeringen;
- Grondexploitaties;
- Vervangingsinvesteringen; en
- Geplande uitgaven voor groot onderhoud.

Periodiek wordt deze informatie geactualiseerd waardoor een zo betrouwbaar en duidelijk mogelijk inzicht bestaat in de toekomstige financieringsbehoefte en de wijze waarop in deze behoefte kan worden voorzien.

Huidige financiële positie

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de samenstelling en omvang van de afgesloten vaste geldleningen per 1 januari 2020, gebaseerd op de leningenportefeuille van medio augustus 2019.

De huidige leningenportefeuille past binnen de gestelde kaders van het Treasurystatuut 2014. Belangrijk is, dat de wettelijke kaders zoals de renterisiconorm niet structureel worden overschreden en dat nieuwe leningen worden afgestemd op de bestaande financiële positie, op de prognose van die positie en op de actuele rentestand.

Tot en met medio augustus 2019 zijn er geen nieuwe langlopende leningen afgesloten en het is niet de verwachting dat er in 2019 een nieuwe langlopende lening wordt afgesloten.

Bedragen x € 1.000

Geldgever	Type lening	Loop-tijd lening	Aanvang lening	Rente per-centage	Oorspronke-lijk lening-bedrag	Stand lening 01-01-2020	Stand lening 31-12-2020	Rente bedrag
BNG Bank	Lineair	25	23-3-2005	4,0650	15.000	6.600	6.000	268
NWB Bank	Lineair	25	15-8-2005	3,6149	15.000	6.600	6.000	239
NWB Bank	Lineair	25	2-1-2006	3,6849	5.000	2.400	2.200	88
BNG Bank	Lineair	30	15-5-2007	4,6000	15.000	8.750	8.250	403
BNG Bank	Lineair	20	2-7-2008	5,1000	15.000	6.750	6.000	344
BNG Bank	Lineair	5	29-6-2015	0,3290	20.000	4.000	0	13
NWB Bank	Lineair	5	10-1-2017	0,0800	20.000	12.000	8.000	10
Totaal					105.000	47.100	36.450	1.365

Vooruitzichten

Vooruitzichten

Intern

Op het moment financiert de gemeente zich met kortlopende geldleningen. Medio augustus 2019 heeft de gemeente € 12 miljoen aan kasgeldleningen afgesloten met een looptijd van gemiddeld 1 maand. De verwachting is dat de gemeente zich tot de tweede helft van 2021 zich zal financieren met kortlopende geldleningen. Het afhankelijk van of investeringen in de het stationsgebied plaats gaan vinden in 2021 en/of de wettelijke kasgeldlimiet voor twee achtereenvolgende maanden wordt overschreden zal het noodzakelijk zijn om in de tweede helft van 2021 een nieuwe langlopende lening (lineaire lening van € 20 miljoen met een looptijd van 5 jaar) of dat deze wordt uitgesteld. Dit resulteert in de volgende meerjaren ontwikkeling van de verwachte leningenportefeuille.

Hoe ontwikkeld de schuldpositie zich in de komende jaren?

Vanuit de meerjaren liquiditeitsprognose blijkt dat de gemeente de komende jaren een financieringsbehoefte heeft van ongeveer € 35 miljoen. Dit is echter een kortstondige piek in de liquiditeitsbehoefte. Deze wordt aan de ene kant veroorzaakt doordat de gemeente een grote investering doet in het stationsgebied (onder andere tunnel onder het spoor) en aan de andere kant dat de gemeente bezig is met het aflossen van de huidige leningenportefeuille. Om deze liquiditeitsbehoefte te financieren en toch maximaal af te lossen op de leningenportefeuille zal de gemeente waarschijnlijk tot 2021 € 35 miljoen aan nieuwe leningen met een maximale looptijd van 3-5 jaar moeten afsluiten. De dekking van de rentelast die voortvloeit uit de verwachte ontwikkeling van de leningen portefeuille is opgenomen in deze begroting.

Financieringsstructuur

Een (belangrijk) gedeelte van de gemeentelijke balans is gefinancierd door reserves en

voorzieningen. Als we de reserves en voorzieningen in de toekomst gebruiken, vindt een substitutie plaats van financieringswijze; financiering door reserves en voorzieningen zetten we dan om in financieren door langlopende leningen.

De financieringsstructuur kan als volgt worden weergegeven:

	<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	31-12 2017	31-12 2018	31-12 2019 (2)	31-12 2020 (3)
<i>Vaste financieringsmiddelen</i>				
Reserves en voorzieningen	117.095	130.474	114.919	102.605
Geldleningen	68.400	57.750	47.100	36.450 ⁴
Totaal	a. 185.495	188.224	162.019	139.055
<i>Boekwaarde investeringen</i>				
Gemeentelijke exploitatie	138.187	136.476	152.828	148.420
Grondexploitatie	54.236	53.675	44.108	37.167
Totaal	b. 192.423	190.151	196.936	185.587
Saldo vaste financieringsmiddelen (a-b)	-6.928	-1.927	-34.917	-46.532
<i>Vorderingen op korte termijn</i>				
Call- en kasgelddeposito's	10.000	7.000	1	1

¹⁾ is niet bekend op begrotingsbasis

²⁾ op basis van geactualiseerde begroting 2017

³⁾ op basis van begroting 2018

⁴⁾ op basis van huidige leningenportefeuille

Rentevisie

De gemeente handelt naar de actuele rentevisie van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG): *Door de rentedaling van de afgelopen tijd zijn de rentetarieven in veel eurolanden negatief geworden. Alleen in Spanje, Italië en Griekenland zijn de rentetarieven nog positief. Marktpartijen lopen vooruit op een monetaire versoepeling door de ECB.*

Bron: www.bngbank.nl d.d. 19-08-2019

Financiële risico's

Voor de beheersing van onze financiële risico's bij het aantrekken en uitzetten van geldmiddelen wordt gebruik gemaakt van de instrumenten uit het Treasurystatuut en van de 'Wet FIDO'.

Renterisico

Met het renterisico wordt bedoeld op het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten als gevolg van wijzigingen van het rentepercentage op geldleningen en gelduitzettingen. Bij de beoordeling van dit risico wordt gebruik gemaakt van de kasgeldlimiet en van de wettelijk verplichte renterisiconorm.

De wet Fido geeft door middel van de renterisiconorm aan hoe hoog deze renteverhogingen gedurende een boekjaar mogen zijn. Deze norm is een percentage (20%) van het

begrotingstotaal voor het betreffende begrotingsjaar. De norm mag in een begrotingsperiode niet worden overschreden.

Bedragen x € 1.000

Variabelen Renterisico (norm)	2020	2021	2022	2023	
Rente herziening	1.				
Aflossing	2.	10.650	6.650	6.650	2.650
Renterisiconorm (1 + 2)	3.	10.650	6.650	6.650	2.650
Renterisiconorm	4.	33.288	33.288	33.288	33.288
Ruimte onder renterisiconorm (4>3)	5a.	22.638	26.638	26.638	30.638
Overschrijving renterisiconorm (3>4)	5b.				
Berekening renterisiconorm					
Begrotingstotaal jaar T	4a.	166.442			
Percentage regeling	4b.	20%			
Renterisiconorm	4.	33.288			

Kredietrisico

Het kredietrisico gaat over de kans op een waardedaling van een vordering als gevolg van het niet (tijdig) nakomen van de verplichtingen door de wederpartij. In de volgende tabel zijn deze risico's weergegeven. Het gaat dan om de door de gemeente aan derden verstrekte gelden (kredieten) en/of garanties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van geldleningen.

Bedragen x € 1.000

Kredietrisico	31-12 2017	31-12 2018	31-12 2019	31-12 2020
Garanties				
Diverse regionale instanties	46.333	44.732	43.171	41.574
Achtervangfunctie woningcorporaties	114.694	121.984	121.499	118.139
Totaal	161.027	166.716	164.670	159.712

In 2019 zijn er door de gemeente geen nieuwe garanties afgegeven.

Rentetoerekening

Artikel 13 van de BBV schrijft voor dat de paragraaf financiering inzicht moet geven in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.

Rentetoerekening begroting 2020

Saldo externe rente lasten en baten	-1.616.000
Rente over eigen vermogen	-1.753.141
Totale netto rentekosten op taakveld treasury	-3.369.141
Doorbelaste rente naar grondexploitaties	473.000
Doorbelaste rente naar activa	3.005.775
Renteresultaat op taakveld Treasury	109.634

Bedrijfsvoering

Inleiding

De samenleving verandert constant. De uitdaging voor de organisatie is onze dienstverlening daarop af te stemmen. Daarom ontwikkelt onze organisatie zich permanent door. In 2020 heeft dat een extra dimensie omdat de fusie organisatie van Heerhugowaard en Langedijk dan aan het werk is. Het is een grote verandering ten opzichte van de jaren ervoor toen Heerhugowaard en Langedijk elk op hun eigen manieren het werk organiseerden en uitvoerden. Weliswaar is op een aantal aspecten de samenwerking en (technische) integratie al vergevorderd, in 2020 en daarna wordt het gelijkgeschakelen en opnieuw opbouwen van werkprocessen een belangrijke en veelomvattende opdracht.

De bedrijfsvoering betreft de processen binnen de organisatie die ervoor zorgen dat de dienstverlening aan inwoners en ondernemers optimaal werkt en de beleidsdoelstellingen worden gerealiseerd. Diensten willen we steeds meer digitaal aanbieden. Dat vraagt om goed lopende processen en een optimale informatievoorziening. De processen moeten effectief en efficiënt werken en ingericht waarbij de doelen worden gerealiseerd volgens de wettelijke kaders. In 2020 en daarna is het belangrijk dat de verschillende manieren van werken van de "oude" organisaties worden geharmoniseerd en gelijkgeschakeld. Dit is een complexe en meervoudige opgave die erom vraagt om alle aspecten van bedrijfsvoering in samenhang te bekijken en verder te ontwikkelen. De kernpunten op het gebied van bedrijfsvoering zijn:

1. Personeel en Organisatie.
2. Juridische kwaliteit.
3. Informatievoorziening en automatisering
4. Budgetcyclus en risicomanagement.
5. Communicatie

Personeel en organisatie

Op 1 januari 2020 start de werkorganisatie Langedijk & Heerhugowaard met het werk voor de twee gemeenten. Voor de medewerkers is het een grote verandering die in 2019 intensief is voorbereid met sollicitatieronden, plaatsingen, verhuisbewegingen, overleg met BGO en BOR etc. Vanaf 1 januari werkt iedereen in een nieuw team met deels nieuwe collega's, worden werkgewoontes en processen veranderd, moeten allerlei coördinatie mechanismen uitgevonden worden en moeten twee gemeentebesturen worden bediend. Het brengt veel verandering met zich mee. Hoe goed iedereen er ook op voorbereid is in 2019, er zullen zaken onduidelijk zijn, anders werken dan gedacht etc. Dat is inherent aan deze fusie operatie. In die context doen we er alles aan om de raadsagenda zo goed mogelijk tot uitvoer te brengen. De investeringen van de afgelopen twee jaar in de versteviging van de organisatie dragen hier natuurlijk aan bij.

Met de ontwikkeling van de organisatie en de medewerkers gaan we in 2020 verder. Voor 2020 is met name de vorming en het functioneren van de nieuwe teams aan de orde. Daarbij worden o.a. het TOPgesprek en het HR ontwikkelcentrum ingezet om de professionaliseringsslag te ondersteunen. Van hieruit wordt ingezet op talentontwikkeling, versterking van de basisvaardigheden en inzet op basisleveranciers.

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Aantal fte's	301	316	348	367

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Verzuimpercentage	4,67%	4,96%	3,50%	3,50%
Meldingsfrequentie	0,7	1,0	1,0	1,0

Juridisch

Juridische kwaliteit

Juridische kwaliteitszorg heeft tot doel om op het juridische taakveld tot verbetering van de bedrijfsvoering te komen. In de nieuwe fusie-organisatie is het belangrijk om de juridische kwaliteitszorg als onderdeel van integrale kwaliteitszorg voldoende aandacht te geven. Verschillen in regelingen, manieren van werken, protocollen etc. worden in kaart gebracht en geharmoniseerd.

De samenwerking in de regio met de verbonden partijen vraagt om afstemming tussen accounthouders van verbonden partijen van Heerhugowaard en Langedijk. Ook in bredere regio's vindt afstemming, rol bepaling en overleg plaats.

Bij het ontwerp en aanpassingen van regelingen wordt gezorgd dat juristen vooraan in het proces hun rol hebben. Bestuurlijke stukken worden inhoudelijk getoetst om te monitoren waar extra aandacht en mogelijk scholing gewenst is.

Integratie van de doelstellingen van juridische kwaliteitszorg met die van deregulering en '*pre-mediation*' blijft een voortdurend streven. Ook bij verbonden partijen.

Integriteit

Integriteit binnen de ambtelijk en bestuurlijke wereld is een belangrijk goed. In de nieuwe fusieorganisatie krijgt dit onderwerp nadrukkelijk de aandacht, voortbouwend op de ervaring en ontwikkeling van de afgelopen jaren. Verschillende regelingen, protocollen en werkwijzen van de twee gemeenten worden geharmoniseerd. Instrumenten zoals morele oordeelsvorming blijven voortdurend gebruikt worden als hulpmiddel om tot juiste afwegingen te komen.

De raad kent een "gentle agreement", een vrijwillige overeenkomst tussen raadsleden en – fracties over wat te doen bij vermeende integriteitsschendingen. Doelen daarbij zijn te komen tot een onpartijdige handhaving, terughoudendheid met publiciteit en zorgvuldigheid voor de vermeende schender. Toekenning van rollen en bevoegdheden zullen zorgvuldig worden overwogen vanuit het uitgangspunt dat 'de politiek zichzelf normeert' omwille van het democratisch belang.

Informatie

Digitale dienstverlening.

In de raadsagenda is speciaal aandacht besteed aan het verbeteren van onze digitale dienstverlening. Om hier een kwaliteitssprong te maken is een samenhangende aanpak van techniek en organisatie nodig. Heerhugowaard en Langedijk hebben dit in de afgelopen twee jaar al samen aangepakt en doen dit vanaf 1 januari 2020 in de nieuwe werkorganisatie.

Op technisch gebied is de gezamenlijke ICT bodemplaat in 2019 in beide gemeenten opgeleverd en is een toekomstbestendig plan voor de generieke informatievoorziening uitgewerkt.

In 2020 vindt de aanbesteding en aanschaf van de technische "hoofdader" plaats en wordt de generieke informatievoorziening deels gerealiseerd. Deze "hoofdader" bestaat uit componenten die een centrale rol vervullen om uitbreiding van digitale dienstverlening en bedrijfsvoering mogelijk te maken, zoals een zaakstelsel en een document management systeem. De hoofdader heeft veel verbindingen met andere applicaties en is een noodzakelijke technische basis voor een kwaliteitssprong in de digitale dienstverlening. Daarom gaat de aandacht daar als eerste naar uit. Daarnaast moeten bestaande werkprocessen in sommige gevallen compleet vernieuwd worden om de diensten effectief en efficiënt te digitaliseren. Dit vraagt van medewerkers ook het vermogen om vanuit het digitale einddoel te kunnen bedenken wat dan nodig is. En tijdens deze vernieuwing is het belangrijk dat de dagelijkse dienstverlening doorloopt. Ondertussen wordt er ook gewerkt aan het meer en makkelijker ontsluiten van data, en het groeiend gebruik van data voor analyse en monitoring. Het is een niet te stuiten ontwikkeling met grote mogelijkheden, en tegelijkertijd roept het nieuwe vraagstukken op over privacy en digitale veiligheid.

Grip en samenhang.

Met het plan voor een generieke informatievoorziening is de richting voor de komende jaren duidelijk geworden. We staan voor een complexe veranderopgave, zowel in techniek als in manieren van werken, in een dynamische omgeving waarbij de ontwikkelingen snel gaan. Hier komt bij dat we dat in 2020 doen in de nieuwe context van de werkorganisatie. De weg van verandering wordt bewandeld terwijl de dienstverlening en bedrijfsvoering door blijven gaan. Het vraagt een zorgvuldige en gefaseerde aanpak. De bestaande producten/diensten, processen, applicaties en gegevens van twee gemeenten moeten geharmoniseerd, veranderd en/of geïntegreerd worden en overgezet naar de nieuwe ICT omgeving.

Privacy

Er is een goed beeld van het kennisniveau en de mate waarin de privacywetgeving door de organisatie wordt nageleefd. Met de samenvoeging van de twee organisaties in de nieuwe werkorganisatie krijgt het harmoniseren van het privacy beleid nog meer aandacht, zeker wanneer de werkprocessen worden samengebracht en veranderd. Voor 2020 ligt de prioriteit bij het opzetten van de beleidscyclus, het vergroten van de kennis, vaardigheden en het bewerkstelligen van normconform gedrag van alle medewerkers zodat de risico's worden verkleind. Hiervoor wordt een organisatiebreed bewustwordingsprogramma ontwikkeld. In 2020 zullen verdere maatregelen worden ingevoerd (zoals privacy by design) zodat de organisatie steeds meer compliant wordt en bv. bij het ontwerpen van processen/producten al rekening wordt gehouden met privacyaspecten. Het privacy aspect is een aandachtspunt in de ambtelijke fusieorganisatie voor de autorisaties e.d.

Informatiebeveiliging

Ten aanzien van informatiebeveiliging zullen komend jaar geprioriteerde beveiligingsmaatregelen worden geïmplementeerd. Hierdoor wordt steeds meer voldaan aan de uitgangspunten van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) en worden de risico's voor de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van de informatievoorziening beperkt. Voorbeelden zijn het op orde krijgen van de processen die ervoor zorgen dat de continuïteit van de bedrijfsvoering wordt beheerst en het voorkomen van onbevoegde fysieke toegang tot gemeentelijke terreinen en/of informatie. In 2020 dient de gemeente zich ook voor te bereiden op de vervanging van de BIG door de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid).

Budgetcyclus en risicomanagement

Een doel dat we al een aantal jaren geleden hebben geformuleerd is dat we aan de hand van de diverse documenten in onze budgetcyclus (planning- en controlcyclus) de gebruikers (raad, bestuur en management) het met elkaar hebben over de 'echte' onderwerpen om onze doelen te bereiken. Waar kan het misgaan? Waar moeten we extra alert zijn? We doen dit steeds vanuit het perspectief van risicomanagement. Dat doel is nog steeds actueel.

Bij het opstellen van deze begroting is gebruik gemaakt van LIAS. Hiermee is het interne planning en controlproces gedigitaliseerd en is het eenvoudiger geworden om de begroting ook online en in een app te presenteren. Het spreekt voor zich dat indien eventuele ontwikkelingen op het terrein van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zullen worden gevolgd.

Onderzoeken ex artikel 213 a van de Gemeentewet

In 2003 is de 'Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Heerhugowaard' vastgesteld. Deze verordening verplicht het college tot het periodiek verrichten van onderzoek naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur. Het gaat hierbij dus om zelfonderzoek.

Tot op heden is onze aanpak dat de beperkt beschikbare onderzoekscapaciteit 'slim' wordt ingezet. Dat houdt in dat we geen separate onderzoekstrajecten opstellen, maar aanhaken bij trajecten die om andere redenen, bijvoorbeeld bestuurlijke prioriteit of kwaliteitsverbetering, toch al voorgenomen zijn.

Communicatie/ Participatie / Actief Burgerschap

De verhoudingen tussen inwoners, instellingen en overheid zijn veranderd. Dit heeft een grote impact op onze organisatie: het soort werk en de complexiteit van het werk is veranderd. Het vraagt om een transformatie van onze organisatie. We moeten meer gaan luisteren en relaties opbouwen om meer ruimte te kunnen geven aan maatschappelijke initiatieven en deze zelfs stimuleren. We daadwerkelijk gaan cocreëren en burgerinitiatieven ondersteunen. Dit gaat een steeds aanzienlijker deel uitmaken van ons werk. Daarvoor moeten inwoners zich meer betrokken weten en voelen bij elkaar en bij onze organisatie. Team communicatie heeft hier een belangrijke ondersteunende rol in. Dit in nauwe samenwerking met de projectleider Democratische Vernieuwing.

Om een goede samenwerkingspartner te zijn moeten we weten wat de inwoners, organisaties en ondernemers bezighoudt en daarop inspelen. Dit betekent het monitoren van de samenleving en het ontwikkelen van een goede contentstrategie. Social media spelen hierbij een belangrijke rol. Het werken vanuit het nieuwe Nieuwsplein ondersteunt dit.

Communicatie gaat het college meer ondersteuning bieden in hun rol om verbinding te maken met de inwoners en om hun visie en beleid goed over het voetlicht te brengen. Hiervoor wordt het aantal communicatieadviseurs uitgebreid. Nog meer inzet om het beleid transparant en begrijpelijk te maken en de dialoog te gaan voeren.

Van de versnipperde communicatie willen we naar een communicatie die een herkenbare toon en uitstraling heeft. Een consistent en duidelijk verhaal naar buiten. Waarom zijn we er, welke rol hebben we, wat kan een inwoner van ons verwachten en wat verwachten we van hen. Hiervoor wil communicatie een "Zo zijn onze manieren" ontwikkelen. Een communicatiekader waarin we afspraken maken over onze manier van spreken, houden en handelen. Dit moet worden gebaseerd op het organisatieverhaal, de corporate story.

Daarnaast heeft communicatie een adviserende en ondersteunende rol bij de organisatieontwikkeling. Er wordt meer ingezet op interne communicatie om de saamhorigheid te versterken en de integrale samenwerking te verbeteren. Er komt een personeelsblad en interne nieuwsbrieven om de medewerkers te betrekken bij elkaar en elkaars werk.

Verbonden partijen

Inleiding

Deze paragraaf bevat een nadere beschouwing op de verbonden partijen. Met verbonden partijen worden publiek-, of privaatrechtelijke organisaties bedoeld waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de verbonden partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Een gemeente heeft een financieel belang wanneer deze middelen ter beschikking stelt die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/ of als financiële problemen bij verbonden partijen kunnen worden verhaald op de deelnemende gemeente.

Overeenkomstig artikel 15 van het BBV bevat deze paragraaf een visie van het college op de verbonden partijen in relatie tot de doelstellingen zoals zijn opgenomen in de begroting 2020 van de verbonden partijen. Voorts treft u in deze paragraaf (eveneens conform artikel 15, BBV) voor elke verbonden partij onder meer nadere informatie aan over:

- de voorgenomen (beleids-)resultaten;
- de beleidsmatige ontwikkelingen bij iedere verbonden partij;
- het gemeentelijk financieel belang in iedere verbonden partij.

De bepalingen en richtlijnen uit de vernieuwde Notitie Verbonden partijen (Oktober 2016) van de Commissie BBV gelden sinds het begrotingsjaar 2018.

Kader

Gemeenschappelijke regelingen voeren beleid en beheer uit op gemeentelijke terreinen. Er wordt voor een gemeenschappelijke regeling gekozen indien de gemeente dit beleid niet alleen dan wel niet doeltreffend kan uitvoeren. Wettelijke voorschriften zijn ook een belangrijke reden voor het vormen van een gemeenschappelijke regeling. De deelname in het aandelenkapitaal van een aantal vennootschappen vloeit in hoofdzaak voort uit de van oudsher maatschappelijke belangen die door deze vennootschappen worden nagestreefd.

Op 23 februari 2016 heeft uw raad de kadernota 'Verbonden partijen' (RB2016-137) vastgesteld. In de kadernota zijn spelregels uitgewerkt die gelden voor de verschillende fasen (oprichting, beheersing, evaluatie en beëindiging) van een verbonden partij.

Op grond van artikel 35 van de 'Wet gemeenschappelijke regelingen' worden de raden in de mogelijkheid gesteld om bij de ontwerpbegroting van de gemeenschappelijke regelingen een zienswijze naar voren te brengen.

In het licht van het vorenstaande volgt het college met belangstelling het onderzoek "Grip op verbonden partijen", dat de Rekenkamer Heerhugowaard op verzoek van uw Raad uitvoert. Indien daartoe aanleiding bestaat neemt het college de uitkomsten van dit onderzoek mee in een (voorgenomen) herziening van de kadernota "Verbonden partijen".

Visie van de gemeente op samenwerking

Cruciale vraag bij het aangaan van samenwerkingsverbanden is: Waarom is bestuurlijke samenwerking eigenlijk nodig? Het antwoord op deze vraag is de publieke meerwaarde. De taken kunnen soms binnen de kaders van de wet efficiënter, effectiever met meer expertise en burgersvriendelijk in een samenwerkingsvorm worden georganiseerd. Aan realisatie van publieke meerwaarde kunnen meerdere redenen ten grondslag liggen, zoals kosten verbonden aan publieke taken, specialistische kennis die nodig is voor de uitvoering van die taken, gemeentegrenzen die worden overschreden en versterking van de bestuurskracht richting andere partijen.

Verbonden partijen kunnen daarbij worden ingezet als instrument voor het behalen van gemeentelijke doelstellingen als de voor- en nadelen van dit instrument gunstig uitvallen ten opzichte van de voor- en nadelen van andere uitvoeringsinstrumenten.

Ook kunnen verbonden partijen worden ingezet als instrument voor het behalen van in het collegeprogramma of de programmabegroting opgenomen maatschappelijke doelstellingen. Verbonden partijen kunnen worden aangegaan op diverse beleidsterreinen.

De gemeente werkt alleen regionaal samen als dit in termen van resultaten voor de gemeente meerwaarde heeft. Slechts in die gevallen waarin sprake is van een wettelijke verplichting tot samenwerking, wijkt de gemeente af van dit principe.

Beheer verbonden partijen

Met het op afstand zetten van één of meerdere taken van de gemeente Heerhugowaard in verbonden partijen, moet de gemeente het toezicht op verbonden partijen inrichten. De ene verbonden partij brengt meer risico's met zich mee dan de andere partij, waardoor het benodigde toezicht per verbonden partij verschilt.

Een van de beheersinstrumenten voor de verbonden partijen betreft het periodiek inventariseren van de risico's. Hiermee is in de loop van 2016 gestart. De risico-inventarisatie wordt uitgevoerd aan de hand van een vragenlijst waarin de risico's worden beoordeeld op 7 deelgebieden:

Omgeving

Welke ontwikkelingen (wet- en regelgeving, afzetmarkt) worden vanuit de omgeving verwacht die van invloed zijn op de verbonden partij?

Politiek bestuurlijk belang

Wat is de invloed van de organisatie op de politieke en maatschappelijke omgeving. In hoeverre is de verbonden partij afhankelijk van de (financiële) bijdrage vanuit de deelnemers in de verbonden partij?

Governance

Hoe is de directie/bestuur van de verbonden partij ingericht? In hoeverre ontvangt de deelnemer van de verbonden partij tijdig signalen vanuit de organisatie en wat is de mate van invloed die een deelnemer op de organisatie kan uitoefenen?

Financieel belang

Hoe is het financiële (meerjaren)perspectief voor de verbonden partij?

Organisatie

In hoeverre is de verbonden partij (organisatorisch) in staat om snel te anticiperen op ontwikkelingen, staat ze open voor aanbevelingen vanuit de deelnemers en voert ze andere taken uit, naast de taken die voortvloeien uit de oprichtingsakte van de verbonden partij?

Control en kwaliteit

In hoeverre is de administratieve organisatie en interne controle binnen de verbonden partij op orde? En hoe is de controlefunctie gepositioneerd binnen de organisatie en is ze een stabiele factor?

Flexibiliteit

In hoeverre is de organisatie (financieel) in staat snel te anticiperen op ontwikkelingen?

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Prognose	Peildatum 01-01-2020 (x € 1.000)		Peildatum 31-12-2020 (x € 1.000)		Financieel belang (bijdrage)	
			resultaat	EV	VV	EV	VV	2019	2020
Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	Alkmaar	Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de veiligheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.	€ 3	€ 3.839	€ 65.299	€ 3.707	€ 56.588	€ 3.071.746	€ 3.187.097
GGD Hollands Noorden	Alkmaar	Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de gezondheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.	€ 180	€ -36	€ 10.490	€ 501	€ 12.542	€ 2.209.544	€ 2.082.000 (excl. VT)
Regionaal Historisch Centrum Alkmaar	Alkmaar	Het laten uitvoeren van de wettelijk verplichte taak tot beheer van het gemeentearchief.	€	€ 164	€ 211	€ 224	€ 1.292	€ 208.946 (€ 3,74 per inwoner)	€ 2.17.916 (€ 3,87 per inwoner)
Vuilverbrandingsinstallatie en omstreken (VVI)	Alkmaar	Het behartigen van het belang van de verwerking van de door de deelnemende gemeenten in gevolge de 'Afvalstoffenwet' verkregen afvalstoffen.	€			€ 24	€ 2.473	€ 1.928.900	€ 1.788.500
Werkvoorzieningschap Noord-Kennemerland (WNK)	Alkmaar	Het uitvoeren van de vernieuwde 'Wet Sociale Werkvoorziening' vanaf 2008.	€ -13	€ 7	€ 4.025	€	€ 3.519	€ 0	€ 21.712
Recreatieschap Geestmerambacht	Haarlem	Als gemeenschappelijk openbaar lichaam invulling te geven aan: <ul style="list-style-type: none"> het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie; het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu; het tot stand brengen en onderhouden van een landschap, dat is afgestemd op het hiervoor geformuleerde. Het gebied is aangegeven in de regeling.	€ 1.865	€ 7.048	€	€ 148	€ 5.772	€ 113.441	€ 116.617
Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)	Hoorn	De regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. De taken betreffen in elk geval de wettelijk bepaalde taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van	€	€ 634	€ 5.083	€ 788	€ 4.200	€ 635.839	€ 656.146

de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.

Cocensus	Alkmaar	Samenwerking (uitvoeringswerkzaamheden) op het gebied van belastingen. Het betreft de uitvoering van de wet WOZ (herwaardering), de aanslagoplegging, de afhandeling van bezwaar- en beroepschriften, de (dwang)invordering en de afhandeling van verzoeken om kwijtschelding. alsmede de contacten met de Waarderingskamer, CBS, dataland en de gemeentelijke afnemers (belastingdienst en waterschap).	€		€ 205	€ 4.176	€ 868.000	€ 893.300	
Bedrijfsvoeringsorganisatie Halte Werk	Alkmaar	Het uitvoeren van de Participatiewet en daaraan verwante regelingen.	€ 43	€	€ 5.476	€	€ 6.240	€ 3.294.515	€ 3.327.000
Heerhugowaard en het Hoogheemraadschap	Heerhugowaard	Het saneren van ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater in het buitengebied.							
Kaderregeling HAL-samenwerking		Het geven van uitvoering aan de VINEX-taakstelling 1995 - 2004.							

Vennootschappen met gemeentelijke deelname

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Prognose	Peildatum 1-1-2020		Peildatum 31-12-2020		Financieel belang (bijdrage)	
			resultaat	(x € 1.000)		(x € 1.000)		2019	2020
			2020	EV	VV	EV	VV	2019	2020
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Den Haag	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van de overheden.	€ 393.000			€ 4.953.000	€ 135.041.000		€ 0
NV Houdstermaatschappij GKHN (Gasbedrijf Kop Noord Holland)	Amsterdam	Het beheren van de aandelen van de deelnemende gemeenten in de belegging NV NUON en Alliander N.V..							€ 0
Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland-Noord NV	Alkmaar	Optimale benutting van de economische potenties van Noord-Holland Noord door professionele wervingskracht en versterking van de kernkwaliteiten van de regio, die moeten leiden tot extra autonome groei van arbeidsplaatsen in de regio en meer nieuwe vestigingen.	€					€ 114.325	€ 101.817
Heerhugowaard Sport NV	Heerhugowaard	Het beheren en exploiteren van (binnen) sportaccommodaties, voorts al hetgeen met één en ander verband houdt, alles in de ruimste zin van het woord.	€			€ 45	€ 1.504	€ 1.913.274	€ n.n.b.
Alliander NV	Duiven	Alliander staat voor een energievoorziening die iedereen onder gelijke condities toegang geeft tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie.							

Deelname in coöperaties en verenigingen

Naam	Plaats	Openbaar belang (doel)	Prognose resultaat		Peildatum 01-01-2020 (x € 1.000)		Peildatum 31-12-2020 (x € 1.000)		Financieel belang (bijdrage)	
			2020		EV	VV	EV	VV	2019	2020
Coöperatie Coöperatief Stimuleringsfonds Duurzame Energie Coöperatie Regio Alkmaar U.A.	Alkmaar	De Coöperatie heeft als doel te voorzien in bepaalde stoffelijke behoeften van haar Leden, krachtens met hen gesloten Leden Inbreng Overeenkomsten, in het bedrijf dat voor hun behoefte uitoefent of doet uitoefenen, met betrekking tot de doelen zoals opgenomen in artikel 2.1 van de oprichtingsakte van de coöperatie.							€ 0	€ n.b.
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	Den Haag	<p>1. De Vereniging heeft ten doel haar leden collectief en individueel bij te staan bij de vervulling van hun bestuurstaken.</p> <p>2. De Vereniging heeft voorts tot doel voor de leden of groepen van leden afspraken te maken met andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector en overeenkomsten inzake de arbeidsvoorwaarden van personeel in de sector gemeenten aan te gaan met werknemersorganisaties. De Vereniging bindt een lid dat zijn lidmaatschap heeft opgezegd gedurende de in artikel 6, sub b, bedoelde opzeggingstermijn niet aan overeenkomsten waarvoor de onderhandelingen zijn aangevangen op of na de datum van de opzegging, voor zover het lid in de kennisgeving daarvan de wens niet langer gebonden te worden nadrukkelijk heeft aangegeven.</p> <p>3. De Vereniging heeft tevens ten doel het behartigen van de belangen van haar leden welke samenhangen met de door hen uitgevoerde bestuurs- en beheerstaken alsook de met deze taken samenhangende:</p> <p>a. voorwaarden, tarieven en prijzen voor (onder andere energie gerelateerde) producten en diensten, alsmede;</p> <p>b. de overige aan het gebruik van hierboven genoemde producten gerelateerde kosten en voorwaarden.</p> <p>Dit alles in de meest ruime zin des woords.</p>								

Verbonden partijen

1 Veiligheidsregio Noord-Holland Noord

De Veiligheidsregio Noord-Holland Noord is een gemeenschappelijke regeling tussen 17 gemeenten in de regio Noord-Holland Noord. De gemeenschappelijke regeling is op 1 januari 2004 van start gegaan. Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen op basis van het percentage gemeentelijke bijdrage.

De Veiligheidsregio Noord-Holland Noord staat voor het verkleinen van risico's en het beperken van leed en (gezondheids-)schade bij incidenten. Dit doet de Veiligheidsregio door het bieden van adequate hulp en intensief samen te werken met andere partijen die betrokken zijn bij veiligheid en hulpverlening. Inwoners en bedrijven worden gestimuleerd tot zelfredzaamheid en het nemen van eigen verantwoordelijkheid.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2020

Het raadsvoorstel over de begroting 2020 van de Veiligheidsregio NHN is door uw raad vastgesteld op 28 mei 2019 (RB2019050). In het voorstel is ingegaan op de beleidsvoornemens en de ontwikkelingen 2020.

Risico's

De gemeenschappelijke regeling is financieel afhankelijk van een rijksbijdrage en de bijdrage van de deelnemende gemeenten.

2 GGD Hollands Noorden

De GGD Hollands Noorden is de gemeentelijke gezondheidsdienst voor 17 gemeenten gebaseerd op een gemeenschappelijke regeling.

De GGD bewaakt, beschermt, bevordert de gezondheid en veiligheid van alle inwoners in Noord Holland Noord. Qua regionale reikwijdte komt deze GR overeen met het gebied van de Veiligheidsregio.

De GGD voert taken uit op het gebied infectieziektenbestrijding, jeugd, kwetsbare burgers en onderzoek, beleid en preventie. Een deel van deze taken komen voort uit de Wet publieke gezondheid. De GGD doet ook werkzaamheden die voortkomen uit andere wetten zoals de Jeugdwet, de Wet Kinderopvang en de Wet op de Lijkbezorging. Voor een deel van de taken van de GGD is wettelijk bepaald dat deze door de GGD uitgevoerd moeten worden, andere taken moeten wettelijk door een gemeente gedaan worden, maar hoeven niet perse door de GGD uitgevoerd te worden. De GGD voert ook niet wettelijke taken uit via een subsidierelatie met de gemeenten, deze aanvullende taken vallen niet onder de GR.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2020

De begroting 2020 van de GGD is beleidsarm, net als de kaderbrief 2020 dat was. Het voornemen is om in 2020, voorafgaand aan de kaderbrief 2021, met alle gemeenteraden in gesprek te gaan over de taken en diensten van de GGD en wat hierin de prioriteiten zijn en welke resultaten en effecten er geboekt zouden moeten worden.

Op 28 mei 2019 is de zienswijze op de begroting 2020 van de GGD door de Raad vastgesteld.

Na de aanpassing van de indexering van de gemeentelijke bijdragen is het perspectief voor de GGD minder negatief en is de mogelijkheid ontstaan een reserve op te bouwen. Er is door de GGD in 2018 een financieel herstelplan gemaakt, waarin wordt beschreven hoe de algemene reserve in de komende jaren op peil gaat worden gebracht (Bij1813974).

Op basis van de meerjarenraming 2019-2022 bouwt de GGD jaarlijks €180.000 (0,5% van het begrotingstotaal) aan vermogen op. Het streven is om in 2022 een algemene reserve van € 734.000 te hebben opgebouwd. In 2018 was het overschot t.b.v. de algemene reserve hoger dan begroot, waardoor dit waarschijnlijk eerder behaald zal worden. De prognose is dat de algemene reserve eind 2020 € 501.000 bedraagt.

Risico's

Het weerstandsvermogen van de GGD is nog niet op peil, maar zal dat uiterlijk in 2022 wel zijn. Mogelijke risico's bij de GGD zijn besluiten van gemeenten om minder maatwerktaken af te nemen bij de GGD (ingeschat op laag), Minder opbrengsten forensische geneeskunde door aanbestedingen Politie en Justitie en sluitingen locaties (ingeschat of laag/midden) en Effecten herziening functiewaardering door hogere inschalingen (ingeschat op laag).

Over de begroting 2020 van Veilig Thuis, een taak die uitgevoerd wordt door de GGD, hebben de gemeenten nog geen beslissing genomen. Er wordt opnieuw een hoge bijdrage gevraagd, ten opzichte van 2019 wordt er beperkte extra bijdrage gevraagd. De Veilig Thuis taak valt niet onder de gemeenschappelijke regeling, maar is met een dienstverleningsovereenkomst met alle gemeenten afzonderlijk geregeld.

3 Regionaal Historisch Centrum Alkmaar

Het Regionaal Archief / Historisch Centrum Alkmaar (RHCA) is een gemeenschappelijke regeling waaraan 10 gemeenten in Noord-Holland Noord deelnemen: Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Langedijk, Schagen en Texel. Deze gemeenten dragen de lasten van de organisatie. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier draagt bij op basis van een bilaterale overeenkomst. Daarnaast beheert het Regionaal Archief een groot aantal archieven van particuliere organisaties. Het RHCA is per 1 juli 2003 gestart.

Het RHCA voert voor de aangesloten gemeenten de wettelijke taken uit zoals beschreven in de Archiefwet 1995. Deze taken bestaan uit:

- Het toezicht op de niet overgebrachte archieven (inspectie);
- De wettelijke adviestaak;
- Het toezien op en begeleiden van het overbrengen van archieven;
- Het behoud en beheer van de in de archiefbewaarplaats bewaarde archieven;
- Het beschikbaar stellen van deze archieven zodat iedereen deze archieven kan raadplegen.

Naast deze taken heeft de gemeenschappelijke regeling ook nog de opdracht tot het stimuleren van de lokale en regionale geschiedbeoefening en het daartoe aanleggen van een zo compleet mogelijke collectie bronnenmateriaal op dit gebied.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2020

Omwille van het goed functioneren van de democratie moeten overheidsarchieven zoals wettelijk voorgeschreven, in goede, geordende en toegankelijke staat verkeren. Het garanderen van de betrouwbaarheid en toegankelijkheid van archieven op de lange termijn, wordt vanwege de digitalisering steeds moeilijker.

Voor 2020 zal de focus liggen op de volgende facetten:

- het duurzaam bewaren van digitale overheidsinformatie in het e-depot;
- uitvoeren van de wettelijke advies- en inspectietaak;
- het vergroten van de dienstverlening aan burger en aangesloten overheden via “digitalisering op verzoek”;
- het onder de aandacht brengen van de regionale geschiedenis via o.a. social media, educatie.

Risico's

Het risicoprofiel van deze GR is laag. Een groot deel van de kosten in de begroting (ruim 80%) van het RHCA, behoort tot de huisvestings- en personele lasten.

Het grote aandeel van de huisvestingslasten wordt veroorzaakt door de relatief nieuwe huisvesting. Bij de bouw van het archiefdepot (2013) is immers uitgegaan van de te verwachten instroom van archieven voor de komende decennia.

Omdat bij oplevering nog niet alle ruimte in gebruik was voor de eigen archieven is door het Algemeen Bestuur van het RHCA besloten om door verhuur van depotruimte inkomsten te genereren om de huisvestingslasten te dempen. Door deze inkomsten hebben de gemeenten de afgelopen jaren niet de volledige huisvestingslasten hoeven te dragen. In die periode was de verhuur zeer succesvol, maar dit zijn geen structurele inkomsten en is dit een risico. Zo krijgt de grootste huurder dit jaar de beschikking over een eigen nieuw gebouwde archiefbewaarplaats. Dit zorgt voor een inkomstendaling.

Daar staat een beperking van afschrijvingskosten tegenover, aangezien een deel van de omvangrijke investeringen in de nieuwe huisvesting in de komende jaren het einde van de afschrijvingstermijn bereikt. Dit betreft de archiefkasten, die een afschrijvingstermijn van 10 jaar kennen. De levensduur van deze kasten is echter vele malen groter, zodat met een klein budget aan onderhoudskosten kan worden volstaan.

De conclusie is dat het Regionaal Archief beschikt over voldoende weerstandsvermogen om de huidige risico's te dekken.

4 Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar en omstreken (VVI)

Het Openbaar Lichaam Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar en omstreken (VVI) is een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten: Alkmaar, BUCH, Heerhugowaard, Langedijk en Wormerland.

De GR wordt getroffen ter behartiging van het belang van de verwerking van de afvalstoffen die de deelnemende gemeenten ingevolge de Wet Milieubeheer hebben verkregen. Het lichaam tracht dit te bereiken door de oprichting, participatie en beheer van voorzieningen voor de verwerking van afvalstoffen alsmede door de gecoördineerde afzet van afvalstromen bij derden. De VVI is vanuit bovenstaande insteek aandeelhouder van de NV Huisvuilcentrale (HVC). HVC is eigendom van 46 gemeenten en 6 waterschappen. Van de uitgezette aandelen HVC is ca. 17% in bezit bij de VVI gemeenten.

Aan de gemeente Heerhugowaard zijn ca. 85 aandelen ad € 45,45 toegewezen. Dit vindt plaats op basis van het aantal inwoners per VVI-gemeenten.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2020

De GR heeft geen beleidsbevoegdheid. Als gevolg daarvan zijn er geen beleidsontwikkelingen te melden voor 2020.

Risico's

Het risicoprofiel van de VVI is laag. De verbintenis en verplichtingen tussen de gemeente en de VVI zijn beperkt. Dit maakt uittreden tot een reële mogelijkheid, waarbij de verbintenis (aandeelhouderschap) met HVC overgaat op de individuele gemeente.

De kracht van de VVI zit in het verbinden van deelnemers en het faciliteren van het platform dat dit mogelijk maakt. De deelnemers zijn zelfstandig in hun beleidskeuzes.

De VVI heeft geen personeel in dienst. Ondersteuning wordt bij HVC ingehuurd. De financiële bijdrage vanuit de gemeente aan de VVI (als organisatie) is beperkt (ca. € 6.100 per jaar).

De in de tabel opgenomen jaarlijkse bijdrage van € 1.788.500 heeft betrekking op de verwerkingskosten van het huishoudelijk afval. Deze kosten (bijdrage) worden doorgezet naar HVC, waar de daadwerkelijke verwerking plaatsvindt.

Het feit is wel dat de VVI aandeelhouder is van HVC. Door deelname aan de VVI is Heerhugowaard getrappt aandeelhouder. Hier zitten financiële verplichtingen aan vast (via ballotageovereenkomst).

Zo staan de aandeelhouders gezamenlijk garant voor de gezamenlijke exploitatie van HVC door onderlinge verrekening van een eventueel nadelig saldo, op het moment dat het eigen vermogen niet langer toereikend is (art. 7 van overeenkomst).

De aandeelhouders staan garant voor de leningen van HVC en de door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders vastgestelde financieringsstructuur (art. 9 van overeenkomst).

Van een hoofdelijke garantstelling per aandeelhouder is sinds eind 2017 geen sprake meer. Iedere aandeelhouder staat garant naar rato van de aandelen. Alle gemeentelijke aandeelhouders (aandeelhouder A) staan op deze manier samen garant voor een leningen totaal van ca. 630 miljoen. Tegenover de garantstelling staat een garantstellingsprovisie op basis van de ballotageovereenkomst. Over de uitstaande leningen wordt jaarlijks 1% provisie afgedragen aan de aandeelhouders.

Dit wordt via de VVI verdeeld tussen de deelnemende gemeenten naar rato van het aantal inwoners. Voor Heerhugowaard is dat ca. € 180.000 en is de keus gemaakt om deze toe te voegen aan de algemene middelen.

5 Werkvoorzieningschap Noord-Kennemerland (WNK)

WNK Personeelsdiensten is opgericht om op regionaal niveau de Wet Sociale Werkvoorziening uit te voeren. De werkzaamheden worden uitgevoerd in opdracht van deelnemende gemeenten: Alkmaar, Bergen, Castricum, Heerhugowaard, Heiloo en Langedijk. Er is een regionale afspraak dat de re-integratiemiddelen via het leveren van diensten afgenomen worden bij het WNK.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2020

Sinds het afronden van de transitie in 2017 is de focus van de bedrijfsvoering van WNK Personeelsdiensten geheel verlegd van sanering en kostenbesparing naar het verhogen van de opbrengsten (verdienmodel). In 2018 is geconstateerd dat het huidige dienstverleningsconcept van de WNK Personeelsdiensten en haar huidige fragiele financiële positie niet aansluiten bij de maatschappelijke opgave waar gemeenten voor staan. De mogelijkheden om tot één uitvoeringsorganisatie voor de Participatiewet te komen is nader onderzocht. Een robuuste sociale infrastructuur dat bestand is tegen conjuncturele gevoeligheden van de werkvoorziening is noodzakelijk indien we de meest kwetsbare mensen in de samenleving naar vermogen perspectief willen bieden om mee te kunnen doen in de samenleving. Regionale samenwerking in uitvoering die nog meer gericht is op de ontwikkelingsmogelijkheden van inwoners wordt gezien als gemeenschappelijke opgave. In 2019 is de andere manier van werken in eerste instantie met pilots ingevuld, Evaluatie van de pilots vindt plaats in 2020. De uitkomsten zullen richtinggevend zijn voor het vervolg dat in 2020 nader wordt uitgelijnd.

Risico's

Bij de huidige voortzetting van activiteiten van WNK is het risico dat we onze kwetsbare inwoners niet goed kunnen bedienen. Er is sprake van een financieel groot risico, zowel in het participatiebudget (onderdeel WSW; waarbij door het Rijk een jaarlijks oplopende korting van 2015 tot en met 2020 wordt toegepast) als in de bedrijfsvoering van de verschillende organisatiedelen uitvoering Participatiewet. Voor het WNK zal dat uiteindelijk kunnen leiden tot het opnieuw invoeren van de gemeentelijke bijdrage.

6 Recreatieschap Geestmerambacht

Het Recreatieschap Geestmerambacht is een openbaar lichaam dat activiteiten uitvoert op basis van een gemeenschappelijke regeling tussen de gemeente Alkmaar, Bergen, Heerhugowaard en Langedijk.

Het bestuur van het recreatieschap met Recreatie Noord-Holland NV een overeenkomst afgesloten voor beleid-, beheer- en uitvoeringswerkzaamheden.

Het Recreatieschap heeft op basis van de doelstellingen in de gemeenschappelijke regeling een doelenboom opgesteld voor de beheergebieden Geestmerambacht en Park van Luna.

Deze doelstellingen worden in vier uitvoeringslijnen uitgewerkt:

- 1) Behoud volwaardig en uniek recreatielandschap
- 2) Vergroten gebruik
- 3) Versterken duurzaamheid
- 4) Vergroten maatschappelijk draagvlak

Beide recreatiegebieden (Geestmerambacht en Park van Luna) zijn duurzaam, volwaardig en uniek. Ze zijn verweven met de regio en bieden verschillende recreatiemogelijkheden voor inwoners uit de wijde regio.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2020

Het Recreatieschap legt bij de realisatie van genoemde vier uitvoeringslijnen in 2020 de volgende programma accenten:

- Het door ontwikkelen van de overgenomen 122,5 ha en 3 bouwblokken van de Provincie Noord-Holland;
- Uitvoeren van het transitieproces met de gemeenteraden om de ambities te bepalen en toe te werken naar een sluitende begroting voor de langere termijn. Daaraan gekoppeld zal ook de p&c cyclus worden vernieuwd/aangescherpt;
- Werven van ondernemers voor tijdelijke horeca, recreatiebedrijven, activiteiten en evenementen;
- Ontwikkelen van Natuurpark Geestmerloo

Risico's

Het risicoprofiel van het Recreatieschap Geestmerambacht bestaat uit: financiële risico's en bestuurlijk/organisatorische risico's.

De financiële risico's zijn verlaagd sinds er een minnelijke schikking met de provincie is bereikt. Een financiële tegenvaller betreft de uittreedssom van de gemeente Schagen, die na uitspraak van de rechter, lager uitvalt dan door het algemeen bestuur werd verwacht. Daarnaast is de uitputting van het voormalige HAL-fonds in zicht en zijn de toekomstplannen voor nieuwe inkomsten nog niet geconcretiseerd. De gemeenteraad HHW heeft in februari 2019 het Recreatieschap opgedragen een meerjarig sluitende begroting op te stellen waarvan de dekking ook structureel is geborgd. Als gevolg daarvan worden de financiële risico's als 'hoog' aangeduid.

De bestuurlijk/organisatorische risico's doen zich voornamelijk voor op het gebied van verlening van vergunningen door het recreatieschap. Daarnaast bleek de reorganisatie van Recreatie Noord-Holland NV, van invloed op de kwaliteit van bestuursadviesing van het Recreatieschap Geestmerambacht. De bestuurlijk/organisatorische risico's zijn daarom als 'gemiddeld tot hoog' gekwalificeerd.

7 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)

De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) v/h de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD NHN) is een gemeenschappelijke regeling tussen 17 gemeenten in Noord-Holland Noord, de provincie Noord-Holland en de OD NHN. De OD NHN is officieel per 1 juli 2013 van start gegaan. De gemeenteraad Heerhugowaard op 18 juni 2013 ingestemd met het besluit tot toetreding van de RUD NHN (RB2013-075). Vanaf 1 januari 2014 voert de OD NHN milieutaken uit voor de gemeente Heerhugowaard. Elk lid van het algemeen bestuur heeft een vastgesteld aantal stemmen, waarbij stemverdeling voor de gemeenten is gebaseerd op de combinatie van inwoneraantal en in te brengen budget. Het aantal stemmen voor de Provincie is gebaseerd op het in te brengen budget. Het stemgewicht van Heerhugowaard bedraagt 5 % (5 stemmen).

De gemeente Heerhugowaard is wettelijk verplicht een deel van haar milieutaken (basistaken) onder te brengen bij de OD NHN. Daarnaast is de uitvoering van een aantal specifieke milieutaken (lucht, geluid, bodem etc.) bij de OD NHN ondergebracht. Per 1 januari 2020 vormen Langedijk en Heerhugowaard samen een werkorganisatie. Vooralsnog heeft dit geen invloed op de bij de OD NHN ondergebrachte taken. Tot aan een bestuurlijke fusie is er sprake van gescheiden begrotingen en wordt er omtrent de OD NHN separaat aan de gemeentebesturen geadviseerd.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2020

Vanaf de start van de OD NHN is er sprake van zogenaamde lumpsumfinanciering. In 2020 wordt duidelijk of een andere financieringsvorm (bijvoorbeeld outputgericht) mogelijk is. Een extern bureau doet onderzoek naar de (on-)mogelijkheden en zal haar bevindingen aan de deelnemers voorleggen. In het Algemeen bestuur van de OD NHN zal uiteindelijk besluitvorming plaats vinden.

Naast de uitvoering van milieutaken adviseert de OD NHN over milieuvraagstukken en verzorgt het beleid op het gebied van milieu. De OD NHN streeft samen met de deelnemers naar een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving.

In 2020 zal de OD NHN zich samen met de deelnemers zich verder voorbereiden op de implementatie van de Omgevingswet. De Omgevingswet zal ingrijpende gevolgen hebben in de bedrijfsvoering en de samenwerking met de opdrachtgevers.

Risico's

Zoals aangegeven dragen de deelnemers/eigenaren gedurende 5 jaar bij aan de financiering van het masterplan ICT. In 2018 is het geraamde budget niet besteed. In 2019 en daaropvolgende jaren zal deze achterstand worden ingehaald. De OD NHN is gevraagd opdrachtgevers/eigenaren periodiek te informeren over de stand van zaken.

In 2020 zal duidelijk worden of een andere financieringsvorm bijvoorbeeld outputgericht of een variant daarop mogelijk is. Het is aannemelijk dat uurtarief en kengetallen zullen worden bijgesteld. Voor het uitvoeren van de milieutaken zal dan de bijdrage moeten worden verhoogd of een herijking moeten plaatsvinden van taken die bij de OD NHN zijn neergelegd.

Er wordt in de begroting 2020 een overschrijding van de personeelskosten verwacht als de opgeleide trainees niet via natuurlijk verloop op een begrote formatieplaats kunnen worden geplaatst. De trainees hebben een tijdelijk contract van 1,5 jaar. Dit risico is opgenomen in de risicoparagraaf en zal gedekt worden door de algemene reserve. De onttrekking van de werkelijke overschrijding zal plaats vinden op 31 december 2020

Door de aard van de regeling (uitvoeringsorganisatie) is de OD NHN in sterke mate afhankelijk van de bijdragen van haar deelnemers. Wij zijn mede eigenaar en is het in ons belang en dat van de overige deelnemers, dat de OD NHN goed kan functioneren.

8 Cocensus

Cocensus is een gemeenschappelijke regeling die de uitvoerings-werkzaamheden van de gemeentelijke belastingen verricht voor de gemeenten Alkmaar, Bergen, Den Helder, Haarlem, Haarlemmermeer, Heerhugowaard, Hillegom, Langedijk, Beverwijk, Wormerland en Oostzaan. Met ingang van 1 januari 2020 treden de gemeenten Uitgeest, Castricum en Heiloo ook toe tot deze GR. Het stemgewicht wordt vastgesteld aan de hand van de jaarlijkse bijdrage aan Cocensus.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2020

Huisvesting

Cocensus heeft de beschikking over een tweetal kantoorpanden, de hoofdvestiging in Hoofddorp en een dependance in Alkmaar. Per 31 december 2021 eindigt het huurcontract voor het kantoorpand van Cocensus in Hoofddorp. De nieuwe eigenaar, HP Ontwikkeling CV, heeft eind 2018 aangegeven het huurcontract niet te verlengen. Reden hiertoe is dat het gebied waar het kantoorpand gevestigd is, Beukenhorst-West, geheel nieuw gaat worden ontwikkeld. Het kantoorpand van Cocensus wordt gesloopt. Voor de herhuisvesting wordt een projectplan uitgevoerd dat in 2019 tot het sluiten van een voorlopig koopcontract heeft geleid. In 2020 zal het

project herhuisvesting vervolg krijgen in de vorm van aanpassing van de nieuwe locatie en voorbereiding van inhuizing.

Generatiepact

In juli 2018 is bij Cocensus het generatiepact ingegaan. Dit generatiepact biedt medewerkers de mogelijkheid om vanaf hun 60e minder te gaan werken. De hierdoor ontstane capaciteitsruimte kan, mits budgettair neutraal, worden ingezet voor het aantrekken van nieuwe medewerkers. Gekozen is voor de 60-80-100 variant: 60% werken, 80% salaris en 100% pensioenopbouw. Het betreft een pilot. In 2020 zal dit generatiepact worden geëvalueerd en wordt bekeken of het een vervolg krijgt.

Basisregistratie adressen en gebouwen (BAG)

Vanuit Cocensus zijn diverse initiatieven genomen om met de deelnemende gemeenten in overleg te treden over de afstemming van werkzaamheden WOZ-BAG. In de visie van Cocensus zijn hierbij efficiency-verdelen te behalen (eenmalig bewerken voor meervoudig gebruik). Als voorbeeld worden de werkzaamheden genoemd van de verplichte omzetting bij de waardebepaling van m³ naar m². Omdat binnen de BAG een voor de WOZ een te grote afwijking in de geregistreerde m³ geaccepteerd wordt, zal de WOZ de benodigde inventarisatie volledig overnieuw moeten doen. Na verwerking binnen de WOZ-administratie moeten deze mutaties vervolgens aan de BAG geleverd worden en volgens de regelgeving binnen een termijn van 4 dagen verwerkt zijn. Bij een samengang van de WOZ- en de BAG administratie bij Cocensus kan voornoemde mutatie-verwerking veel eenvoudiger c.q. efficiënter. Het streven is om de mogelijkheid van samenwerking in 2020 verder te effectueren.

Risico's

Voor een uitvoeringsorganisatie zoals Cocensus blijven veranderingen in de primaire (bedrijfs-) processen veelal beperkt tot wijzigingen in wet- en regelgeving en wijzigingen in de organisatiestructuur.

Cocensus gebruikt het risicomangement als integraal onderdeel van de aansturing van de organisatie. In het kader van de p&c cyclus vindt daartoe halfjaarlijks een update van de risico's plaats. In de update van risico's zijn voor de 2e helft 2019, maar ook voor 2020, de volgende zaken nader benadrukt:

- De gevolgen en de risico's en beheersbaarheid van de in 2019 gerealiseerde outsourcing van de technische infrastructuur en het technisch beheer;
- De gevolgen, risico's en beheersbaarheid van de AVG, met name als het gaat om de verwerking van persoonsgegevens. Bij elke afdeling is onderzocht waar de verwerking van persoonsgegevens plaatsvindt en hoe de borging in het kader van de AVG is geregeld.

9 Bedrijfsvoeringsorganisatie Halte Werk

De gemeenten Heerhugowaard, Alkmaar en Langedijk zijn per 1 januari 2015 deelnemer in de GR bedrijfsvoeringsorganisatie Halte Werk. De gemeenschappelijke regeling is opgericht op grond van efficiency en effectiviteit en vanwege kwetsbaarheid in de uitvoering van de Participatiewet. Halte Werk is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet en aanverwante regelingen op het gebied van inkomensondersteuning en arbeid gerelateerde participatie (IOAW, IOAZ, Minimabeleid, Schuldhulpverlening en Bbz).

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2020

De doelstellingen voor 2018 e.v. zijn geactualiseerd en zijn gericht op:

1. Klanten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt activeren
2. Leefsituatie van de klant bepalend voor integrale benadering
3. Effectievere toeleiding naar werk
4. Gezamenlijke ondersteuning van klanten binnen het gehele sociale domein
5. Het continu verbeteren van de bedrijfsvoering

Per kwartaal wordt gerapporteerd door middel van een dashboard.

Sinds 2018 geldt het uitbouwen van de samenwerking met het WNK Personeelsdiensten geldt als belangrijkste ontwikkeling. Regionale samenwerking die in de uitvoering nog meer is gericht op de ontwikkelingsmogelijkheden van inwoners wordt gezien als gemeenschappelijke opgave. Gemeenten achten een robuuste sociale infrastructuur dat bestand is tegen conjuncturele gevoeligheden van de werkvoorziening daarbij noodzakelijk. Uitgaande van dienstverlening aan de meest kwetsbare mensen om naar vermogen perspectief te bieden om mee te kunnen doen in de samenleving. In 2019 is de andere manier van werken in eerste instantie met pilots ingevuld, Evaluatie van de pilots vindt plaats in 2020. De uitkomsten zullen richtinggevend zijn voor het vervolg dat in 2020 nader wordt uitgelijnd.

Risico's

De dienstverlening aan de meest kwetsbare inwoners sluit niet aan bij de gemeentelijke opgave. Dit betekent tevens dat er is sprake van een financieel groot risico, zowel in de beschikbare rijksmiddelen (BUIG-gelden en participatiebudget) als in de bedrijfsvoering van de verschillende organisatiedelen uitvoering Participatiewet.

10 NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.

De gemeente Heerhugowaard is aandeelhouder van de bank NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de BNG aandelen van de gemeente. 50% van de aandelen is in bezit van gemeenten en provincies. De andere 50% heeft het Rijk in bezit. Heerhugowaard heeft 9.789 aandelen met een nominale waarde van € 2,50.

11 NV Houdstermaatschappij GKHN (Gasbedrijf Kop Noord Holland)

De gemeente Heerhugowaard is samen met 27 andere gemeenten aandeelhouder van de NV Houdstermaatschappij GKNH. Het totaal aantal aandelen bedraagt 4.646. Heerhugowaard heeft 327 aandelen.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2020

Als gevolg van liquidatie van de Houdstermaatschappij GKNH zijn op 18 december 2017 de aandelen die de Houdstermaatschappij had in het kapitaal van Alliander, verdeeld over de bij de Houdstermaatschappij betrokken gemeenten. Hierdoor zijn deze gemeenten rechtstreeks aandeelhouder geworden van Alliander. De Houdstermaatschappij is als zodanig geen verbonden partij meer.

12 Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland-Noord NV

Beschrijving en doel

Met de ondertekening van de Samenwerkingsovereenkomst in december 2017 is het Ontwikkelingsbedrijf op 1 januari 2018 van start gegaan in deze nieuwe context.

Het doel van de samenwerking is:

1. Het versterken van de strategische samenwerking van en onderlinge afstemming tussen ondernemers, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen, lokale en provinciale overheden en regionale samenwerkingsverbanden in Noord-Holland Noord.
2. Met deze samenwerking een positief vestigings- en ondernemersklimaat in Noord-Holland Noord verder te ontwikkelen.
3. Noord-Holland Noord collectief en effectief te representeren in haar belangen, ambities en doelstellingen, en bij mogelijke samenwerkingsmogelijkheden met andere regio's in Nederland of daarbuiten.

De Samenwerkingsovereenkomst is ondertekend door de 18 gemeenten in Noord-Holland Noord en provincie Noord-Holland. Hiermee is aan het Ontwikkelingsbedrijf de opdracht gegeven om gedurende de looptijd van de Dienstverleningsovereenkomst activiteiten te verrichten ten dienste van de gestelde doelen. Tot deze activiteiten behoren activiteiten die de samenwerking en verstandhouding tussen lokale en provinciale overheden, ondernemers en onderwijs- en kennisinstellingen verbeteren en stimuleren zoals beschreven in het Meerjarenplan en de Jaarplannen, tevens faciliteert het Ontwikkelingsbedrijf de lobby voor onze regio.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2020

Het Jaarplan 2020 van het Ontwikkelingsbedrijf wordt door de aandeelhoudersvergadering van november 2019 vastgesteld. De 3 regio's in Noord-Holland Noord: West-Friesland, Kop van NH en Regio Alkmaar werken nu aan regionale programma's. Voor onze regio is dat de Focusagenda. Voor alle drie de regio's geldt dat de regioprogramma's nog verdere operationalisering behoeven. Het Jaarplan van het Ontwikkelingsbedrijf zal hierop worden aangescherpt.

Voor het behalen van de doelen zet het Ontwikkelingsbedrijf in op vier strategieën, namelijk:

1. **Regiomarketingstrategie**
Merkbekendheid Holland Boven Amsterdam vergroten (HBA) door met destiniemarketing, regiomarketing en public affairs vanuit één merk doelgroepgerichte communicatie te voeren.
2. **Vestigingsklimaatstrategie**
HBA heeft het aantrekkelijkste fysieke vestigingsklimaat voor ondernemers door een ondernemersgerichte aanpak op het gebied van werklocaties en verblijfsrecreatie.
3. **Acquisitiestrategie**
Het versterken van de regionale economische structuur door het actief aantrekken van nieuwe bedrijven met toekomstbestendige werkgelegenheid.
4. **MKB-strategie**
Vergroten van de groeikansen van stuwende bedrijven in de regio door onafhankelijk maatwerk op het terrein van financiering, arbeidsmarkt, innovatie, huisvesting en business development.

De activiteiten van het Ontwikkelingsbedrijf hebben direct dan wel indirect effect op het economische klimaat in Heerhugowaard.

Kader

Regionale economische samenwerking:

Ten behoeve van voortzetting bestaand economisch beleid en opdrachtverlening aan ONHN is de gemeenteraad akkoord gegaan de bijdrage aan het Ontwikkelingsbedrijf tot en met 2021 voort te zetten, en daarmee de samenwerking voort te zetten (Raadsbesluit RB2017021). Dit in het kader van RB2015028, Heerhugowaard onderneemt, strategisch kader economisch domein.

Risico's

Tot een maximum van de jaarlijkse bijdrage (€114.000,-) in het geval van faillissement Ontwikkelingsbedrijf.

13 Heerhugowaard Sport NV

Heerhugowaard Sport N.V. is door de gemeente per 1 januari 2016 opgericht ten behoeve van het beheer en exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties en het faciliteren van activiteiten op het gebied van sport en bewegen, waarbij de gemeente 100% lokale aandeelhouder is.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2020

Voor ogen staat een efficiënte benutting van de accommodaties. Naast het faciliteren en beheren van de accommodaties is in 2019 de tak sport en bewegen verder uitgebreid. Sport en Bewegen doet een beroep op de eigen kracht van verenigingen en inwoners. Zij organiseert veel verschillende sportactiviteiten voor een grote variëteit aan doelgroepen. Het activiteitenaanbod varieert van wekelijks terugkerende activiteiten met kleine groepen tot grootschalige evenementen voor de hele regio. Veel van deze activiteiten worden samen met een relevante sportvereniging georganiseerd.

In het onderwijs wordt nadrukkelijk ingezet op de sportieve ontwikkeling van het kind door de kwaliteit van het bewegingsonderwijs waar mogelijk te verbeteren. Het stimuleren van een gezonde leefstijl is een vast thema en krijgt steeds meer vorm door het preventieakkoord. Het aanbod dat Heerhugowaard Sport in korte tijd heeft ontwikkeld met de lokale sportaanbieders is divers, vraaggericht en laagdrempelig.

Risico's

Laag. De gebouwen zijn in eigendom van de gemeente. De betreffende kapitaallasten, reserves en voorzieningen groot onderhoud zijn onderdeel van de gemeentelijke boekhouding.

14 Coöperatie Coöperatief Stimuleringsfonds Duurzame Energie Coöperatie Regio Alkmaar U.A.

De Duurzame Energie Coöperatie Regio Alkmaar (DECRA) is opgericht in 2014 door de gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Heerhugowaard en het afval- en energiebedrijf HVC als een stimuleringsfonds. In de loop van 2017 hebben Uitgeest en Heiloo zich bij het fonds aangesloten. DECRA richt zich op het aanjagen van duurzame energieprojecten in de regio en het investeren van de opbrengsten in nieuwe duurzame projecten. Alle leden (gemeenten en HVC) hebben een startbedrag (voor gemeenten naar rato van het aantal inwoners) ingelegd en HVC levert daarnaast ook haar brede technologische kennis en ervaring van duurzame energieprojecten in (warmte, biomassa, wind, zon en geothermie).

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2020

DECRA is in 2018 op zoek gegaan naar nieuwe kansen/projecten waar het als revolverend fonds en ontwikkelaar op kan treden. Het betreft duurzame energieprojecten die een substantiële bijdrage leveren aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten in het DECRA gebied. De projecten dienen een gezonde (nagenoeg marktconforme) rendementsrisicoverhouding te kennen zodat het fonds op langere termijn kan bestaan en de impact kan groeien. Daarnaast moet er ook ruimte zijn voor kansrijke projectvoorstellen die een financieel zetje nodig hebben. Samen met de energiecoöperaties en maatschappelijke initiatieven is een programma ontwikkeld om tot gezamenlijke realisatie te komen van kansen op het gebied van duurzame energie.

16 Heerhugowaard en het Hoogheemraadschap

De gemeenschappelijke regeling Heerhugowaard en het Hoogheemraadschap is de lichtste vorm van samenwerkingsverband op basis van de 'Wet Gemeenschappelijke Regelingen' tussen de gemeente en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. De regeling is op 19 juli 2005 van kracht geworden. Gemaakte kosten worden over en weer verrekend.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2020

De gemeenschappelijke regeling blijft bestaan voor het geval de noodzaak in de ontwikkelingsgebieden zich voordoet. Er zijn geen specifieke voornemens voor 2018.

17 Kaderregeling HAL-samenwerking

De gemeenschappelijke regeling Heerhugowaard, Alkmaar en Langedijk en is de lichtste vorm van samenwerkingsverband op basis van de 'Wet Gemeenschappelijke Regelingen'. De regeling is in 1991 van kracht geworden.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen voor 2020

Per 1 januari 2005 is het projectbureau HAL opgeheven. De kaderregeling is na die datum 'werkloos' blijven bestaan. Er zijn voor 2018 geen voornemens binnen de kaderregeling.

Grondbeleid

Inleiding

Op grond van artikel 16 BBV bevat de paragraaf grondbeleid tenminste:

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten op de grondexploitaties;
- Een onderbouwing van de winstneming;
- De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves in relatie tot de risico's van de grondzaken.

In voorliggende paragraaf wordt achtereenvolgens op de hierboven genoemde aspecten ingegaan. Daarnaast wordt ingegaan op het financieel management van grondexploitaties en wordt inzicht gegeven in de geraamde lasten en baten voor 2019 per grondcomplex.

Visie

Grondbeleid is een sturingsmiddel voor de gemeente. Het gaat bij dat beleid om het stimuleren of uiteindelijk afdwingen van gewenst gebruik van grond door de inzet van de instrumenten die de gemeente hiervoor beschikbaar heeft.

Het gewenst gebruik van grond wordt ontleend aan de doelen die zijn opgenomen in de raadsagenda, de daar in opgenomen thema's en de daaraan ten grondslag liggende beleidsnotities op het gebied van wonen, et cetera.

De werking van het grondbeleid heeft voornamelijk effect op de doelstellingen die zijn opgenomen in het raadsagenda 2018-2022. Vastgestelde datum 29 mei 2018.

De basis voor het grondbeleid ligt in de kaderstellende beleidsnota's '*Structuurvisie 2020*' vastgesteld in de raad van 27 september 2011 (RB2011-076), en de '*Bouwstenen Hoofdwegenstructuur Heerhugowaard*' en de '*Woningbehoefte*' (beiden raad februari 2004).

Grondbeleid

De raad heeft op 24 juni 2008 de kadernota '*Grondbeleid 2008: Grond onder de voeten*' (RB2008-074) vastgesteld. In deze nota wordt achtereenvolgens ingegaan op de diverse aspecten van grondbeleid:

- Verwerving inclusief strategische verwerving;
- Tijdelijk beheer;
- Gronduitgifte, inclusief grondprijnsbeleid;
- Kostenverhaal;
- Financieel management.

In de notitie grondexploitaties 2016 en de nota faciliterend grondbeleid van de commissie BBV (maart 2016) zijn daarnaast stellige uitspraken en aanbevelingen gedaan over de

grondexploitaties en de verwerking in begroting en jaarrekening. In de beoordeling van de financiële situatie hanteren accountants deze notities als kader.

In de opzet van onze grondexploitaties en de te nemen maatregelen zijn deze notities leidraad, in combinatie met de op 24 juni 2008 vastgestelde nota '*Grondbeleid 2008*' en de 26 mei 2009 vastgestelde nota '*Grondprijnsbeleid 2009: Prijsvorming op gegronde basis*' (RB2009-045).

De kaders bieden voldoende ruimte en aanleiding om naar solide en creatieve oplossingen te zoeken en om in te spelen op de wijzigende omstandigheden. Naar aanleiding van de in maart 2016 verschenen notities van de commissie BBV was de noodzaak om de '*eigen*' kaders van het grondbeleid van de raad te beoordelen. De uitkomst was dat de huidige kaders voldoen.

1-01-2021 zal de Omgevingswet in werking treden. De inwerkingtreding van de Aanvullingswet Grondeigendom is eveneens beoogd op 1-01-2021. Mocht de Omgevingswet en de Aanvullingswet Grondeigendom hiertoe aanleiding geven, zal de nota '*Grondbeleid 2008 Grond onder de voeten*' worden aangepast.

Grondprijnsbeleid

De nota '*Grondprijnsbeleid 2009: Prijsvorming op gegronde basis*' is het kader voor de bepaling van grondprijzen. In deel I van deze nota zijn de methodes beschreven om te komen tot de grondprijzen en de grondprijzen voor de belangrijkste ruimtelijke functies in de gemeente. Deel II vermeldt de grondprijzen (richtprijzen) per functie. Deze wordt periodiek herzien door het college, recent per 1-01-2019.

Uitgangspunt voor de bepaling van de grondprijzen is dat de uitgifte van gronden tegen marktconforme (grond)prijzen plaatsvindt. Het netto resultaat komt ten gunste van de grondexploitaties, producten of reserves, tenzij hierover door uw raad expliciet anders wordt besloten.

1-01-2021 zal de Omgevingswet in werking treden. De inwerkingtreding van de Aanvullingswet Grondeigendom is eveneens beoogd op 1-01-2021. Mocht de Omgevingswet en de Aanvullingswet Grondeigendom hiertoe aanleiding geven, zal de nota '*Grondprijnsbeleid 2009 Prijsvorming op geronde basis*' worden aangepast.

Strategische verwerving

Zoals in de nota 'Grondbeleid 2008' is weergegeven onder paragraaf 3.1.5. heeft de gemeenteraad voor strategische aankopen een financieel kader bepaald van maximaal € 2,5 miljoen.

In het kader van deze strategische aankopen gemaakte verwervingskosten worden verantwoordt onder de materiële vaste activa (MVA).

Als de gemeenteraad een grondexploitatie of investeringskrediet als kader vaststelt, worden deze uit strategische overwegingen aangekochte gronden c.q. gebouwen, die verantwoordt zijn onder de materiële vaste activa en betrekking hebben op deze vastgestelde grondexploitatie of het vastgestelde investeringskrediet, overgeboekt van uit de materiële vaste activa naar de bouwgronden in exploitatie (BIE).

Door de verscherpte regelgeving in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) herziene notitie grondexploitatie maart 2016 is het niet geoorloofd deze gebouwen en gronden te activeren

binnen de werking van de NIEGG. Onder de huidige omstandigheden wordt het instrument met grote terughoudendheid gebruikt.

Gronduitgifte

Primair uitgangspunt bij gronduitgifte is de overdracht van het volle eigendom, echter ook de overige vormen van gronduitgifte worden in principe opengehouden.

Op 27 september 2016 is met raadsbesluit RB2016075 een aanpassing gedaan in het gemeentelijk grondbeleid waarmee gronduitgifte in erfpacht voor bedrijventerreinen mogelijk is gemaakt.

Kostenverhaal

Bij actief grondbeleid ontstaat de mogelijkheid om naast de kosten voor het bouwrijp maken van de uit te geven kavels ook de kosten voor het aanleggen en inrichten van de openbare buitenruimte en de afdracht voor 'Bovenwijkse voorzieningen' bij de marktconforme verkoopopbrengsten van bouwgrond te betrekken. De systematiek van afdracht voor de Nota Bovenwijkse Kosten is in RB2017006 d.d. 18 april 2017 vastgelegd.

In de situaties dat de gemeente geen grondexploitatie voert verhaalt de gemeente de gemaakte kosten. Dit gebeurt op minnelijke wijze (privaatrechtelijk) en als dat niet mogelijk is kan de gemeente alsnog via de 'Grondexploitatiewet' een bijdrage in de te maken en reeds gemaakte kosten afdwingen (publiekrechtelijk).

Bij ontwikkeling van gebieden als onderdeel van de 'Structuurvisie 2020' (actualisatie van het 'Structuurbeeld 2005-2015', raad 27 september 2011) of een actualisatie hiervan, zal bij de beoordeling over het toepassen van actief dan wel passief grondbeleid en het bepalen van de verwervingsstrategie ook de werking van de '*Grondexploitatiewet*' worden betrokken.

Resultaat grondbedrijfcomplexen

Het BBV schrijft voor dat de presentatie van de te verwachten resultaten in de paragraaf grondbeleid dient te gebeuren tegen nominale waarde. Wanneer bij de berekening van de voorziening voor de verliesgevendende grondexploitaties een andere waarderingsgrondslag wordt gehanteerd (de contante waarde), dan moet het effect hiervan op de te verwachten resultaten voor zowel de negatieve als de positieve grondexploitaties worden toegelicht.

De resultaten van de grondbedrijfcomplexen zijn in de MPG en in de jaarrekening weergegeven op eindwaarde en op netto contante waarde (NCW). De hoogte van de verliesvoorzieningen is gebaseerd op de netto contante waarde. Om deze reden worden zowel de resultaten op netto contante waarde, op eindwaarde en op nominale waarde weergegeven.

- De nominale waarde is de waarde van een post op het moment waarop de grondexploitatie is opgesteld (de actuele waarde van een post). In de nominale waarde zijn de effecten van de inflatie en rente niet verwerkt.
- De reële waarde is de nominale waarde, vermeerderd met inflatie tot het moment waarop die post gerealiseerd wordt.
- De eindwaarde van een post in de grondexploitatie is de reële waarde, vermeerderd met rentekosten dan wel -opbrengsten tot het einde van de looptijd van de grondexploitatie.
- De netto contante waarde van de eindwaarde, verdisconteerd met rente tot het moment van opstellen van de grondexploitatie of de datum van de laatste herziening.

Resultaten grondbedrijfcomplexen per 1 januari 2018:

Actief grondbeleid

Bedragen x € 1.000

Complex	Verwachte einddatum exploitatie	Resultaat op nominale waarde	Resultaat op eindwaarde	Prognose resultaat jaarstukken 2018 NCW per 1-1-2019	Verliesvoorziening
G.735 van Foreeststraat	31-12-2019	2	1	1	
G.737 Stationsgebied - Gildestraat e.o.	31-12-2028	787	826	680	
G.749 Zandhorst III	31-12-2019	106	108	106	
G.763 De Horst e.o.	31-12-2020	97	91	88	
G.771 De Vaandel Midden	31-12-2026	1115	841	717	
G.780 De Draai	31-12-2030	10939	10445	8237	
G.800 HHW-Zuid (Stedelijk gebied)	31-12-2023	1745	1788	1619	
G.842 Stadshart	31-12-2026	-5922	-6766	-5774	-5774
G.850 Beveland	31-12-2019	176	178	175	
Totaal		9045	7512	5849	-5774

Passief grondbeleid

Bedragen x € 1.000

Complex	Verwachte einddatum exploitatie	Resultaat op nominale waarde	Resultaat op eindwaarde	Prognose resultaat jaarstukken 2017 NCW per 1-1-2018	Verliesvoorziening
G.733 Middenweg 30	31-12-2019	0	0	0	
G.753 Broekhorn	31-12-2019	0	0	0	
G.797 Acacialaan	31-3-2019	0	0	0	
Totaal		0	0	0	0

Winst- en verliesneming

In eerdergenoemde nota 'Grondbeleid 2008' zijn in paragraaf 7.1.4 'Winst- en verliesneming' de voorwaarden voor het nemen van winst en verlies bij grondexploitatie opgenomen met als basis de bepalingen uit het BBV.

Deze bepalingen zijn, mede op advies van de Commissie BBV, nader uitgewerkt naar een lokale afweging tussen het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel.

In de praktijk betekent dit dat onder de volgende voorwaarden tussentijds winst kan worden genomen;

- er is sprake van een positieve boekwaarde (gerealiseerde opbrengsten zijn hoger dan gerealiseerde kosten); en

- de nog te maken kosten kunnen ruimschoots worden afgedekt door deze positieve boekwaarde.

Het verschil tussen de positieve boekwaarde en nog te maken kosten wordt als tussentijdse winst aangeduid. De tussentijdse winst wordt bepaald bij de jaarstukken.

Verwachte verliezen dienen direct ten laste van het resultaat te worden gebracht.

Risicobeheersing en scenario's

Aan het voeren van een grondexploitatie kleven risico's en planeconomie is geen exacte wetenschap. Dat maakt het noodzakelijk goed duidelijk te maken op basis waarvan een grondexploitatie is opgebouwd. Zo kan worden ingeschat hoe groot de risico's de komende tijd zijn en of er aanvullende maatregelen nodig zijn. Dit is belangrijk om te weten, omdat ze effect hebben op de balans en reservepositie en een doorwerking kunnen hebben op de exploitatiebegroting.

Het betekent dat het meest waarschijnlijk geacht scenario wordt voorgelegd aan uw raad. Dat is gebaseerd op marktanalyse, prijsontwikkeling, eigen beleidsvoornemens en van andere overheden, woningbouwprognoses en dergelijke. Hierbij worden de zogenaamde P's, Programma, Prijs, Planning, Parameters en Plaats, als waardebepalers gehanteerd. Daarnaast wordt in beeld gebracht wat de effecten zijn als één van de P's anders uitpakt. Deze scenario analyses worden in het voortraject van een herziening gemaakt.

Het resultaat hiervan is een meest waarschijnlijk geacht scenario waarin de onzekerheden zo veel als mogelijk zijn gereduceerd en onderbouwd en beïnvloedingsopties zijn benoemd. In paragraaf B '*Weerstandsvormen en risicomanagement*' is het verschil tussen de scenario's als risicobedrag opgenomen.

Indien twee scenario's op basis van de verwachtingen een even grote kans hebben zich te voltrekken wordt het verschil niet meer als risico opgenomen, maar wordt een voorziening getroffen.

Financieel management

De laatst door uw raad vastgestelde grondexploitaties vormen de kaders waarbinnen het college de grondexploitaties uitvoert. In de bestuursrapportage geeft het college inzicht aan uw raad of en zo ja voor welke grondexploitatie herzieningen nodig zijn. Dit gebeurt op basis van de voortgang en ontwikkeling in de betreffende grondexploitatie. De herzieningen worden in de eerste helft van het jaar aan uw raad ter besluitvorming voorgelegd.

De nieuw vastgestelde grondexploitaties zijn onderdeel van de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG). Daarin zijn ook de actualisaties opgenomen van alle overige grondexploitaties. De MPG krijgt uw raad jaarlijks tegelijkertijd met de jaarstukken en de Voorjaarsnota ter kennisname voorgelegd.

Lasten en baten 2020 grondcomplexen

In de volgende tabel zijn de geraamde lasten en baten per grondcomplex voor 2020 opgenomen.

Grondcomplex	Resterende looptijd (in jaren) vanaf 2020	Lasten 2020	Baten 2020	<i>Bedragen x € 1.000</i>
				Saldo Lasten/ Baten 2020 1)
G.771 De Vaandel Midden	31-12-25	172	2.050	1.878
G.780 De Draai	31-12-30	4.500	11.500	7.000
G.800 HHW-Zuid (Stedelijk gebied)	31-12-23	6.310	4.400	-1.910
G.842 Stadshart	31-12-25	300	-	-300
Totaal grondcomplexen		11.282	17.950	6.668

Raadsagenda

Thema / Programma	1.Heerhugowaard inclusief en zorgzaam	2. Duurzaam wonen in Heerhugowaard	3.Heerhugowaard goed ontsloten, groen en veilig	4.Economie en werkgelegenheid	5.Heerhugowaard goed beheerd	6.Democratische vernieuwing
0.Bestuur en ondersteuning	-Zorgdragen voor een toegankelijk en gastvrij Heerhugowaard				- Interne organisatie	- Democratische vernieuwing
1. Veiligheid			- Veilig HHW			
2.Verkeer vervoer en waterstaat	-Zorgdragen voor een toegankelijk en gastvrij Heerhugowaard -Een goed niveau van voorzieningen	- Energie neutraal Heerhugowaard 2030	- Veilig HHW - Bereikbaarheid HHW			
3.Economie	-Zorgdragen voor een toegankelijk en gastvrij Heerhugowaard	- Energieneutraal Heerhugowaard 2030	- Bereikbaarheid HHW - Groen HHW	- Vestigingsklimaat - Aan het werk		
4.Onderwijs		- Energieneutraal Heerhugowaard 2030		- Aan het werk		
5.Sport cultuur en recreatie	- Een goed niveau van voorzieningen	- Energieneutraal Heerhugowaard 2030				
6.Sociaal domein	-Zorgdragen voor een toegankelijk en gastvrij Heerhugowaard		- Veilig HHW	- Aan het werk	- Zorg goed besteed	

	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelen effectief armoedebeleid - Voorkomen en tegengaan van eenzaamheid 					
7.Duurzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> - Zorgdragen voor een toegankelijk en gastvrij Heerhugowaard 	<ul style="list-style-type: none"> - Energieneutraal Heerhugowaard 2030 	<ul style="list-style-type: none"> - Veilig HHW - Groen HHW 			
8.Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing	<ul style="list-style-type: none"> - Zorgdragen voor een toegankelijk en gastvrij Heerhugowaard 	<ul style="list-style-type: none"> -Uitvoeringsplan Woonvisie - Energieneutraal Heerhugowaard 2030 	<ul style="list-style-type: none"> - Bereikbaarheid HHW - Groen HHW 	<ul style="list-style-type: none"> - Vestigingsklimaat 	<ul style="list-style-type: none"> - Interne organisatie 	

Thema 1 Heerhugowaard inclusief en zorgzaam

Als gevolg van de verdergaande vergrijzing en individualisering van onze maatschappij zal eenzaamheid onder alle leeftijdsgroepen de komende jaren eerder toenemen dan afnemen. Tevens neemt het aantal dementerenden toe en mensen moeten langer thuis wonen. De vraag naar dagbesteding, begeleiding, huishoudelijke hulp, vervoer en woningaanpassingen zal toenemen.

Het huidige armoedebeleid is onderverdeeld in twee onderwerpen: voorzieningen voor minima en schuldhelpverlening. Voor beide onderwerpen zijn recent beleidskaders vastgesteld door de Raad en voor beide onderwerpen is een uitvoeringsagenda opgesteld. Er is echter ook een groep inwoners die door een gebeurtenis, bijvoorbeeld echtscheiding, in een armoedesituatie terecht komen, maar die niet in aanmerking komen voor de huidige voorzieningen. Ook deze inwoners willen we bijstaan en helpen.

De gemeente faciliteert en stimuleert het gebruik van passende en aantrekkelijke sport-, cultuur- en recreatievoorzieningen die toegankelijk en laagdrempelig zijn voor iedereen die er gebruik van wil maken.

Een nieuwe taak die, zoals het nu naar uitziet, per 2021 onder verantwoordelijkheid van de individuele gemeenten gaat komen is het 'beschermd wonen'. Het gaat om maatschappelijke opvang van bijzondere doelgroepen die soms met grote spoed, veelal tijdelijk, dag- of nachtopvang nodig hebben. Vaak met een vorm van begeleiding. Denk aan verslavingszorg en huiselijk geweld.

Thema 2 Duurzaam wonen in Heerhugowaard

De gemeente Heerhugowaard werkt aan een toekomstbestendige duurzame stad. Duurzaamheid gaat in Heerhugowaard over meer dan energie. We werken aan een gezonde stad, voor de mensen die nu in Heerhugowaard wonen, maar ook voor de toekomstige bewoners. Een gebalanceerde groei op zowel sociaal, economisch, als ruimtelijk vlak is voor een duurzame stad cruciaal.

Om de energietransitie tot een succes te brengen, zullen we moeten samenwerken met alle stakeholders die te maken hebben met de energietransitie. In Heerhugowaard heeft de gemeente deze partijen samengebracht in het Slim Energienet Heerhugowaard. Dit is een samenwerkingsverband met als doel om de energietransitie op een slimme, duurzame manier vorm te geven.

In Heerhugowaard moet het aantrekkelijk wonen zijn voor iedereen. Het is belangrijk dat we beschikken over een divers aanbod aan woningen: betaalbare woningen voor jongeren, starters, ouderen en voldoende beschikbaarheid van woningen in de verschillende prijsklassen. Duurzaam ontwikkeld.

Een goed schoolgebouw is een randvoorwaarde om het primaire onderwijsproces goed te faciliteren. Uiteraard is er aandacht voor duurzaamheid bij het realiseren van nieuwe huisvesting. De laatste tien jaar worden alle nieuwe gebouwen voorzien van warmte-koude-opslag en zonnepanelen en zijn daarmee in beginsel 'van gas los').

Met een toenemende regionale oriëntatie zullen we beter in staat blijven ons goed te positioneren en uit te dragen wat we te bieden hebben. We werken in Regio Alkmaar en Noord-Holland Noord

zo aan een toekomstbestendige, innovatieve en duurzame economie, waar vraag en aanbod naar (werk-)locaties in evenwicht zijn.

Thema 3 Heerhugowaard goed ontsloten, groen en veilig

Bereikbaarheid is een belangrijke voorwaarde voor de aantrekkelijkheid van Heerhugowaard, of het nu gaat om wonen, werken, ondernemen of bezoeken. Alle vervoersmiddelen leveren daarin hun deel: auto, openbaar vervoer en fiets. Daarbij gaat het niet alleen om toegang tot Heerhugowaard vanuit de regio, maar ook om directe, snelle verbindingen tussen regio's en om comfortabele en veilige verkeersbewegingen binnen onze gemeentegrenzen.

We richten ons zo op het bereikbaar houden van locaties die van essentieel belang zijn voor de economische ontwikkeling en de vitaliteit van Heerhugowaard, voor zowel personen- als vrachtvervoer. We zorgen voor een goede en veilige doorstroming van het verkeer binnen de gemeente en regio en we zetten ons voortdurend in voor goede verbindingen met ons omliggende regio's.

Openbaar groen draagt bij aan een gezonde leefomgeving waarin bewoners kunnen recreëren. Groen versterkt de ruimtelijke structuur, de leefbaarheid en klimaatbestendigheid van de stad. Groen draagt bij aan sociale doelstellingen en doelstellingen op het gebied van gezondheid, biodiversiteit, luchtkwaliteit en reductie van hittestress en waterdoelstellingen.

Oplossingen voor vraagstukken op het gebied van veiligheid en openbare orde vragen in veel gevallen om een brede aanpak, zowel in het fysieke als het sociale domein. Het is daarom belangrijk dat de samenwerking tussen de diverse partners binnen en tussen deze twee domeinen goed verloopt. Deze verbindingen en samenwerkingsvormen worden steeds belangrijker voor een effectieve aanpak van maatschappelijke vraagstukken.

Thema 4 Economie en werkgelegenheid

Economische ontwikkelingen manifesteren zich op verschillende schaalniveaus en de gemeente heeft daarin een belangrijke rol. Trends en ontwikkelingen in de regio noodzaken ons voortdurend na te denken over de positie, de betekenis en de ambitie van Heerhugowaard in de regio. Van daaruit zal tactisch en strategisch naar samenwerkingen gezocht worden.

Een aantrekkelijke stad is een stad waar mensen graag wonen, bedrijven zich graag vestigen en bezoekers graag komen. Heerhugowaard zet in op een gezonde economische positie als belangrijke schakel in Regio Alkmaar, Noord-Holland Noord, goed verbonden over de weg en met openbaar vervoer met andere stedelijke regio's. Daarom is één van de doelstellingen van onze gemeente om een stad te zijn met een goed investerings- en vestigingsklimaat, dat kansen biedt voor iedereen.

Wij werken aan een duurzame, ontwikkelingsgerichte en inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen die kan werken, werkt. Daarom speelt Heerhugowaard een aanjagende, stimulerende en faciliterende rol in het accountmanagement van bedrijven.

We willen met ondernemers, bewoners en ontwikkelaars in gesprek gaan om nieuwe initiatieven een plek te kunnen geven. Het verleggen van die accenten in gebiedsontwikkeling komt enerzijds door beleid van hogere overheden: binnenstedelijk en bij ov-knooppunten ontwikkelen. Tegelijkertijd leiden behoeften in de stad zelf tot meer binnenstedelijk ontwikkelen: vergrijzing, (geclusterde) woon-zorg opgaven, langer thuiswonen, jongerenhuisvesting, een trend van kleinere huishoudens en kleinere woningen en ook de behoefte aan tijdelijke woonoplossingen. Er is nu eenmaal een grote diversiteit aan doelgroepen en leefstijlen in onze gemeente en regio.

De gemeente Heerhugowaard vindt het belangrijk om in te zetten op kwalitatief goed onderwijs, toegesneden op de behoefte van ieder kind. Daartoe wordt samengewerkt met de schoolbesturen in onze gemeente en regionale samenwerkingsverbanden binnen het onderwijs. De gemeente faciliteert en stimuleert, in samenwerking met het onderwijs, jongeren bij het behalen van een startkwalificatie voor een goede aansluiting op vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt.

Voor elke bijstandsklant wordt gezocht naar een passend aanbod. De leefsituatie van de klant is hierbij bepalend voor de integrale benadering, waarbij geredeneerd wordt vanuit de klant en zijn behoeftes. Klanten worden zo mogelijk direct verbonden aan werkgevers.

Thema 5 Heerhugowaard goed beheerd

De doorontwikkeling van onze organisatie is belangrijk gezien de voortdurend veranderende context waarin de gemeente werkt. Het vraagt om een lerende organisatie waarbinnen professionals zich blijven ontwikkelen. Soms zijn veranderingen in manieren van werken nodig. Dat is zeker het geval nu Heerhugowaard en Langedijk per 1 januari 2020 ambtelijk fuseren. TOP dienstverlening is en blijft ons uitgangspunt. Onze professionals in de organisatie leveren dit door altijd een stap voor te zijn, door de zaken met elkaar en voor elkaar aan te pakken en uit te voeren en door het werk met passie te verrichten.

Na de transitieperiode, waarin de gemeente verantwoordelijk werd voor de Wmo, participatie en jeugd, staan we voor de opgave om een verdergaande transformatie te realiseren. De transformatie is reeds in gang gezet. Het gaat hierbij om de verandering van de structuur en de verandering van werkwijze en houding. De komende periode zetten we sterk in op een verdere verbetering van de integrale samenwerking in onze toegang tussen jeugdhulp, Wmo, participatie en onderwijs. De integratie en harmonisatie van de Heerhugowaardse en de Langedijkse manieren van werken en benaderen geven dit een extra dimensie.

Dat doen we vanuit de leefwereld van mensen en vanuit de 'bedoeling' in plaats vanuit systemen en protocollen. En vanuit de beweging: van ingewikkeld naar eenvoudig en slim organiseren.

Binnenstedelijk ontwikkelen vereist veel van een gemeentelijke organisatie, terwijl de druk op de woningmarkt toeneemt en versnelling in bouwprojecten op alle bestuursniveaus wordt uitgedragen. Al onze opgaven in bestaand stedelijk gebied zijn lastiger te realiseren in geld, organisatie en tijd. De relatie tussen wat we willen bereiken als Stad van Kansen, onze ambitie, de druk op de woningmarkt en onze rolinvulling van uitnodigende overheid, zullen de komende jaren in balans gebracht moeten worden met de ambtelijke capaciteit die beschikbaar is.

Thema 6 Democratische vernieuwing

Vertrouwen in onze samenleving en elkaars handelen vormt de basis voor democratische vernieuwing. Met de gemeenteraad is afgesproken dat we gezamenlijk dit thema vorm zullen geven. Door te luisteren ontdekken we wat de samenleving zelf kan doen en waar wij als overheid kunnen faciliteren en stimuleren.

Heerhugowaard
Stad van kansen

Financiën

Overzicht baten en lasten

In het navolgende overzicht van de baten en lasten 2020 zijn op basis van artikel 19 BBV ter vergelijking ook de bijbehorende cijfers voor 2018 (jaarrekening) en 2019 (actuele begroting na reeds geaccordeerde begrotingswijzigingen) opgenomen volgens de door uw raad vastgestelde programma-indeling. De cijfers van programma 0 in onderstaande tabel sluiten niet aan met het overzicht baten en lasten op programmaniveau. In dat overzicht zijn ook conform de IV3-indeling de algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorziene uitgaven opgenomen. Conform de voorschriften BBV moeten deze in de onderstaande tabel apart worden gepresenteerd.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten			
0 Bestuur en ondersteuning	8.296	7.204	10.507
1 Veiligheid	5.373	5.615	5.936
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	10.090	10.347	10.991
3 Economie	3.258	1.377	1.678
4 Onderwijs	6.843	6.828	6.702
5 Sport, cultuur en recreatie	13.817	14.033	14.665
6 Sociaal domein	60.568	62.907	62.911
7 Duurzaamheid	9.543	10.429	11.314
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	18.870	22.635	22.499
Totaal Lasten	136.659	141.375	147.204
Baten			
0 Bestuur en ondersteuning	3.397	1.192	1.110
1 Veiligheid	57	64	38
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	1.144	1.024	1.043
3 Economie	3.205	1.088	1.088
4 Onderwijs	1.005	285	285
5 Sport, cultuur en recreatie	3.587	2.851	2.925
6 Sociaal domein	14.543	14.123	14.126
7 Duurzaamheid	11.200	12.335	13.285
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	28.066	20.804	20.456
Totaal baten	66.204	53.766	54.356
Saldo			
0 Bestuur en ondersteuning	-4.899	-6.013	-9.398
1 Veiligheid	-5.316	-5.551	-5.899
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	-8.946	-9.322	-9.948
3 Economie	-53	-289	-591
4 Onderwijs	-5.839	-6.543	-6.417
5 Sport, cultuur en recreatie	-10.230	-11.182	-11.740
6 Sociaal domein	-46.025	-48.784	-48.785

7	Duurzaamheid	1.657	1.906	1.971
8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	9.196	-1.831	-2.043
Saldi programma's		-70.455	-87.609	-92.849
	Algemene dekkingsmiddelen	93.724	100.752	103.853
	Overhead	-13.836	-14.222	-14.839
	Onvoorzien	0	-75	-75
Resultaat voor bestemming		-5.482	-2.559	-3.910
	Mutaties reserves	5.482	2.561	5.202
Resultaat na bestemming		14.915	1.405	1.292

Structureel evenwicht

Het toezicht van de provincie richt zich op het meerjarig structurele evenwicht van de begroting. Uit onderstaand overzicht blijkt dat de gemeente de komende jaren structureel in evenwicht is.

	Bedragen x € 1.000			
Totaal programma's	2020	2021	2022	2023
Structureel				
- lasten	-162.984	-164.308	-163.746	-163.106
- baten	162.532	162.249	162.464	163.210
- toevoeging aan reserves	-7.059	-7.104	-7.244	-7.434
- onttrekkingen aan reserves	9.082	8.991	8.934	8.934
Saldo structureel	1.571	-172	408	1.604
Incidenteel				
- lasten	-3.458	-2.527	-1.373	-200
- baten				
- toevoeging aan reserves				
- onttrekkingen aan reserves	3.179	3.041	1.339	0
Saldo incidenteel	-279	514	-34	-200
Saldo van baten en lasten	1.292	342	374	1.404

Een specificatie van de incidentele lasten en onttrekkingen aan reserves kan is opgenomen in hoofdstuk 4.1.4 Overzicht incidentele baten en lasten

Specificatie mutaties reserves 2019

In het onderstaande overzicht is de (verplichte) uitsplitsing opgenomen tussen de incidentele en structurele toevoegingen aan en aanwending van reserves.

Programma Reserves		2020		2021		2022		2023	
		Toevoeging		Aanwending		Toevoeging		Aanwending	
		Inc	Str	Inc	Str	Inc	Str	Inc	Str
1	Algemene Reserve		1.076		1.589		166		
1	Grote Projecten	3.245		4.443		3.379		4.302	
1	Videosysteem raadzaal			10		10		10	
1	Reserve Byod	256			256		256		256
1	Beleidswensen		552		402		382		
1	Bedrijfsvoering werkvoorraad (CUP)		1.358		1.050		791		
2	Nota bovenwijkse kosten 1: Hoofdinfrastructuur	657		288		584		281	
2	Beheer en sociale structuur	2.637		3.036		2.637		3.036	
2	Middenweg Zuid			121		121		121	
2	Ecozone Broekhorn			23		23		23	
4	Onderwijshuisvesting			15		15		15	
4	Schoolwoningen			329		329		329	
4	School en sporthal de Draai	157		464		157		464	
5	Nota bovenwijkse kosten 2: Gebouwde en overige voorzieningen	56		81		40		81	
5	Kunstgrasvelden			89		89		89	
5	Combinatiefuncties			20		20		20	
5	Dotatie sportvoorziening			137		137		137	
7	Duurzaamheid	51		26		51		26	
8	Omgevingswet		193						
Totalen		7.059	12.261	7.104	12.032	7.244	10.273	7.434	8.934
Saldo mutatie in reserves		-5.202		-4.928		-3.029		-1.500	

Overzicht incidentele baten en lasten

Op grond van artikel 19 BBV is het verplicht om in de raadsbegroting een overzicht op te nemen van de geraamde incidentele baten en lasten voor het nieuwe begrotingsjaar.

Bedragen x € 1.000

Bron	Nr	Omschrijving	EXPLOITATIE								
			2020		2021		2022		2023		
			Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
VJN217	2.3.2 G	Invoering omgevingswet	-193								
KB2018	ER2	Raadsagenda onderzoeksbudget incidenteel	-250								
KB2018	ER4	Projectkst implementatie informatievoorziening (incidenteel)	-200		-200			-200			-200
KB2018	OV1	Ambtelijke fusie (incidenteel)	-850		-850						
KB2018	OR2F	Deelname RIF-MBO	-25		-25						
BEGR2019	ONB.09	Invoeren van privacywetgeving / informatiebeveiliging	-30								
BEGR2019	BWS1	Jongerenloket 2.0	-100		-100			-100			
BEGR2019	BWS2	Boekstart	-57		-57			-57			
BEGR2019	BWS3	Vakantiefun	-15		-15			-15			
BEGR2019	BWS4	Bijdrage taallessen aan ROC	-50		-50			-50			
BEGR2019	BWS5	Hugohopper	-60		-60			-60			
BEGR2019	BWS6	Continuering GIS-pilot 'PIM.info' voor binnenstedelijke locaties	-20		-20						
BEGR2019	BWS7	Evenementenbudget	-100		-50			-50			
BEGR2019	BWS8	City marketing / Economie	-100								
BEGR2019	BWS9	VMBO on Stage	-50		-50			-50			
VJN2019	AEF18	Vorbereiding doordecentralisatie Beschermd wonen	-80								
VJN2019	UPRA*	Onderzoeksbudget raadsagenda	-218								
VJN2019	OBV15	Bedrijfsvoering Werkvoorraad (CUP, Sociaal, Fysiek, Impl Omg.wet	-1.060		-1.050			-791			
Totalen			-3.458		-2.527			-1.373			-200

Bedragen x € 1.000

Bron	Nr	Omschrijving	RESERVES									
			2020		2021		2022		2023			
			Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten		
VJN217	2.3.2 G	Invoering omgevingswet	193									
BEGR2019		Dekking begrotingstekort	1.076		1.233							
BEGR2019		Onttrekking reserve Beleidswensen	552		402			382				
VJN2019		Dekking begrotingstekort			356			166				
VJN2019		Dekking bedrijfsvoering werkvoorraad	1.358		1.050			791				
Totalen			3.179		3.041			1.339				

VJN2017 = Voorjaarsnota 2017

KB2018 = Kaderbrief 2018

BEGR2019 = Vaststelling
begroting 2019

VJN2019 = Voorjaarsnota 2019

Uiteenzetting financiële positie

In dit hoofdstuk is weergegeven hoe de financiële positie van de gemeente is opgebouwd vanaf het basisjaar 2020 en de daarop volgende jaren. Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- De financiële positie voor 2020 en de meerjarenramingen voor 2021 tot en met 2023;
- Een toelichting op de begrotingsuitkomst en het meerjaren perspectief;
- Een overzicht van de reserves en voorzieningen;
- De vervangingsinvesteringen;
- Geprognosticeerde meerjaren balans; en
- Berekening EMU-Saldo.

Meer informatie over de financiering van de gemeente kan worden teruggevonden in Paragraaf D Financiering / Treasury. Het overzicht van de aan jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde kosten van een gelijk volume is opgenomen in de gelijknamige bijlage bij deze begroting.

Bedragen x € 1.000

	2020	2021	2022	2023
Bestuur en ondersteuning	-9.398	-9.981	-8.596	-7.209
Veiligheid	-5.899	-5.899	-5.899	-5.899
Verkeer, vervoer en waterstaat	-9.948	-9.948	-9.948	-9.948
Economie	-591	-441	-441	-391
Onderwijs	-6.417	-6.417	-6.384	-6.284
Sport, cultuur en recreatie	-11.740	-11.740	-11.740	-11.740
Sociaal domein	-48.785	-48.980	-48.980	-48.748
Duurzaamheid	1.971	1.971	1.971	1.971
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	-2.043	-2.208	-2.188	-2.188
Saldi programma's	-92.849	-93.642	-92.204	-90.435
Algemene dekkingsmiddelen	103.853	103.970	104.464	105.254
Overhead	-14.839	-14.839	-14.839	-14.839
Onvoorzien	-75	-75	-75	-75
Resultaat voor bestemming	-3.910	-4.586	-2.655	-96
Mutaties reserves	5.202	4.928	3.029	1.500
Resultaat na bestemming	1.292	342	374	1.404

Toelichting op begrotingsuitkomst en meerjaren perspectief

Meerjaren balans

Op grond van artikel 20 lid 1b BBV en artikel 22 lid 1 BBV wordt in de begroting een overzicht opgenomen van de geprognosticeerde balansen van het begrotingsjaar en de 3 daaropvolgende jaren.

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 31-12-2018	Begroting 31-12-2019	Begroting 31-12-2020	Begroting 31-12-2021	Begroting 31-12-2022	Begroting 31-12-2023
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	2.340	2.255	2.168	2.086	2.004	1.926
Materiële vaste activa	133.028	149.105	144.784	147.324	148.810	146.560
Financiële vaste activa	1.108	1.468	1.468	1.468	1.468	1.468
Totaal vaste activa	136.476	152.828	148.420	150.878	152.282	149.954
Vlottende Activa						
Voorraden	53.675	44.108	37.761	34.533	30.382	23.235
Uitzettingen met een rentetypische-looptijd korter dan één jaar	18.484	18.484	18.484	18.484	18.484	18.484
Liquide middelen	30	30	30	30	30	30
Overlopende activa	3.087	3.087	3.087	3.087	3.087	3.087
Totaal vlottende activa	75.276	65.709	59.362	56.134	51.983	44.836
Totaal activa	211.752	218.537	207.782	207.012	204.265	194.790
Vaste passiva						
Eigen vermogen	106.110	98.141	85.704	78.234	74.247	72.401
Voorzieningen	24.364	16.778	16.901	12.706	18.135	20.566
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	58.104	80.444	82.003	92.898	88.709	78.649
Totaal vaste passiva	188.578	195.363	184.608	183.838	181.091	171.616
Vlottende passiva						

Netto-vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar	13.191	13.191	13.191	13.191	13.191	13.191
Overlopende passiva	9.983	9.983	9.983	9.983	9.983	9.983
<i>Totaal vlottende passiva</i>	23.174	23.174	23.174	23.174	23.174	23.174
Totaal passiva	211.752	218.537	207.782	207.012	204.265	194.790

Uitgangspunten meerjaren balans

Voor de meerjarenbalans zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Vaste activa

Voor het bepalen van het verloop van de boekwaarden van de vaste activa is de balans per 1 januari 2019 als uitgangspunt genomen. Hierop zijn meerjarig de geplande (vervangings)investeringen en afschrijvingen gemuteerd.

Vlottende activa

Voor wat betreft de voorraad grond zijn de boekwaarden meerjarig bepaald door de mutaties uit het MPG 2019 over te nemen. De overige vlottende activa zijn tot stand gekomen door de eindbalans per 31-12-2018 door te trekken.

Eigen vermogen en voorzieningen

De balanssaldi van de reserves en voorzieningen zijn gebaseerd op de balanswaarde per 31-12-2018 en de bestedingsplannen die onder de betreffende reserves en voorzieningen liggen.

Vlottende passiva

De opgenomen boekwaarden zijn tot stand gekomen door de eindbalans per 31-12-2018 door te trekken.

Vaste passiva - schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Deze balanspost is het sluitstuk van het opstellen van de meerjarenbalans. Uit de meerjarenbalans blijkt dat de schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer de komende jaren zullen toenemen. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door verwachte investeringen in infrastructurele werken en het aanwenden van reserves. De toename van de vaste schulden is reeds eerder onderkend door de Treasurycommissie, dit heeft er toe geleid dat bij eerdere Voorjaarsnota's de hieruit voortvloeiende rentelasten meerjarig in het perspectief zijn opgenomen.

EMU-saldo

Op grond van artikel 20 lid 1b BBV en artikel 23a BBV moet het EMU-saldo worden opgenomen van het begrotingsjaar en de drie daarop volgende jaren. Het EMU-saldo wordt zoals blijkt uit de onderstaande tabel niet overschreden.

	<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatiesaldo voor toevoeging aan cq. onttrekking aan reserves (BBV artikel 17c).	-3.910	-4.586	-4.586	-2.655
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	6.943	6.943	6.943	6.943
Brutodotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	9.219	9.219	9.219	9.219
Uitgaven aan investeringen in (im)materiële activa die op de balans worden geactiveerd	-4.436	-8.176	-8.176	-7.918
Uitgaven aan aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	-12.195	-10.519	-10.519	-13.051
Verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs)	18.542	13.747	13.747	17.202
Betalingen ten laste van de voorzieningen	-9.845	-4.220	-4.220	-4.716
	4.318	2.408	2.408	5.024

Reserves

Op basis van artikel 20 lid 2 letter e is hieronder een overzicht opgenomen van het verwacht verloop van de reserves.

<i>Rubriek a: Vrij besteedbare reserves (weerstandvermogen)</i>							<i>Bedragen x € 1.000</i>
Reserve	Rekening 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	
711000 Algemene Reserve	22.488	18.893	17.817	16.228	16.062	16.062	
Totaal	22.488	18.893	17.817	16.228	16.062	16.062	

Rubriek b: Bestemmingsreserves

<i>Rubriek b: Bestemmingsreserves</i>							<i>Bedragen x € 1.000</i>
Reserve	Rekening 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	
713099 Reserve NBK-deel 1 Hoofdinfrastructuur	19.756	19.158	15.586	15.581	15.698	15.821	
713100 Reserve NBK-deel 2 gebouwen en overige v	3.720	3.711	3.107	2.342	2.215	2.087	
713101 Reserve beheer & sociale structuur NBK2	3.592	3.017	2.059	1.276	843	760	
713119 Grote Projecten	12.155	10.546	9.031	7.741	6.614	5.735	
713123 Onderwijshuisvesting	76	39	24	10	10	10	
713134 BWS en overwinstregeling	36	37	38	39	40	41	
713136 Monumentenreserve	38	38	38	38	38	38	
713147 Kunstgrasvelden & Accommodaties	376	286	216	149	85	24	
713151 Reserve Schoolwoningen	2.972	2.643	2.314	1.985	1.656	1.327	
713165 Impulsregeling combinatiefuncties	261	181	121	61	0	0	
713168 Duurzaamheid	1.171	1.171	1.171	1.171	1.171	1.171	
713173 IKS (co-financiering)	110	110	0	0	0	0	
713174 ISV-2	178	0	0	0	0	0	
713178 Reserve huisvesting primair onderwijs	1.402	1.402	1.402	1.402	1.402	1.402	
713716 Reserve Citymarketing	6	6	0	0	0	0	

713721 Reserve School en Sporthal De Draai	3.810	3.506	3.220	3.591	3.320	3.056
713724 Integrale gebiedsontwikk.Stationsgebied	629	351	251	251	251	251
713727 Groei op het spoor	11	11	11	11	11	11
713729 Videosysteem raadszaal	80	70	60	50	40	30
713731 Actief burgerschap	68	68	68	68	68	68
713732 Onderwijshuisvesting AZC leerlingen	440	440	440	440	440	440
713733 Reserve BYOD	328	405	520	525	487	570
713734 Reserve Arbitrage Stadshart	65	58	0	0	0	0
713735 Reserve Verduurz. gem gebouwen	200	200	200	200	200	200
713737 Reserve OZB het nieuwe MC	237	0	0	0	0	0
713738 Reserve Middenweg Zuid	7.245	7.245	7.116	6.989	6.863	6.738
713739 Reserve De Vaandel - Heliomare	1.000	1.000	1.000	0	0	0
713740 Reserve E-depot	57	40	23	6	0	0
713742 Reserve Vanadium	2.420	2.370	2.210	2.045	2.045	2.045
713743 Reserve Volkstuinen HHW zuid	381	371	371	357	343	329
713744 Reserve verhoogde asielinstroom	426	251	181	181	181	181
713745 Reserve ontschot werken	13	13	0	0	0	0
713746 Reserve nieuwbouw Huygenscollege	853	0	0	0	0	0
713748 Reserve opkomstbevordering	1	1	0	0	0	0
713749 Reserve omgevingswet	510	193	0	0	0	0
713750 Reserve Dotatie Sportvoorziening	3.518	3.381	3.244	3.107	2.970	2.833
713751 Westpoort	96	96	0	0	0	0
713754 Reserve bedrijfsvoering Sociaal Domein	137	0	0	0	0	0
713755 Reserve voorschoolse voorziening peuters	58	58	0	0	0	0
713756 Ontwikkeling organisatiebudget	91	91	0	0	0	0
713757 Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	50	50	0	0	0	0
713758 Herstel dak de Vierspan	136	136	0	0	0	0

713759 Reserve beleidswensen	0	1.336	784	382	0	0
713760 Reserve ecozone Broekhorn	0	611	588	565	542	519
713761 Reserve bedrijfsvoering werkvoorraad CUP	0	3.199	1.841	791	0	0
713762 Reserve Expertisescentrum	0	301	301	301	301	301
713763 Reserve Motie sociale woningbouw	0	1.251	1.251	1.251	1.251	1.251
713764 Reserve projecten leefomgeving en voorzieningen	0	9.100	9.100	9.100	9.100	9.100
713765 Reserve Uitvoeringsorg Participatiewet	0	700	0	0	0	0
Totaal		68.709	79.248	67.887	62.006	58.185
					56.339	

Voorzieningen

De hieronder opgenomen tabellen, op grond van artikel 20 lid 2d en 2e, betreft het verloop van de voorzieningen zoals toegelicht/ opgenomen in de Reservekeeper 2019. De saldi betreffen de ge-prognoseerde saldi per ultimo van het betreffende boekjaar.

Rubriek a: Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs is te schatten.

Deze voorzieningen zijn niet aanwezig.

Rubriek b: Op de balansdatum bestaande risico's voor bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is.

Bedragen x €
1.000

Voorziening	Rekening 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
32006 t/m 32014 Verliesvoorziening grondexploitatie	5.774	5.774	5.774	5.774	5.774	5.774
11408 Dubieuze debiteuren	98	98	98	98	98	98
11417 Voorziening dubieuze debiteuren Soza	1.235	1.235	1.235	1.235	1.235	1.235
721708 Pensioenvoorz politieke ambtsdragers	2.489	2.492	2.495	2.498	2.501	2.504
TOTAAL	9.596	9.599	9.602	9.605	9.608	9.611

Rubriek c: Kosten die in een volgend jaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Bedragen x €
1.000

Voorziening	Rekening 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
721703 Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.082	1.354	1.445	1.476	1.224	1.349
721724 Groot onderhoud geb in beheer NV Sport	949	114	443	812	1.009	1.344
721709 Groot onderhoud Wegen/Kunstwerken/Waterhuishouding	16.307	11.710	10.022	11.773	13.552	15.023
721710 Groot Onderhoud Openbare Verlichting	2.010	881	1.353	1.866	2.411	2.572
721715 Groot onderhoud speeloppervlakten buitensport	739	431	524	793	892	1.140
721721 Groot onderhoud bijzondere kunstwerken	365	435	505	575	644	644
TOTAAL	21.452	14.925	14.292	17.295	19.732	22.072

Rubriek d: De bijdragen aan toekomstige vervangings-investeringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

Bedragen x €
1.000

Voorziening	Rekening 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
721716 Egalisatie afvalstoffenheffing	161	161	161	161	161	161
TOTAAL	161	161	161	161	161	161

Van derden gekregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen.

Bedragen x €
1.000

Voorziening	Rekening 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
721711 Voorziening egalisatie riolering	158	158	158	158	158	158
TOTAAL	158	158	158	158	158	158

Meerjaren investeringschema

In deze paragraaf zijn de vervangingsinvesteringen voor 2020 en volgende jaren weergegeven. Voor de berekening van de afschrijvingen van de aangeleverde vervangingsinvesteringen zijn de afschrijvingstermijnen en afschrijvingsmethoden gehanteerd zoals die zijn opgenomen in bijlage 1 Afschrijvingstabel bij de nota vaste activa 2017 van 28 februari 2017.

Voor de berekening van de rentelasten van de opgenomen vervangingsinvesteringen in de raadsbegroting 2020 is een rente-omslagpercentage van 2,0% gehanteerd.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving Vervangingsinvesteringen	Jaar van investeren	Investerings- bedrag	Afschrijvingen		Kapitaallasten			
			termijn	vorm	2020	2021	2022	2023
Werkplekinrichting	2019	790	10	Lineair	79	79	79	79
Applicaties	2019	298	4	Lineair	75	75	75	75
Legionella preventie gymzalen	2019	181	15	Lineair	12	12	12	12
Noodstroomvoorziening gemeentehuis	2019	100	10	Lineair	10	10	10	10
Randapparatuur	2019	70	4	Lineair	18	18	18	18
Techniek serverruimte	2019	69	4	Lineair	17	17	17	17
Back-up project	2019	69	4	Lineair	17	17	17	17
Opknappen en herinrichten gymzaal Dreef	2019	67	15	Lineair	4	4	4	4
1e fas gemeentehuis	2019	59	10	Lineair	6	6	6	6
RO beheer	2019	45	4	Lineair	11	11	11	11
Monitoren	2019	41	4	Lineair	10	10	10	10
Randapparatuur	2019	28	4	Lineair	7	7	7	7
Vervanging kassysteem Burgerzaken	2019	28	4	Annuitair	7	7	7	7
Applicaties	2019	25	4	Lineair	6	6	6	6
Laptops ICT	2019	15	4	Lineair	4	4	4	4
Dienstauto bode's	2019	14	15	Annuitair	1	1	1	1
Vervanging plotter	2019	13	4	Lineair	3	3	3	3
Vervanging Geomilieu	2019	8	5	Annuitair	2	2	2	2

Vaatwasmachine	2019	8	4	Lineair	2	2	2	2
Papiervernietigers	2019	8	5	Lineair	2	2	2	2
Aanbouwwerktuigen groen en sport	2020	165	10	Annuitair		15	15	16
Applicaties	2020	85	4	Lineair		21	21	21
Middelzware bestelwagens	2020	83	10	Annuitair		8	8	8
Techniek serverruimte	2020	77	4	Lineair		19	19	19
Materieel werf	2020	69	10	Annuitair		6	6	7
WiFi	2020	55	4	Lineair		14	14	14
Verkeersregelinstallatie	2020	39	30	Lineair		1	1	1
Bureau-aanpassingen monitoren 2010	2020	35	10	Lineair		4	4	4
Gladheidsbestrijdingsmaterieel	2020	30	10	Annuitair		3	3	3
Verkeersregelinstallatie	2020	25	15	Lineair		2	2	2
Verkeersregelinstallatie	2020	13	8	Lineair		2	2	2
Werktuigendrager	2021	155	10	Annuitair			14	14
Middelzware bestelwagens	2021	79	10	Annuitair			7	7
Gladheidsbestrijdingsmaterieel	2021	60	10	Annuitair			5	6
Plakzuilen	2021	38	25	Annuitair			1	1
Verkeersregelinstallatie	2021	33	8	Lineair			4	4
Vergaderschermen B&W en F0	2021	25	4	Lineair			6	6
Aanbouwwerktuigen groen en sport	2021	18	10	Annuitair			2	2
Materieel werf	2021	10	10	Annuitair			1	1
ICT Bodemplaats	2022	1.830	4	Lineair				444
Gladheidsbestrijdingsmaterieel	2022	273	10	Annuitair				25
werktuigendrager	2022	193	10	Annuitair				18
Hoogwerker	2022	115	15	Annuitair				7
Aanbouwwerktuigen groen en sport	2022	100	8	Annuitair				12
Hydraulische kraan	2022	50	7	Annuitair				7

Scanners	2022	16	4	Lineair					4
Totaal		5.607				293	388	428	948

Bedragen x € 1.000

Omschrijving Onderwijs	Jaar van investeren	Investerings- bedrag	Afschrijvingen		Kapitaallasten			
			termijn	vorm	2020	2021	2022	2023
Eerste inrichting basisonderwijs	2019	112	20	Lineair	6	6	6	6
Eerste inrichting voortgezet onderwijs	2019	12	20	Lineair	1	1	1	1
Eerste inrichting basisonderwijs	2020	146	20	Lineair		7	7	7
Eerste inrichting basisonderwijs	2021	71	20	Lineair			4	4
Eerste inrichting basisonderwijs	2022	71	20	Lineair				4
Totaal		412			7	14	18	22

Bedragen x € 1.000

Omschrijving Sport	Jaar van investeren	Investerings- bedrag	Afschrijvingen		Kapitaallasten			
			termijn	vorm	2020	2021	2022	2023
Ren./extra onderh.buitensportacc.2000	2019	106	20	Lineair	5	5	5	5
Scheidingswanden sporthal HHW-Zuid	2019	52	15	Lineair	3	3	3	3
Sporthal Zuidw./Huygenh. Instal.kosten	2020	341	20	Lineair		17	17	17
Veldverlichting mixed hockeyclub	2020	35	15	Lineair		2	2	2
Totaal		534			8	27	27	27

Omschrijving Grote Projecten	Jaar van investeren	Investerings- bedrag	Afschrijvingen		Kapitaallasten			
			termijn	vorm	2020	2021	2022	2023
Installatiekosten brandweerkazerne	2020	865	20	Lineair		43	43	43
Installatiekosten De Kabel	2021	2.358	20	Lineair			118	118
Totaal		3.223			0	43	161	161

Bedragen x € 1.000

Omschrijving Investing wegen	Jaar van investeren	Investerings- bedrag	Afschrijvingen		Kapitaallasten			
			termijn	vorm	2020	2021	2022	2023
Rehabilitatie Pascalstraat / Van Veenweg	2020	825	60	Lineair		14	14	14
Rehabilitatie Ashok Balotra/Krusemanlaan/ Middenweg Stadshart zuid-west/Molenweg	2020	1.350	60	Lineair		23	23	23
Rehabilitatie Basiusstraat/De Frik	2022	682	60	Lineair				11
Totaal		2.857			0	37	37	48

Omschrijving Riolering, Afval en Begraafplaats	Jaar van investeren	Investerings- bedrag	Afschrijvingen		Kapitaallasten			
			termijn	vorm	2020	2021	2022	2023
Aanhangwagen voor containervervoer	2020	90	10	Annuïtair		9	9	9
Afzetcontainers (zijbeladers) 12x	2020	132	8	Annuïtair		17	17	17
Ondergrondse inzamelmiddelen	2020	12	10	Annuïtair		1	1	1
Veegmachine	2020	320	10	Annuïtair		32	32	32
Grote veegmachine	2021	145	5	Annuïtair			29	29
Pick-up truck veegvuilopbouw/met laadarm	2021	72	10	Annuïtair			7	7
Persinstallatie	2021	45	8	Annuïtair			6	6
Rioolreinigingsmaterieel	2021	30	8	Annuïtair			4	4

Vrachtwagen met afzetsysteem met kraan	2021	220	8	Annuïtair	28	28
Ondergrondse inzamelmiddelen	2022	25	10	Annuïtair		3
Totaal		1.091			0	59
					133	136

Heerhugowaard
Stad van kansen

BIJLAGEN

Bijlagen

Jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde kosten van een gelijk volume

Bedragen x € 1.000

	Aantal	2020	2021	2022	2023
Uitkeringen en pensioenen (voormalige wethouders)	26	241	241	241	241
Wachtgeldten voormalig personeel	1	12	0	0	0
Totaal		253	241	241	241

Taakveld	Programma 0: Bestuur en ondersteuning	Lasten	Baten
	Overige belastingen	542	94
	Algemene uitkering en overige uitk.	0	89.221
	Overige baten en lasten	5.022	0
	Burgerzaken	1.492	425
	Beheer overige gebouwen en gronden	589	487
	Overhead	15.776	938
	Treasury	3.385	5.534
	OZB woningen	0	6.071
	OZB niet-woningen	0	6.159
	Parkeerbelasting	0	254
	Bestuur	2.863	104
	Onvoorzien	75	0
	Mutaties reserves	3.501	7.439
Totaal Programma: Bestuur en ondersteuning		33.246	116.725

Taakveld	Programma 1: Veiligheid	Lasten	Baten
	Crisisbeheersing en brandweer	3.322	-27
	Openbare orde en Veiligheid	2.614	64
Totaal Programma: Veiligheid		5.936	38

Taakveld	Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat	Lasten	Baten
	Verkeer en vervoer	10.169	993
	Mutaties reserves	3.294	3.468
	Parkeren	337	12
	Rrecreatieve havens	49	38
	Economische havens en waterwegen	436	0
Totaal Programma: Verkeer, vervoer en waterstaat		14.285	4.511

Taakveld	Programma 3 : Economie	Lasten	Baten
	Economische ontwikkeling	418	0
	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.000	1.000
	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	40	38
	Economische promotie	220	50
Totaal Programma: Economie		1.678	1.088

Taakveld	Programma 4: Onderwijs	Lasten	Baten
	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.253	18
	Mutaties reserves	157	808
	Onderwijshuisvesting	5.449	267
	Openbaar basisonderwijs	0	0
Totaal Programma: Onderwijs		6.859	1.093

Taakveld	Programma 5: Sport, cultuur, recreatie en openbaar groen	Lasten	Baten
	Mutaties reserves	56	327
	Sportaccommodaties	5.375	2.030
	Cultuurpresentatie, cultuurproductie	2.821	436
	Musea	218	0
	Cultureel erfgoed	27	0
	Media	2.104	281
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.119	179
Totaal Programma: Sport, cultuur en recreatie		14.721	3.252

Taakveld	Programma 6: Sociaal domein	Lasten	Baten
	Wijkteams	3.646	0
	Inkomensregelingen	16.361	13.780
	Begeleide participatie	3.646	0
	Arbeidsparticipatie	2.340	0
	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.010	0
	Maatwerkdienstverlening 18+	7.549	280
	Samenkracht en burgerparticipatie	5.579	66
			157

Maatwerkdienstverlening 18-	17.753	0
Geëscaleerde zorg18+	812	0
Geëscaleerde zorg 18-	1.500	0
Volksgesondheid	2.715	0
Mutaties reserves	0	0

Totaal Programma: Sociaal domein	62.911	14.126
---	---------------	---------------

Taakveld	Programma 7: Duurzaamheid	Lasten	Baten
	Begraafplaatsen en crematorium	116	140
	Afval	5.726	7.274
	Milieubeheer	332	7
	Riolering	5.140	5.864
	Mutaties reserves	51	26

Totaal Programma: Duurzaamheid	11.365	13.311
---------------------------------------	---------------	---------------

---

Taakveld	Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	Lasten	Baten
	Ruimtelijke Ordening	2.289	111
	Grondexploitatie (niet-bedrijven ter	19.072	18.953
	Wonen en bouwen	1.138	1.392
	Mutaties reserves	0	193

Totaal Programma: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening	22.499	20.649
---	---------------	---------------

Kerngegevens

Omschrijving	2019	2020
A. Sociale structuur		
Aantal inwoners	56.742	57.648
waarvan:		
van 0 - 17 jaar	12.693	12.708
van 18 - 64 jaar	32.946	32.349
van 65 jaar en ouder	9.932	10.256
waarvan van 75 - 84 jaar	3.038	3.304
Aantal periodieke bijstandgerechtigden	791	798
Aantal uitkeringsgerechtigden	4.417	4.532
Aantal huishoudens met laaginkomen 1)	6.176	6.344
Aantal inwoners in werkvoorzieningschappen	161	161
Aantal minderheden	4.215	4.430
Aantal één-ouder huishoudens	1.862	1.873
B. Fysieke structuur		
Totale oppervlakte gemeente	3.999 ha	3.999 ha
waarvan:		
binnenwater (excl. ringvaart)	184 ha	184 ha
waarvan in onderhoud bij de gemeente	73 ha	73 ha
Aantal woonruimten	23.605	23.820
Gemiddelde woningbezetting	2,40	2,42
Lengte van wegen	286 km	286 km
waarvan:		
binnen de bebouwde kom	257 km	257 km
buiten de bebouwde kom/wegen buitengebied	29 km	29 km
Totale oppervlakte van wegen in m2	2.815.000 m2	2.815.000 m2
Totale oppervlakte openbaar groen in m2 2)	2.766.000 m2	2.766.000 m2
C. Financiële structuur		
Gewone uitgaven	€ 155.597.000	€ 162.043.000
per inwoner	€ 2.742	€ 2.811
per woning	€ 6.592	€ 6.803
Opbrengst belastingen 3)	€ 22.533.000	€ 23.933.000

per inwoner	€ 397	€ 415
per woning	€ 955	€ 1.005
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	€ 86.788.000	€ 89.221.000
per inwoner	€ 1.530	€ 1.548
per woning	€ 3.677	€ 3.746
Boekwaarde geactiveerde kapitaaluitgaven per 31 december	€ 147.287.000	€ 148.420.000
per inwoner	€ 2.596	€ 2.575
per woning	€ 6.240	€ 6.231
Eigen financieringsmiddelen per 31 december	€ 98.141.000	€ 85.704.000
per inwoner	€ 1.730	€ 1.487
per woning	€ 4.158	€ 3.598
Vaste schuld per 31 december	€ 80.444.000	€ 82.003.000
per inwoner	€ 1.418	€ 1.422
per woning	€ 3.408	€ 3.443

1) Cijfer wordt uit specificatie AU gehaald.

2) Exclusief oppervlakte grassportvelden 245.000 m2.

3) Betreft OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Kaderstellende nota's

Programma 0 Bestuur en ondersteuning

Naam Nota	Jaar
Verordening op het burgerinitiatief.	2005
Visie op dienstverlening.	2008
Handvest actieve informatieplicht.	2009
Verordening werkgeverscommissie voor de griffie.	2011
Bestuursconvenant en strategische werkagenda 2012 - 2014 Regio Alkmaar.	2012
Vaststelling archiefverordening 2013	2013
Algemene subsidieverordening Heerhugowaard 2014	2014
Verordening gunning opdrachten door toekenning van een uitsluitend recht	2014
Financiële verordening 2017	2016
Kadernota verbonden partijen	2016
Nota inkoop en aanbestedingsbeleid 2016	2016
Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning	2016
Verordening auditcommissie 2016	2016
Wijziging algemene subsidieverordening 2014	2016

Programma 1 Veiligheid

Naam Nota	Jaar
Aanpak hondenoverlast	2004
Cameratoezicht openbare ruimten.	2006
Beleidsnota Externe veiligheid	2010
Integraal Veiligheidsplan (IVP)	2013
Invoering nieuwe Drank- en Horecawet	2013
Kadernota handhaving	2013
Verordening Drank- en horecawet	2013
Afwegingskader publiek cameratoezicht	2014
Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht	2015

Programma 2 Verkeer en vervoer

Naam Nota	Jaar
Geactualiseerd meerjarenplan groot onderhoud openbare verlichting 2005-2065	2005
Parkeerbeleid	2005
Categorisering fiets- en voetpaden ten behoeve van verlichting	2006
Gemeentelijk waterplan 2006 - 2015	2006
Europese kaderrichtlijn 'Water'	2008
Gemeentelijk verkeer en vervoer plan	2008
Openbare verlichting in relatie tot het Keurmerk Veilig wonen	2008
Regioakkoord West-Frisiaweg	2008
Strategisch Beleidskader van het Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan GVVP	2008
Beleid uitgifte openbaar groen	2011
Beleidsplan Openbare Verlichting 2012 - 2016	2011
Beleidsplan Sneeuw- en gladheidsbestrijding	2011
Speelruimtebeleidsplan 2011- 2016	2011
Vaststellen nieuw betaalregime voor betaald parkeervoorzieningen in het Stadshart.	2011
Heerhugowaards Verkeersveiligheidsplan	2013
Plan van aanpak en beleid omtrent elektrisch vervoer en laadpalen	2013
Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren Heerhugowaard 2014	2014
Convenant leidingen	2016
Meerjarenplanning groot onderhoud / herinrichting wijken	2016

Programma 3 Economie

Naam Nota	Jaar
Verhuur gemeentegrond voor terrassen	2012
Vaststelling Regeling Startersleningen Heerhugowaard 2013	2013
Marktverordening Heerhugowaard 2014	2014
Heerhugowaard onderneemt: strategisch kader economisch domein	2015
Pilot actualisatie rondgebruik; aanpassing verhuurregeling	2015
Raadsvoorstel tot vaststelling van economische activiteiten in het algemeen belang	2015
Aanpassing grondbeleid met de mogelijkheid tot gronduitgifte in erfpacht op bedrijventerreinen, en vaststelling van de algemene erfpachtvoorwaarden	2016
Detailhandelsvisie Regio Alkmaar	2017
Verhuur gemeentegrond voor terrassen	2012

Programma 4 Onderwijs

Naam Nota	Jaar
Kadernota Brede School	2006
Beleidskader Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (Wet OKE).	2011
Brede schoolbeleid Heerhugowaard 2013	2013
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	2013
Verhuizing Jeroen Bosch, school en sporthal in de Draai	2013
Verordening Leerlingenvervoer Heerhugowaard 2014	2014
Technische wijziging verordening Leerlingenvervoer	2015
Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs	2015
Raadsbesluit nieuwbouw Huygens College	2016

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie en openbaar groen

Naam Nota	Jaar
Vaststellen beleidskader richtlijnen aanleg kunstgrassportvelden en realisering kunstgrassportvelden voor de voetbalverenigen SVW en Reiger Boys	2008
Beëindiging gebruik bestrijdingsmiddelen bij het onderhoud van openbaar groen	2009
Erf Goed; Archeologie in Heerhugowaard	2010
Groenbeleidsplan 2010 - 2015	2010
Beleidsplan volkstuinen	2011
Beleidskader sport 2012 - 2016: 'Een kansrijk sport- en beweegklimaat in Heerhugowaard'.	2012
BTW-belaste exploitatie gemeentelijke sportaccommodaties	2012
De Kracht van Cultuur: Cultuurbeleid Heerhugowaard 2013 - 2016	2012
Popbeleid Heerhugowaard	2012
Monumentale bomen Heerhugowaard	2013
Verhuurregeling openbaar groen	2013
Evaluatie popbeleid	2014
Liggeldverordening gemeente Heerhugowaard	2014
Oprichting overheids nv voor de sport	2015
Parel aan Zee, toeristische visie regio Alkmaar	2015
Erfgoedprogramma 2015-2016	2016
Herziening volkstuinenbeleid	2016
Aanleg kunstgraskorfbalveld en plaatsen hekwerk sportpark De Vork	2017
Verordening Huygenpas 2018	2017

Programma 6 Sociaal domein

Naam Nota	Jaar
Kadernota Lokaal gezondheidsbeleid 2012 - 2016: 'Gezondheid Dichtbij In Heerhugowaard'.	2012
Kadernota vrijwilligersbeleid	2012
Strategische kadernota sociaal domein	2012
Regionale kadernota huisvesting arbeidsmigranten	2013
Aanvulling samenwerkingsovereenkomst gemeente en Esdégé Reigersdaal	2014
Beleidskader 2015 decentralisatie jeugdzorg regio Alkmaar	2014
Beleidsplan en verordening Jeugdhulp	2014
Beleidsplan WMO	2014
Congruente samenwerking 3D en regionale bestuurlijke kalender 3D	2014
Implementatieplan overheveling begeleiding	2014
Juridische vorm inkoop samenwerking Jeugdzorg en begeleiding AWBZ	2014
Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling Noord- Holland Noord	2014
Verordening individuele studietoelage	2014
Verordening tegenprestatie	2014
WMO verordening	2014
Verordening cliëntenadviesraad	2015
Verordening cliëntenparticipatie HALte Werk gemeente Heerhugowaard	2015
Aanpassing Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015	2016
Afstemmingsverordening Participatiewet	2017
Beleidskader minimabeleid 2017- 2020	2017
Beleidskader Schuldhulpverlening 2018	2017
HALte Werk (werk en inkomensondersteuning):	2017
Re-integratieverordening Participatiewet	2017
Verordening cliëntenparticipatie wet sociale werkvoorziening	2017
Verordening individuele inkomensvoorziening	2017
Verordening loonkostensubsidie	2017
Verordening sociaal medische indicatie kinderopvang	2017

Programma 7 Duurzaamheid

Naam Nota	Jaar
Gebruik bestrijdingsmiddelen bij het onderhoud van verhardingen	2008
Visie 2011 -2020 (inclusief het beleidsplan 2011 -2015 en de verordeningen) begraafplaatsen Heerhugowaard	2011
Actieplan geluid 2013 -2017	2013
Grondstoffenbeleidsplan 2013 - 2016	2013
Herijking kostendekkingsplan gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2011 -2015	2013
Leidraad Flora- en faunawet en de gedragscodes Ruimtelijke Ontwikkelingen en Bestendig beheer	2013
Revolverend Stimuleringsfonds Duurzame Energie Regio Alkmaar	2013
Oprichting Stimuleringsfonds Duurzame energie regio Alkmaar	2014
Gemeentelijk Rioleringsplan 2016 t/m 2020	2015
Strategie Duurzame Ontwikkeling 2016 t/m 2019	2016
Vaststelling regionale nota bodembeheer	2016
Verduurzaming gemeentelijke gebouwen	2017

Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Naam Nota	Jaar
Stadsvisie Heerhugowaard, stad van Kansen	2002
Plaatsing herdenkingstekens in de openbare ruimte	2003
Terrassenbeleid (geactualiseerd in 2012)	2003
Bestemmingsplan De Vork	2005
Bouwverordening Heerhugowaard 2006.	2006
Regionale bereikbaarheidsvisie, deel A	2006
Beheerplan bewust ontwerpen	2007
Beheerplan openbare ruimte (IBOR plan)	2007
Beleidsnota Wonen Heerhugowaard 2007 - 2015	2007
Plan wonen	2007
Bestemmingsplan Broekhorn	2008
Kadernotitie de Vork	2008
Nota Grondbeleid	2008
Kadernota ontwikkelingsvisie voor de linten in het zuidelijk deel van Heerhugowaard	2009
Nota grondprijnsbeleid	2009
Visie Hugo-Oord e.o.	2009
Bestemmingsplan Heerhugowaard-zuid	2010
Startnotitie integrale gebiedsgericht aanpak	2010
Structuurvisie Heerhugowaard'Stad van Kansen' 2020	2011
Wijkvisie Rivierenwijk 2025	2011
Bestemmingsplan Heerhugowaard zuidwest	2012
Uitvoeringsprogramma Rivierenwijk 2012- 2015	2012
Aanpassing verordening Winkeltijden Heerhugowaard 2013	2013

Beheersverordening Stationsgebied	2013
Bestemmingsplan Stadshart	2013
Bouwplannen Gerard Douplantsoen in relatie tot ruimtelijke visie	2013
Braakliggende terreinen, niet zijnde openbaar groen	2013
Concept Regionale woonvisie	2013
Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan Aansluiting N242 - Beverkoog	2013
Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan Heerhugowaard Oost	2013
Herziening uitvoeringsplan groot onderhoud - herinrichting wijken	2013
Nieuw maaibeleid (begrotingsraad)	2013
Ontwikkeling Stadsrand Zuid-Oost in relatie tot Glastuinbouwontwikkeling	2013
Start voorbereiding Zuidtangenttunnel Stationsgebied	2013
Structuurvisie Stationsgebied	2013
Vaststellen bestemmingsplan 2e partiële herziening Broekhorn	2013
Vaststellen Regionale Woonvisie Regio Alkmaar	2013
Vaststelling Beheerverordening Buitengebied 2013	2013
Vaststelling bestemmingsplan Oud Centrum	2013
Vaststelling bestemmingsplan Zuid-Oost-Hoek	2013
Vaststelling Welstandsnota Heerhugowaard 2013	2013
Bestemmingsplan 2e partiële herziening Heerhugowaard-zuid	2014
Bestemmingsplan Actualisatieplan 2014	2014
Bestemmingsplan De Draai	2014
RB maart 2013 Inbreng regio Noord-Holland Noord voor actualisatie Gebiedsagenda	2014
Wijziging Huisvestingsverordening Heerhugowaard	2014
Beleidskader huisvesting arbeidsmigranten	2015
Bestemmingsplan Buitengebied 2014	2015
Bestemmingsplan Stationsgebied	2015
Huisvestingsverordening Heerhugowaard 2015 (aanpassing RB december 2016 + februari 2017)	2015
Procesvoorstel Omgevingsvisie	2015
Regeling ter stimulering aanleg sedumdaken in Heerhugowaard	2015
Regeling ter stimulering aanleg sedumdaken in Heerhugowaard	2015
Strategie de Vaandel: de gebruiker aan zet	2015
Ontwikkelingsstrategie stationsgebied	2016
Strategie De Boulevard	2016
Vaststelling nota ruimtelijke kwaliteit Heerhugowaard 2016	2016
Vervreemden gemeentelijk gebouw 't Rondeel in De Noord	2016
Woonvisie Heerhugowaard 2050 processtappen	2016
Oplossing en kredietvoting 'Zuidtangent met spooronderdoorgang'	2017
Voortzetting regionale samenwerking Noord-Holland Noord en ontwikkelingsbedrijf	2017

Begrotingspostsubsidies

Naam instelling	Maximaal te verstrekken subsidiebedrag 2020
Stichting Cool Kunst en cultuur	€ 2.233.943
Stichting Heerhugowaard A Life	€ 31.000
Stichting Bibliotheek Kennemerwaard	€ 2.031.100
Art. 1 Bureau Discriminatiezaken Noord-Holland Noord	€ 21.111
GGD Hollands Noorden	€ 284.280
Vervoersvereniging Heerhugowaard	€ 340.000
Stichting 4 en 5 mei Heerhugowaard	€ 6.000
Stichting Mixtream	€ 50.000
Stichting Den Huygen Dijck	€ 20.000
Stichting jongerencentrum Kompleks	€ 4.000
Stichting Artotheek Heerhugowaard	€ 8.057
Vereniging Humanitas	€ 133.319
Stichting Playing for Success Alkmaar	€ 10.000
Stichting Intocht Sint Nicolaas	€ 1.500
Stichting De Waaier	€ 27.500